วารสารพิกุล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2559 ISSN 0858-527X

Communicative Language Teaching: Teachers' Perceptions of its Implementation in Thai Higher Education Context
อรทัย ชัยญา จรูญธวัชชัย

การเปลี่ยนผ่านระบบการสื่อสารที่สะท้อนแนวคิดนโยบายสาธารณะของรัฐ
บุญญาบารมี สว่างวงศ์

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน
ณัฐนันท์ ทองทรัพย์

การเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมาน ของนักเรียนอายุ 9 – 10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี
ปริชาติ สุทธิเจษฎาโรจน์

ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุน ทางกายภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อานนท์ ปลื้มเนตร และ ยุภาดี ปณะราช

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ จังหวัดกำแพงเพชร
สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง และ ปนัดดา พาณิชยพันธุ์

การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีวัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียง ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
ธีระวัฒน์ แสนคำ

วิเทศสัมพันธ์: กาลเวลาที่ต้อง "ลอกคราบ"
ชฎาพร โชติรดาภาณ์

วารสารพิกุล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2559 ISSN 0858-527X

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและรองรับการตีพิมพ์ เผยแพร่ ผลงานวิชาการ ในรูปแบบบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทวิจารณ์หนังสือ ที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย นักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา นิสิตนักศึกษา และบุคคลทั่วไป

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุวิทย์ วงษ์บุญมาก	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชิน รอดกำเหนิด	คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

ดร.วิชุรา วินัยธรรม	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและสารสนเทศ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โสรีช์ โพธิแก้ว	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ พวงงาม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ โกวิทย์สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.แมรี่ สารวิทย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.จักษ์ พันธ์ชูเพชร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรันย์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ มัย ตะติยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบอ่านบทความประจำฉบับ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พาณิชย์พลินไชย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ สถาปนะวรรณะ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ เปรมวิทย์ วิวัฒนเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญสาธร	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศรี ชัยวณิชยา	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารี มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี พิสณุพงศ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.เพ็ญนภา คล้ายสิงโต	มหาวิทยาลัยพะเยา
ดร.นภนันต์ ศุภศิริพงษ์ชัย	มหาวิทยาลัยพะเยา
ดร.ไพศาล จี้ฟู	มหาวิทยาลัยพะเยา
ดร.ยงยุทธ วิถีไตรรงค์	มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา แต่ขอให้มีการอ้างอิงเจ้าของบทความ และแหล่งที่มา อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

บทบรรณาธิการ

วารสารพิกุลฉบับนี้ เป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตีพิมพ์เป็นปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2559) เนื้อหาภายในประกอบด้วย จำนวน 4 บทความวิจัย และ 4 บทความวิชาการ ครอบคลุมเนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมาย การศึกษา ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยบทความชื่อเรื่อง

1. Communicative Language Teaching: Teachers' Perceptions of Its Implementation in Thai Higher Education Context
2. การเปลี่ยนผ่านระบบการสื่อสารที่สะท้อนแนวคิดนโยบายสาธารณะของรัฐ
3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน
4. การเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมานของนักเรียนอายุ 9 – 10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี
5. ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
6. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ จังหวัดกำแพงเพชร
7. ประวัติศาสตร์โบราณคดีวัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียง
8. วิเทศสัมพันธ์ กาลเวลาที่ต้อง ลอกคราบ

ในนามกองบรรณาธิการหวังว่าเนื้อหาบทความในวารสารพิกุลฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ในการนำองค์ความรู้ ผลงานวิจัย ผลการศึกษา ฯลฯ ไปประยุกต์ใช้ในงานด้านวิชาการ การเรียนการสอน และการวิจัย ของท่านไม่มากก็น้อย

ในโอกาสนี้ บรรณาธิการขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์วารสารพิกุลปีที่ 14 ฉบับที่ 1 นี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาบทความ และคณะทำงานทุกฝ่าย และขอขอบคุณผู้อ่าน ที่ท่านให้ความสนใจวารสารพิกุล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และพบกันใหม่ฉบับหน้า

บรรณาธิการ

สารบัญ

Communicative Language Teaching: Teachers' Perceptions of Its Implementation in Thai Higher Education Context
(การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร: การตระหนักรู้ของครูผู้สอนต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอุดมศึกษาไทย)
อรทัย ชัยญา จรูญธวัชชัย *Orathai Chaiya Jarunthawatchai*.....1

การเปลี่ยนผ่านระบบการสื่อสารที่สะท้อนแนวคิดนโยบายสาธารณะของรัฐ
(Transitional Communication Systems that Reflects the Public Policy of the State)
บุญญาบารมี สว่างวงศ์ *Boonyabaramee Swangwong*.....23

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน
(Problem Relating to the Criminal Procedure for Child and Juvenile)
ณัฐนันท์ ทองทรัพย์ *Nattanan Thongsup*.....55

การเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมาน ของนักเรียนอายุ 9 – 10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี
(A Comparison of Literal and Inferential Comprehension Reading of Students Aged 9 – 10, from Wat Prammanee School)
ปริชาติ สุทธิเจษฎาโรจน์ *Parichart Sutthijetsadarot* 77

ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
(Students' Requirements toward Students' Quality Development and Physical Factors of Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University)
อานนท์ ปลื้มเนตร *Arnon Pleumnett* และ ***ยุภาดี ปณะราช*** *Yupadee Panarach*.....93

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร
(Geographic Information System to Support the Strategic Issues Operations of Kamphaeng Phet Province)
สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง *Suphatphong Ruthamnong*
และ ***ปนัดดา พาณิชยพันธุ์*** *Panatda Phanitchayaphan*.....105

การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีวัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียง ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
(History Archaeology of Ampaphanaram Temple Area Nearby Khlong Khlung District, Kamphaeng Phet Province)
ธีระวัฒน์ แสนคำ *Teerawatt Sankom*.....141

วิเทศสัมพันธ์: กาลเวลาที่ต้อง "ลอกคราบ"
(International Relations: Time for Change)
ชฎาพร โชติรดาภาณ์ *Chadaporn Chotiradapa*.....163

Communicative Language Teaching: Teachers' Perceptions of Its Implementation in Thai Higher Education Context

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร: การตระหนักรู้ของครูผู้สอนต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอุดมศึกษาไทย

อรทัย ชัยญา จรูญธวัชชัย[1]
Orathai Chaiya Jarunthawatchai

Abstract

The purpose of this research was to investigate the teachers' perceptions of how to implement and suggestions to improve the effectiveness of the Communicative Language Teaching Approach (CLT) in a Thai University context. Findings of the interview sessions with fifteen English language teachers at the university level from different parts of Thailand, revealed that the teachers encountered a number of challenges in applying CLT in classroom teaching. The results indicated that CLT was not successfully implemented because it was difficult to organize the

[1]อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

classroom teaching that corresponded to the principles of CLT. This was due to three factors: the teachers, the students, and the assessments. The findings also showed that in applying a western teaching approach in a new context, some adjustments were made, and these changes may have resulted in unexpected failures in language teaching. Thus, a reconceptualization of how English language is taught and acquired is needed in order to effectively develop the students' English communication skills.

Keywords: Communicative Language Teaching (CLT), Teachers' Perception

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ของครูผู้สอนในการประยุกต์การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้ในชั้นเรียนและคำแนะนำเพื่อปรับปรุงการสอนด้วยวิธีการนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับอุดมศึกษาจำนวน 15 ท่าน ซึ่งมาจากภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนประสบความยากลำบากในการประยุกต์การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องมาจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้เรียน และ การประเมินผล ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอนจากวัฒนธรรมตะวันตกในวัฒนธรรมไทยอาจมีการปรับเปลี่ยนเมื่อนำมาประยุกต์ใช้จนไม่สามารถทำให้การสอนเกิดประสิทธิภาพได้อย่างที่คาดหวังไว้ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การตระหนักรู้ของครูผู้สอน

Introduction

There is a clear evidence that the Communicative approach to English language teaching has been implemented throughout the whole of the Asia Pacific region and beyond, and the driving force for change seems to be based on the notion that traditional methods have failed (Javis & Atsitarat, 2004). As Bax (2003) suggests the Communicative Language Teaching Approach (CLT) should work no matter what the context. The priority for teachers is to organize activities promoting communication. Thus the CLT should work, regardless the context of teaching.

However, Jung & Norton (2002) maintain that not all innovations can be applied in every context, and the application of CLT is still controversial in EFL. Thus, Thai EFL teachers who are required to implement this learner-centered policy may find themselves challenged in both the environment in which they work and the new goals they have to achieve. Some scholars have strong doubts if CLT could be successfully applied in Asian cultures, particularly, in Thai educational context, where teachers are the center of classroom teaching (Forman, 2005; Maskhao, 2002).

Since the Communicative approach has been implemented in Thai language classrooms for a long time, it is a suitable time to examine the teachers' view' on its implementation in the language teaching in Thai context.

Research questions

This study attempted to answer the research questions as follows:

1. What were the challenges in implementing the Communicative Language Teaching Approach in Thai Higher Education context?

2. What were the teachers' views of improving the application of Communicative Language Teaching Approach in Thai Higher Education context?

Literature review

This literature review sections looks into the principles of the Communicative Language Teaching (CLT) approach and criticisms of its implementation in Asian contexts.

Theoretical background of communicative language teaching

In the early 1970s, the term communicative competence emerged as an important theoretical construct in explorations of the relationship of language to society and culture (Berns, 1990). The communicative approach in language teaching starts from a theory of language as communication. Its goal is to develop what Hymes (1972) refers to as "communicative competence." Mitchell (1994) maintains that the idea of communicative competence is especially significant and reflects how communication is successfully achieved in real life contexts as "the competent language user not only commands accurately the grammar and

vocabulary of the chosen target language, but also knows how to use that linguistic knowledge appropriately in a range of social situations" (1994, p. 34).

According to the Communicative Language Teaching approach which is based on the notion of communicative competence, the learners needs explicit knowledge of "the linguistic forms, meanings, and functions" (Larsen-Freeman, 2000, p. 128). To achieve the goal of teaching students to communicate successfully, Richards and Rodgers offer some basic principles to organize classroom procedures as follows:

1) Learners learn a language through using it to communicate
2) Authentic and meaningful communication should be the goal of classroom activities
3) Fluency is an important dimension of communication
4) Communication involves the integration of different language skills
5) Learning is a process of creative construction and involves trial and error. (Richards & Rogers, 2001, p. 172)

Mitchell (1994) mentioned that classroom activities are important in the CLT. They should maximize the opportunities for learners to creatively use the target language for meaningful purpose. Mistakes are normal parts of language learning, and correction of errors are not always immediate. Also, explanation of grammar may be useful, but not always necessary.

As teachers are important in facilitating communication in classrooms, Breen & Candlin (1980) suggest that the teachers have two main significant roles: 1) they have to facilitate the communication process between all participants in the classroom,

and between these participants and the various activities and texts, and 2) they have to act as an independent participant within the learning-teaching group.

For students, they are **"communicators"** (Larsen-Freeman, 2000, p. 129) and expected to "interact primarily with each other rather than with the teacher, and correction of errors may be absent or infrequent learners learn to see that failed communication is a joint responsibility and not the fault of speaker or listener" (Richards & Rodgers, 2001, p.166).

As the goal of teaching is for student to learn to communicate in English as the target language, it seems that traditional approaches to English language teaching have failed to achieve this objective. Students could learn the rules to produce accurate sentences but are unable to use them communicatively outside classrooms (Widdowson, 1978). The Communicative Language Teaching seems to be a reaction against the ineffectiveness of traditional approaches. With an emphasis of students' learning of forms and functions as well as implementation of communicative activities in classrooms, this approach should enable students to become successful communicators in English language in real contexts.

In Thai Educational context, especially at tertiary level, the Communicative Language Teaching approach has gained distinctive status. Since the National Education Act was acted in 1999, the Communicative Language Teaching has been a prominent approach to English language teaching as it corresponds to the notion of learner-centerness with an emphasis on independent learning and meaningful language learning. As its focus of teaching is facilitating communication, it is also hoped that this approach would help

develop Thai students' English language skills to communicate in daily and meaningful local contexts successfully (Darasawang, 2007).

Criticisms of the communicative language teaching

Implementation of CLT in Asian Context is not without difficulties. According to Littlewood (2007), some of the concerns affecting the implementation of CLT in East Asia context include classroom management, avoidance of English, minimal demands on language competence, incompatibility with public assessment demands, and conflict with local educational values and traditions.

In Thai education context, research shows that challenges in application of CLT in English language teaching are also visible. For example, Jarvis & Atsilarat's (2004) study shows that there are constraints in applying the approach in higher education context. That is the students' shyness makes it difficult for CLT to be implemented and their learning styles is fundamentally incompatible with CLT. This study raises concerns about effectiveness of CLT in Asian context.

Research methodology

Participants

Participants of this research were 15 lecturers (4 males and 11 females) in English from 9 universities from the North, the North-East, the South, and the Central parts of Thailand. Their teaching experience varies between 5 and 30 years. Two of them achieved Ph.D. from the UK; the rest obtained M.A. from universities in

Thailand. In reporting the findings, pseudonyms were used to protect the participant's identity.

Instrument of data collection

The semi-structure interview was employed to gather data as they not only provided a structured overall framework but also allowed for greater flexibility within that, for example, in changing the order of questions and for more extensive follow-up of responses (McDonough & McDonough, 1997). This kind of instrument allowed the researcher to investigate the university lecturers' perceptions of the implementation of CLT and their views on improving the effectiveness of CLT in Thai university context. It should be noted that the questions asked about the teaching of English fundamental courses for General Education.

The interview sessions were carried out in Thai and are audio-recorded. The data then were translated into English by the researcher. The approximate time spent for each interview session was between 30 and 60 minutes.

Data analysis

A content analysis of the transcriptions was directed, using two main themes in line with the interview questions: 1) teachers' implementation of the CLT in their classrooms; and 2) teachers' views about improving the effectiveness of CLT in Thai context.

Findings

The findings were divided into two main parts, challenges in application of CLT in Thai educational context and suggestions to improve the use of CLT in classroom teaching.

Challenges in applying the communicative language teaching in classrooms

The classroom activities

Most of the interviewees provide the students with various types of activities to develop English language skills in classes. Generally, whole-class and pair-work activities are used the most. The whole-class activities were used when the teachers introduced the lesson, explained grammar and vocabulary, and when the students listened to the conversation on tape, and read the stories (e.g., Suwanlai, Nattapon, Meena, Chartchai). It was also found that most of the teachers used pair-work activities when the students did the conversation-drill, role-play, and exchange information-gap activity (e.g., Suwanlai, Nattapon, Ornprapa, Katareeya, Jintana, and Intuorn).

Even though most of the teachers realized that group works were the activities that were the best for helping students to interact better in classrooms, a few of them regularly implemented group their activities in their classrooms. Majority of the teachers reported that they avoid group-work activities because: 1) students did not like speaking in English with Thai classmates, 2) they were shy or are afraid of losing face when they use wrong English; so,

they complained or talked in Thai, 3) students were unwilling to participate in the activities. Some examples of teachers' concerns were:

They were afraid of losing face if they used the wrong choice of words, wrong pronunciation, or incorrect grammar. They complained every time the teacher asked them to work in group. (Aunchalee)

They say that all of their friends were Thai, Why did they have to speak English to each other? (Katareeya)

When tge teacher asked them to work in group, it was always the same person who did the work. Most of them kept quiet, or talked about other matters and it did not seem to work at all. (Meena)

The teachers' use of target language

Concerning the teachers' use of the target language in the classroom, 73% of the teachers mostly spoke Thai in the classroom as it was much easier for the students to understand the content if the teachers spoke in Thai. The teachers preferred speaking in Thai to English when they explained about grammar, vocabulary, and assignment. They would only speak in English when they focused on conversation practice.

Only four teachers reported the use of English only in classrooms. They said that it was a good chance for students to practice listening-speaking skills and that the students shall have the opportunity to be exposed to English as much as possible.

Correction of the students' mistakes

Regarding the teachers' corrections of the students' mistakes when they spoke English in classes, the findings showed that none of the interviewees told the students directly when the students used incorrect English. They did not want to interrupt the students because they would lose face or confidence. Importantly, the students might not speak in English again. For example, "I won't correct them immediately. I don't want to interrupt them and I think they will lose face" (Nattapon).

Another reason for tolerance of mistakes was teachers' focus on fluency of communication. Some of the teachers said that if the mistake was about grammar and the message could still be understood, the teachers did not correct it. That was because they focused on the meaning of the message, not the language itself. For instance, "I think it is fine if they use the wrong grammar in speaking as long as it is understood" (Suwanlai). However, at the end of the lesson, the teacher will explain or review the correct use of grammar features again as a whole class.

On the other hand, if the mistake was about the pronunciation, most of the teachers would correct it. They thought wrong pronunciation could cause communication breakdown in the real situations. They maintained that English native speakers could not understand the message if students mispronounced words. For example, "my students have the problems with their pronunciation. I need to correct their pronunciation if it is seriously incorrect and can make the communication breakdown. I'm afraid the other students will misunderstand and think that it is correct English" (Kanjana).

A popular technique to correct the pronunciation mistakes was teachers reformulate the students' sentence by repeating the correct one. For example, "when the students answer my questions and they speak the wrong pronunciation or incorrect grammatical sentence, I will repeat their sentence by saying it again, but in the right version. (Nuntachai), or "I always repeat what they said by changing the students' wrong sentences into the right sentences" (Natcha).

Assessments

Despite the fact that teachers attempt to organize communicative activities for students to practice language skills in classes, all of the interviewees reported that the main assessments were the mid-term and the final examinations. The average marks for these two exams varied between 50 and 90% of the total scores. They also revealed that they allocated 5-10% of the marks for students' attendance. Moreover, all of them reported that they had the small tests (quizzes) which were marked between 5 and 30%. However, some of them allocate between 10 and 20% for the assignments which might include presentations, role-plays, written works, home works, or external reading assignments.

The teachers reveal that the assessment relies too much on the paper examinations which were mostly multiple choice options. Thus, the students could guess the answers. They claim that this kind of examination did not really test if the students had developed their language skill. It did not tell whether the students were able to use English to communicate. Two teachers added that they had to cover all the contents in the textbook in order to ensure that the students can pass the paper examination which

made the teachers concentrated less on the students' use of English for communication (Nuntachai and Nattapon).

Suggestions to improve the application of the communicative language teaching approach in the Thai university context

According to the interviews, the suggestions to improve the implementation of the Communicative Language Teaching in Thai universities context could be classified into three main areas, i.e. teachers, students, and assessments.

First, four teachers suggested that there should be training for the teachers in order to promote their attitudes, understanding, and the way to implement Communicative Language Teaching (Chartchai, Teera, Aunchalee and Kanjana). In order to encourage the students' interactions, some teachers suggested that the teachers should be active, imaginative, be able to create the positive atmosphere, and use English as much as possible in the classroom (Katareeya, Nuntachai, Suwimon and Tanya). Besides, the teachers should not rely on the textbook too much. Three of them mentioned the adaptation of activities in the textbook to be more relevant and meaningful in the Thai context (Intuorn, Rujira and Nattapon). This could stimulate the students to be more active in the activities because they know what they are learning or talking about.

In addition, the students should have positive attitudes toward learning English. One teacher said that "They will put more effort into learning English if they think learning English is useful." (Aunchalee). Besides, the students should have the opportunities

to use English to communicate in real- situations. Some teachers suggested that the students should have the opportunities to meet and talk with the native-speaker every semester (Intuorn, Nattapon and Jintana). One teacher added that the students should have the chance to use English to communicate with other non-native speakers such as Japanese students, Malaysian students, or Chinese students (Nuntachai).

A related point to the students was the class size. The teachers suggested that in each class, there should be less than 30 students. It would be much easier for the teachers to manage the communicative activities in the classrooms. If there were too many students, the teachers could only give them a lecture. They would not have enough time to give attention or listen to every student. Thus, the language learning process was less successful than it should be.

The third suggestion is about the assessments. The assessments should support the principles of the CLT. The teachers thought that the assessment in the syllabus should encourage the test of all language skills. Thus, in the learning process, the teachers should equally focus on all language skills in order to ensure that the students can use all language skills for the examination. Two of the teachers asserted that “the assessment has to be changed, the focus should be shifted from the focus on the receptive skills to more productive skills” (Nattapon and Intuorn).

Discussion

Despite the benefits of group activities, only a few teachers employed group activities regularly in their classrooms because of students' unfavorable reactions. This may be the impact of Asian culture on learning English as a foreign language learning as Berns (1990) states that "the fear of 'losing face' has been given as the explanation" (1990, p.76) why some of Asian students reluctantly participate in this kind of speaking activity.

Moreover, too many students in a class is another significant factor that makes the most of teachers reluctant to use group work activity. They explained that they could not force the students to work in groups in a large class size, and it was difficult to check each student's understanding. This issue has long been a problem in Thai classrooms as Wongsothorn et. al. (2002) state, a large class size was one of the major problems which made the English teaching and learning process inefficient.

The teachers' tolerance of students' mistakes in communication activities was because they did not want to interrupt the students' communication process. The teachers reviewed grammar, vocabulary, and pronunciation related to the mistakes during the activities at the end of the lesson. This corresponds to what Mitchell (1994) and Candlin (1980) suggest in organizing activities, i.e. teachers should facilitate and maximize opportunities for students to use English as a mean of communication in classroom activities.

However, using too much Thai in classrooms does not seem to benefit students because students should expose to the use of English in English language classes. As Littlewood (1981) mentions,

"The use of the learners' mother tongue in this aspect of their work may often be a necessary decision, in the interests of organizing the lessons clearly and efficiently. However, it also means sacrificing valuable opportunities for well-motivated foreign language use. In addition, it tends to devalue the foreign language as a vehicle for communication" (1981, p. 45).

Since the assessments relied too much on the multiple choice paper examination, they did not test if the students had developed their language skill and did not reflect the development of language skills that teachers developed through communicative activities. Heaton (1988) points out that the inadequacy of the multiple-choice test is due to the limited relationship these test have to real-life communication. We were seldom confronted with the situations where communication occurs through the choice of one items out of three or four. Therefore, the assessments needs to be expanded beyond the multiple-choice format and reflect students' development of productive skills, for example, the tests on how the students speak or write by using what they have learnt should be incorporated.

In brief, this study revealed that the difficulties in development of students' language learning were based on problems related to teachers, students, and the assessment. These findings correspond Noom-ura's (2013) research into teachers' views on English language teaching problems in Thailand. She concluded that the English language teaching problems involved the teachers, students, and assessment. However, the most serious concern was students' lacks of opportunities in practicing the language as this situation may result in students' lack of confidence

in using the language for communication. This situation was challenging for English language education in Thailand. If we need to improve the ELT in Thailand, the local contexts of teaching, including the curriculum, teachers, and learners are needed to be taken into consideration as Hayes (2010) suggests, improving the English language teaching in Thailand requires thorough understanding of local contexts of teaching.

Pedagogical implications

The findings of this study seem to agree with Jung & Norton's (2002) warnings that not all teaching approaches can be successfully applied in every context. The Communicative Language Teaching is not fully utilized to develop students' English language skills for communication in Thai educational context because of a number of factors.

These problems should lead to the reconceptualization of how English language should be taught in Thailand. Most importantly, the teachers should be strategically trained how to implement the CLT in local Thai context. Students should also be aware that English language is not a subject of study, rather it is the language that is used as a mean for communication; thus, language practice is significant. Lastly, the assessments need to be changed and they should correspond to the principles of the Communicative Language Teaching.

Conclusion

The findings reveal that Communicative Language Teaching (CLT) is not implemented successfully in the Thai classroom. There are certain problems as follows: the teachers do not speak English in the classroom, the large class size and teachers' reluctance to use English in class, students' unwillingness to participate in communication activities, and the assessments which rely too much on the paper based examinations. These problems demand solutions which need hands from many parties such as the Ministry of Education, the University administrators, and, most importantly, the students.

วารสารพิกุล

References:

Bax, S. (2003). The End of CLT: A Context Approach to Language Teaching. **English Language Teaching Journal 57**(3), 278-287.

Berns, M. (1990). **Contexts of Competence: Social and Cultural; Considerations in Communicative Language Teaching.** New York and London: Plenum Press.

Breen, M. P. & Candlin, C. N. (1980). The Essentials of a Communicative Curriculum in Language Teaching. **Applied Linguistics, 1**(2), 89-112.

Darasawang, P. (2007). **English language teaching and education in Thailand: A decade of change. In N. D. Prescott (Ed.), English in South East Asia: Varieties, literacies and literatures.** Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Forman, R. (2005). **Teaching EFL in Thailand: A Bilingual Study.**

Hayes, D. (2010). Language learning, teaching and educational reform in rural area: An English teacher's perspective. **Asia Pacific Journal of Education, 30**(3), 305-319.

Heaton, J. B. (1988). **Writing English Language Tests.** London: Longman.

Hymes, D. (1972). **On Communicative Competence.** In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), Sociolinguistics: Harmondsworth, Midx: Penguin. Sydney: University of Technology, Sydney.

Jarvis, H. & Atsilarat, S. (2004). Shifting Paradigms: From a Communicative to a Context-based Approach. **Asian EFL Journal, 6**(4), 1-23

Jung, S. K. & Norton, B. (2002). **Language Planning in Korea: The Elementary English Program. In J. W. Tollefson (Ed.), Language Policies in Education: Critical Issues.** Mahwah, N. J.: Erlbaum.

Larsen-Freeman, D. (2000). **Techniques and principles in language teaching (2nd ed.).** Oxford: Oxford University Press.

Littlewood, W. (1981). **Communicative Language Teaching: An Introduction.** Cambridge: Cambridge University Press.

Littlewood, W. (2007). Communicative and Task-based Language Teaching in East Asian Classroom. **Cambridge Journal (40),** 243-249.

Maskhao, P. (2002). **A Case Study of English as a Foreign Language (EFL) Acquisition in a Postgraduate Diploma Course,** Unpublished Ph.D. Thesis, U.S.A., University of Queensland.

McDonough, J. & McDonough, S. (1997). **Research Methods for English Language Teachers.** London: Arnold.

Mitchell, R. (1994). **The Communicative Approach to Language Teaching: An Introduction. In A. Swarbrick (Ed.), Teaching Modern Languages.** London and New York: Routledge in association & The Open University.

Noom-ura, S. (2013). English - teaching problems in Thailand and Thai teachers' professional development needs. **English Language Teaching, 6**(11), 139-147.

Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). **Approaches and Methods in Language Teaching (2nd ed.).** Cambridge: Cambridge University Press.

Widdowson, H. G. (1978). **Communicative Competence: Theory and classroom practice.** Oxford: Oxford University Press.

Wongsothorn, A., Hiranburana, K., & Chinnawongs, S. (2002). English Language Teaching in Thailand Today. **Asia Pacific Journal of Education, 22**(2), 107-116.

วารสารพิกุล

การเปลี่ยนผ่านระบบการสื่อสารที่สะท้อนแนวคิดนโยบายสาธารณะของรัฐ

Transitional Communication Systems that Reflects the Public Policy of the State

บุญญาบารมี สว่างวงศ์[1]
Boonyabaramee Swangwong

บทคัดย่อ

บทความนี้ วิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้านการโทรคมนาคมภายในประเทศในช่วงการเปลี่ยนผ่านผู้บริหารประเทศที่สะท้อนแนวคิดภายใต้รัฐบาลของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้ออกนโยบายกำหนดให้รัฐวิสาหกิจจำนวน 2 แห่ง คืนคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz และคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ให้แก่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารความถี่วิทยุเพื่อกิจการโทรคมนาคมและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดการแข่งขันการประมูลคลื่นความถี่อย่างเสรีและเป็นธรรม โดยพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและให้บริการด้านสื่อสารจากภาครัฐสู่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายความคุ้มค่าในอัตราค่าบริการที่เป็นธรรมโดยมีแนวทางลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างโอกาสส่งเสริมความเท่าเทียมให้แก่ประชาชนพร้อมทั้งเชื่อมโยง

[1]อาจารย์ ประจำโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยการขยายบริการอินเทอร์เน็ตบนความเร็วสูงที่ครอบคลุมพื้นที่ในระดับหมู่บ้านและชุมชน

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน

Abstract

The public policy aspects of telecommunications within the country during of the transitional under the government's National Council for Peace and Order to the policy require enterprises number two waves. The frequency spectrum in the 900 MHz and 1800 MHz for The Broadcasting Commission and the National Telecommunications Commission (NBTC) the management of radio frequencies the agency responsible for the telecommunications business performance and the competitive spectrum auction are free and fair. A developing by channels access to data services, the state sector people to have a easy money in the rate at the fair and the communication from the guidelines are the disparity of social networking to promote equal to the public create the opportunity along with the associated Technology Infrastructure signed with the Internet service provider on a high-speed coverage area in the village level and the community.

Keywords: Public policy, Infrastructure

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลกและการออกนโยบายสาธารณะด้านโทรคมนาคมของภาครัฐที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ด้านโทรคมนาคมของประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเศรษฐกิจในโลกแห่งอนาคตของประเทศไทย โดยรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งได้กล่าวถึงโลกแห่งอนาคตคือโลกของดิจิทัลโดยรัฐได้วางรากฐานเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างจริงจังประกอบกับสภาวะการแข่งขันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ซึ่งแต่เดิมมีรัฐวิสาหกิจของรัฐจำนวน 2 แห่งที่เป็นเจ้าของสัมปทานคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz และคืนคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ที่อยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กสทช.) ภายใต้แนวคิดนี้ รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงได้ออกนโยบายกำหนดให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) คืนคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz ของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ของบริษัท กสท.โทรคมนาคมจำกัด (มหาชน) ให้แก่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 โดยมีหน้าที่ในการบริหารความถี่วิทยุเพื่อกิจการโทรคมนาคมและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ

จากการที่รัฐบาลได้นำคลื่นความถี่ของรัฐวิสาหกิจทั้ง 2 แห่งดังกล่าวออกมาเพื่อการประมูลคลื่นนั้น ก็จะทำให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการนำ

รายได้เข้ารัฐและเป็นการกระตุ้นด้านเศรษฐกิจ โดยมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้เข้าร่วมแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมรัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่เศรษฐกิจและสังคมในระบบดิจิทัล โดยเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและความเท่าเทียมทางสังคมนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อการรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่นำไปสู่ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนอันเป็นการพลิกโฉมด้านเศรษฐกิจของประเทศพร้อมกับการยกระดับคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นไป

ความหมายของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีนโยบายเกิดขึ้นก่อนแล้ว จึงมีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ออกมา (Pressman & Widavsky, 1973) ได้เน้นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น หมายถึงกระบวน การดำเนินงานของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องมีนโยบายเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงมีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ออกมา กำหนดการตัดสินใจ กำหนดนโยบายที่ได้กระทำไว้ ซึ่งจะอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อนำไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จโดยมีกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน คือ การพิจารณาผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย การยินยอมปฏิบัติตามของผู้ที่เกี่ยวข้องการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายและหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ดังนั้น การนำนโยบายจึงหมายถึงการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายซึ่งอาจเป็นกฎหมายคำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทาง/ แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม/ ที่เป็นรูปธรรมประกอบด้วยการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ การวางแผนโครงการ การออกแบบ

องค์การ การดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทาง การดำเนินงานโครงการที่กำหนดไว้เพื่อให้การดำเนินการนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นสิ่งเดียวกันกับความล้มเหลว ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่หนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ไม่ประสบความสำเร็จ (Unsuccessful implementation) และการไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Non-implementation) การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบผลสำเร็จนั้น หมายถึง นโยบายที่ไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ดังที่ตั้งใจ บางทีเป็นเพราะปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสานงานสอดคล้องจนทำให้ไม่มีประสิทธิผลหรือความพยายามในการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีประสิทธิผล

ลักษณะที่สอง คือ ไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบผลสำเร็จเกิดขึ้นเมื่อนโยบายได้นำไปปฏิบัติอย่างเต็มที่แล้ว แต่สภาพแวดล้อมภายนอกไม่เอื้ออำนวยจึงทำให้นโยบายล้มเหลวในการนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตั้งใจ

การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการประสานงานเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยทั่วไปมักไม่มีการติดต่อสื่อสารที่สมบูรณ์ แม้ระบบสารสนเทศอาจจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ แต่มิได้ให้หลักประกันว่าคำสั่งของผู้ส่งข้อมูลจะมีการนำไปปฏิบัติตามที่กำหนดหรืออย่างที่เข้าใจ ทั้งนี้เนื่องจากการประสานงานจะสัมพันธ์กับการใช้อำนาจส่วนตัวของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประสานงานจึงไม่ใช่เป็นเพียงการติดต่อสื่อสารกันด้วยข้อมูลหรือการจัดโครงสร้างการบริหารที่เหมาะสมเท่านั้น

ในการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่างนั้นมีขั้นตอน 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนระดับมหภาคและขั้นตอนระดับจุลภาค (วรเดช จันทรศร, 2542, หน้า 35-47)

1) ขั้นตอนระดับมหภาค

รัฐชาติส่วนใหญ่เน้นรูปแบบรัฐบาลที่มีการใช้อำนาจอธิปไตยแบบรวมอำนาจ โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงรวมอำนาจรัฐไว้ที่หน่วยงานระดับชาติหรือระดับมหภาค โดยมีบทบาทการเป็นผู้ควบคุมการแปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง/ แผนงาน/ โครงการ โดยใช้องค์การแบบราชการที่มีสายบังคับบัญชาหลายขั้นตอนแบ่งอำนาจลดหลั่นกันลงไป แต่การควบคุมและอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่หน่วยงานระดับชาติในการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติในระดับมหภาคนั้น มี 2 ขั้นตอน

1) ขั้นการแปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ

เมื่อการเมืองระดับชาติ ซึ่งได้แก่ รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้กำหนดขอบเขตของการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี กฎกระทรวง ระเบียบ หรือข้อบังคับสำหรับเป็นแนวทางนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว จะจัดสรรงบประมาณให้แก่แนวทาง/ แผนงาน/ โครงการ และพิจารณาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบก็จะไปแปลงนโยบายดังกล่าวออกมาให้หน่วยราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ โดยฝ่ายการเมืองจะต้องสนับสนุนด้านทรัพยากรทั้งด้านการเงิน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ดิน สถานที่ทำการและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง (Vepa, 1974; Edwards, 1978)

2) ขั้นตอนระดับจุลภาค

ขั้นตอนนี้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานของตนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ส่วนกลางกำหนดและหลังจากที่ได้มีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้ว ก็อาจจะส่งผลกระทบที่ตามมาคือหน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือในระดับท้องถิ่นยอมรับและถือเอาแนวทางนโยบายนี้เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง

จาก “คำแถลงนโยบายของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 รัฐบาลได้วางรากฐาน

เศรษฐกิจดิจิทัลให้ขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง โดยมีเจ้ากระทรวงที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) ที่พัฒนาภารกิจ บทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 หมวด 10 มาตรา 24 ได้ระบุว่า กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนาและ ดำเนินการทางกิจกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การ อุตุนิยมวิทยา การสถิติ และภารกิจราชการอื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ชื่อย่อ ICT โดยเน้นเฉพาะด้านโทรคมนาคมเป็นหลัก เพราะเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชนทุก คนเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่เศรษฐกิจและ สังคมดิจิทัล (Digital Thailand) ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถทางด้าน เศรษฐกิจและความเท่าเทียมทางสังคมด้วยนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อนำไปสู่ความ มั่งคั่งอย่างยั่งยืนโดยเป็นการพลิกโฉมด้านเศรษฐกิจสังคมและเป็นการ ยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

จากบทบาทหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร พบว่ากระแสของ Internet of Everything ได้กลายเป็นวาระแห่งชาติใน หลายประเทศ ส่งผลให้ทุกประเทศให้ความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร Information and Communication Technology หรือกระทรวง ICT จึงกำหนด แนวทางการขับเคลื่อน Digital Thailand เพื่อรองรับและให้บริการ ซึ่งหมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับแต่การสร้าง การนำมา วิเคราะห์ การประมวลผล การรับและการส่งข้อมูล การจัดเก็บและนำไปใช้งานใหม่ เทคโนโลยีเหล่านี้ คือ คอมพิวเตอร์ที่ประกอบด้วยส่วนอุปกรณ์ (Hardware) ส่วนคำสั่ง (Software) ส่วนข้อมูล (Data) และระบบการสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ ระบบสื่อสารข้อมูลดาวเทียมหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ทั้งที่มีสายและไร้สาย (ความหมายตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสารของประเทศไทย พ.ศ. 2545 - 2549) ซึ่งสามารถอธิบายขอบข่ายภารกิจของงานแยกตามตัวอักษรได้ ดังนี้

“I” Information

สารสนเทศ การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาผ่านกระบวนการเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจมีภาระหน้าที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของข่าวสารข้อมูลบนเครือข่ายโดยอยู่ในศีลธรรมอันดีและไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จัดตั้งกองทุนการส่งเสริมธุรกิจเป็นการเฉพาะ โดยให้สิทธิพิเศษในด้านการจัดหาเงินทุนหรือร่วมลงทุน พร้อมเป็นแหล่งกลางของข้อมูลออนไลน์ จัดให้มีองค์กรที่แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารของธุรกิจ พร้อมให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับการป้องกันเครือข่ายสารสนเทศในสถาบันการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลให้กับกลุ่มธุรกิจ

“C” Communication

การสื่อสาร ขอบข่ายงาน คือการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการสื่อสารทั้งในและระหว่างประเทศที่เพียงพอในต้นทุนที่แข่งขันได้กับประเทศในกลุ่มผู้นำในภูมิภาค มีเป้าหมายให้ประชากรมากกว่าร้อยละ 70 สามารถเข้าถึงอินเตอร์เน็ตได้ เพิ่มห้องสมุดไอที เพิ่มอัตราความสามารถในการใช้ ICT ของประชากรให้ได้ถึงร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นพื้นฐานต่อทักษะของประชาชนในสังคมเศรษฐกิจ องค์ความรู้ การกำหนดให้อัตราค่าบริการในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศขั้นต้นที่เหมาะสมกับประชาชน ส่วนใหญ่ทั้งการสร้างเครือข่ายภายในระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีโครงสร้างการเชื่อมต่อตามโครงสร้างระบบราชการ

“T” Technology

เทคโนโลยีรวมคำ 2 คำ คือ Technique หมายถึง วิธีการที่มีการพัฒนาและสามารถนำไปใช้ได้ และ Logic หมายถึง ความมีเหตุมีผลที่เป็นที่ยอมรับรวมกันหมายถึงวิธีการปฏิบัติที่มีการจัดลำดับอย่างมีรูปแบบและเป็นขั้นตอนเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในด้านความเร็วลักษณะงานคือสร้างกรอบกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุนสร้างนวัตกรรมใหม่และการผลิตภายในประเทศ

สร้างความตระหนักถึงของ ICT ลดความเสี่ยงในการป้องกันความปลอดภัยของข้อมูล สนับสนุนบทบาทภาคเอกชน โดยเฉพาะ SME โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พร้อมให้ความรู้ แก่ผู้ประกอบการรายย่อย เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ร่วมมือกับประเทศคู่ค้า เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้และมีความปลอดภัยในระบบ ส่งเสริมให้มีการผลิตฮาร์ดแวร์ของอุปกรณ์โทรคมนาคมที่ได้มาตรฐาน

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงกำหนดแนวทางการขับเคลื่อน Digital Thailand ไว้ 4 เป้าหมาย คือ

ภาครัฐ

ภาครัฐได้มีการปรับเปลี่ยนการทำงานและบริการภาครัฐด้วยระบบดิจิทัลสมบูรณ์แบบโดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ปรับเปลี่ยนการทำงานบริการภาครัฐโดยบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันลดความซ้ำซ้อนประหยัดงบประมาณรัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและบริการภาครัฐเพื่อประชาชนผ่าน 3 ช่องทาง คือ

1) ผ่านเว็บไซต์ http://www.egov.go.th/ การให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ http//www.data.go.th การเผยแพร่ข้อมูลเปิดภาครัฐ และ http://www.info.go.th/ บริการคู่มือประชาชน

2) ผ่านอุปกรณ์สื่อสารด้วยโมบายแอปพลิเคชัน (Government Application Center GAC) คือศูนย์กลางแอปพลิเคชั่นของภาครัฐ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมแอปพลิเคชั่นเพื่อสะดวกในการค้นหาและการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service, m-Service) ได้ทุกที่ ทุกเวลา จากอุปกรณ์เคลื่อนที่ในโทรศัพท์เคลื่อนที่

3) ผ่านอุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ จุดบริการประชาชน (Smart-KIOSK: S-KIOSK) จะเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการขยายการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างในสังคมดิจิทัล Government Kiosk เป็นการให้บริการแบบ Self-Service โดยมีโครงการนำร่องที่โรงพยาบาลราชวิถี กรุงเทพมหานคร ศูนย์ G-Point

ประจำห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลเวิลด์ และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล (ศาลายา) จังหวัดนครปฐมและรวมถึง Government Smart Box คือ ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2558)

ภาคเศรษฐกิจ

เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อก้าวทันเวทีโลก

1) ด้วยการส่งเสริมมาตรการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ โดยมีการคัดเลือกผู้ประกอบการเข้าร่วมในเว็บไซต์ thaiemarket.com

2) พัฒนาระบบ e-directory ที่รับรองความมีตัวตนในโลกออนไลน์ของผู้ประกอบการ ซึ่งขณะนี้มีจำนวนกว่า 800 กิจการ รวมสินค้ากว่า 5,000 รายการ ที่อยู่ในเว็บไซต์ www.thaiemarket.com

3) ส่งเสริมความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การกำหนดมาตรการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัย การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจของไทยเติบโต สร้างมูลค่าเพิ่มมีมูลค่ากว่า 2.1 ล้านล้านบาท สูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน (ผลสำรวจมูลค่าตลาดธุรกิจ e-Commerce) โดยผู้เชี่ยวชาญจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (The United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD)

ภาคสังคม

1) มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและส่งเสริมความเท่าเทียมให้แก่ประชาชน ด้วยการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมพื้นที่ในระดับหมู่บ้านและชุมชน

2) สร้างโอกาสการทำธุรกิจแก่ชุมชนผ่านศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน รวมทั้งปรับเปลี่ยนโมเดลศูนย์การเรียนรู้ ICT ของชุมชนเป็นศูนย์ดิจิทัลชุมชน โครงการนำร่อง 600 แห่ง สามารถสร้างโอกาสในการเข้าถึง

และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านศูนย์ ICT ชุมชนกว่า 200,000 คน

3) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อเตือนภัยพิบัติ อุตุนิยมวิทยา เช่น จัดทำแอปพลิเคชั่นสภาพอากาศ Thai Weather และพัฒนาระบบเรดาร์ตรวจอากาศ สามารถตรวจวัดและพยากรณ์ฝนล่วงหน้า ครอบคลุมถึงระดับตำบลเพื่อสนับสนุนการเตือนภัยในระดับท้องถิ่น

4) มีศูนย์บริการด้าน ICT และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตลอดจนจัดฝึกอบรมความรู้ด้าน ICT ให้กับคนพิการและด้อยโอกาส

ภาคบุคลากร

1) ได้พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกระดับ เช่น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั่วประเทศ

2) การพัฒนาบุคลากรซอฟต์แวร์ของประเทศไทยให้มีมาตรฐานในระดับสากล และตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

3) การพัฒนาผู้ประกอบการให้ได้มาตรฐาน CMMI และ ISO 29110

4) การอบรมผู้ประกอบการด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

5) โครงการอบรมการทำ e-Commerce

6) หลักสูตรการอบรมประจำปีสำหรับผู้บริหาร ICT ระดับสูงภาครัฐ

7) หลักสูตรด้าน Digital Government Capability เพื่อเป็นการยกระดับและสร้างความพร้อมเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัล เช่น ระบบงานภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ ลดสำเนากระดาษในการให้บริการประชาชน และในอนาคตอันใกล้นี้ กระทรวงฯ ได้วางโครงการนำร่องเพื่อขับเคลื่อนด้วยการบริการแอปพลิเคชันตัวใหม่ คือ ระบบภาษีไปไหน (Thailand Government Spending) เพื่อการรับรู้ การมีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ว่ารัฐบาลนำเงินภาษีของประชาชนไปใช้ในเรื่องใดบ้าง ระบบแจ้งข้อมูลข่าวสาร (Government

News: G-News) เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือมาตรการต่าง ๆ จากรัฐที่มีความถูกต้อง ฉับไว และเชื่อถือได้ไปสู่ประชาชนโดยตรงการเร่งขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตครอบคลุมชุมชน 10,000 แห่งทั่วประเทศพร้อมทั้งต่อยอดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นศูนย์เรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลชุมชน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ (ตชด.)

จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้นมีความสำคัญและหลากหลาย จึงเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่รองรับภารกิจดังกล่าว จากกรณีนี้จึงเกิดเป็นคำถามในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก ในปัจจุบันมีผู้ให้บริการที่โดดเด่นและเป็นเจ้าตลาดประกอบด้วยบริษัทใดบ้าง ที่มาของบริษัทที่มาประมูลนั้นมีความเป็นมาอย่างไรและมีกระบวนการในการประมูลอย่างไรบ้าง ที่บ่งบอกถึงความโปร่งใสและเป็นธรรม

สำหรับการให้บริการของผู้ให้บริการเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีคลื่นความถี่ที่มีใช้ในประเทศไทยในปัจจุบัน มีดังนี้

ค่ายบริษัท AIS (เอไอเอส) ในฐานะผู้ให้บริการจะมีและใช้คลื่นความถี่ คือ

TH GSM ระบบ 2G และ 3G	จะใช้คลื่นความถี่ 900 MHz
AIS ในส่วนของระบบ 3G	จะใช้คลื่นความถี่ 2100 MHz

ค่ายบริษัท DTAC (ดีแทค) ในฐานะผู้ให้บริการจะมีและใช้คลื่นความถี่ คือ

TH DTAC ถ้าเป็นระบบ 2G	จะใช้คลื่นความถี่ 1800 MHz
ระบบ 3G	จะใช้คลื่นความถี่ 850 MHz
DTAC TriNet ระบบ 3G	จะใช้คลื่นความถี่ 2100 MHz

ค่ายบริษัท TRUEMOVE (ทรูมูฟ) ในฐานะผู้ให้บริการจะมีและใช้คลื่นความถี่ คือ

TRUE ระบบ 2G	ใช้คลื่นความถี่ 1800 MHz
ระบบ 3G	ใช้คลื่นความถี่ 850 MHz
TH 3G+ ระบบ 3G	ใช้คลื่นความถี่ 850 MHz

TRUE 3G+ ระบบ 3G	ใช้คลื่นความถี่ 2100 MHz
ระบบ 4G	ใช้คลื่นความถี่ 2100 MHz

จากประเด็นเมื่อรัฐบาลได้วางนโยบาย ให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 2 แห่งคืนคลื่นความถี่มาให้รัฐเพื่อรัฐจะได้นำการเปลี่ยนผ่านด้านนโยบายสาธารณะเพื่อนำคลื่นความถี่ดังกล่าวออกประมูลคลื่นความถี่ กรณีพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังใช้คลื่นความถี่ระบบ 2G และคลื่นความถี่ระบบ 3G กันอยู่ จะทำอย่างไรให้สัญญาณอินเตอร์เนตแรงขึ้นสามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้เร็วขึ้น ดูภาพยนตร์หรือฟังเพลงไม่ต้องรอดาวน์โหลดนานเหมือนแต่ก่อน และส่งผลให้ความสุขของคนไทยก็จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงเปิดการประมูลคลื่นความถี่ดังกล่าวในช่วงกลางเดือนธันวาคม 2558 ถือได้ว่าเป็นการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G เพื่อให้ได้การครอบครองคลื่นความถี่ที่มีราคาการประมูลสูงที่สุดในโลกและการที่บริษัทต่าง ๆ ยอมทุ่มทุนเป็นจำนวนเงินมหาศาลนั้นก็เพื่อให้ได้คลื่นความถี่ระบบ 4G นั้นมาครอบครอง โดยภาพรวมนั้นพบว่า ตลาดผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่กำลังจะเข้ามาในตลาดโดยเฉพาะกลุ่ม บริษัท แจส โมบาย บรอดแบรนด์ จำกัด ที่ถือได้ว่าเป็นบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมสื่อสารโทรคมนาคมมายาวนานในยุคเดียวกันกับบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเกชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) หรือในชื่อบริษัท ยูคอม และบริษัท ล็อกซเล่ย์ จำกัด (มหาชน) แต่กระแสเศรษฐกิจได้ทรุดตัวลงไป ต่อมาได้ขยับตัวขึ้นมาให้เราได้รู้จักกันในชื่อ 3 BB (บริษัท ฟิกซ์ บรอดแบรนด์ อินเตอร์เนต) ปัจจุบันมีส่วนแบ่งการตลาดในอันดับที่ 2 และจากการที่ได้เคยวางโครงข่ายการให้บริการเพื่อการแข่งขันกับเจ้าตลาดเดิมทั้ง 3 รายนั้น ไม่น่าจะเป็นปัญหา ดังนั้น การได้ใบอนุญาตของเจ้าของที่ 4 ในชื่อ บริษัท แจส โมบาย บรอดแบรนด์ จำกัด ที่มีแผนวางจุดติดตั้ง สัญญาอินเตอร์เน็ตไร้สาย (WiFi)/ ฮอตสปอต (Hotspot)/ อีกกว่าหนึ่งแสนจุดทั่วประเทศทั้งยังมีขุมกำลังการลงทุนโดยระดมเงินทุนได้จากหลายช่องทางคือสามารถจะเข้าระดมทุน

ได้ทันทีในการเข้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ โดยมีระเบียบกำหนดให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับระบบโทรคมนาคมกำหนดไว้

อีกประเด็นหนึ่ง คือ การที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เงินกู้รวมถึงการออกหนังสือรับรองการค้ำประกันและได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์โครงข่ายจากบริษัท หัวเหว่ย จำกัด ที่เป็นบริษัทผู้ผลิตอุปกรณ์โดยตรงและสามารถผ่อนชำระค่าอุปกรณ์ได้ ทั้งยังมีกองทุน Jasif ที่มีมูลค่าถึง 55,000 ล้านบาท ที่กู้เพิ่มได้อีกจำนวน 3 เท่า เพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์โครงข่ายและทรัพย์สินต่าง ๆ

อีกเหตุผลที่สำคัญของการก้าวเข้ามาของบริษัท แจส คือ พบว่าปัญหาหลักของลูกค้าที่ผู้ใช้บริการมีการจำหน่ายราคาการใช้ระบบอินเตอร์เนตค่อนข้างราคาสูงและใช้งานได้น้อยเพียง 3 - 4 GB แต่ผู้ใช้บริการต้องซื้อชั่วโมงการใช้เครือข่ายในอัตราหลายร้อยบาท เมื่อใช้ไปเพียงเดือนกว่า สัญญาณอินเตอร์เนตหมดจึงต้องเติมเงินเพิ่มถึงจะใช้อินเตอร์เนตต่อไปได้

ดังนั้น บริษัท แจส โมบาย บรอดแบรนด์ จำกัด จึงมีนโยบายให้ลูกค้าได้ใช้งานได้นานกว่าในราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบันฐานลูกค้าเก่าที่ใช้ 3 BB มีอยู่ 1 ล้านครัวเรือน หากเฉลี่ยในบ้านมีจำนวน 4 คน ก็จะทำให้มีตัวเลขการใช้ตามเป้าหมายไม่ต่ำว่า 6-8 ล้านคน โดยทั้งนี้บริษัท แจส โมบาย บรอดแบรนด์ จำกัด จะจัดรายการให้บริการในราคาที่เหมาะสมและให้ความคุ้มค่ากับผู้บริโภคได้มากกว่า

ส่วนบริษัท โทเทิ่ล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ดีแทค เป็นเจ้าเก่าที่ยังครองตลาดด้านการสื่อสารและมีระบบ 2G, 3G และ 4G รองรับอยู่ในอัตราส่วนถึง 35-40 % การใช้ระบบดีแทคในระบบ 4G มีใช้ได้ทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และอีกกว่า 40 จังหวัดทั่วประเทศพร้อมจะขยายออกไปอีก 2,200 สถานี ภายในไตรมาสแรก ของปี 2559 นี้ ในประเด็นนี้แม้บริษัท ดีแทค จะยังไม่ได้เสียอะไรไป แต่ในปี 2561 หรืออีก 3 ปีข้างหน้า กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กสทช.) ก็จะต้องเรียกคลื่นความถี่นี้คืน ทั้งนี้เนื่องจากการหมดอายุสัมปทาน

หากภาครัฐไม่ได้ดำเนินการเรียกคืนก็จะถือเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ประเด็นของกระบวนการประมูลต้องปฏิบัติอย่างไร

การที่จะเปิดประมูลใบอนุญาต ให้ใช้คลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz และ 900 MHz ย่านละสองใบ โดยผู้ประมูลจะเริ่มเคาะราคาคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558 และคลื่นความถี่ย่าน 900 MHz ในวันที่ 15 ธันวาคม 2558 โดยรูปแบบการประมูลมีชื่อสั้น ๆ ว่า SMRA หรือ Simultaneous Multiple-Round Auction Simultaneous Ascending Bid Auction ซึ่งเป็นวิธีการเคาะราคาแบบเดียวกับที่ใช้ในการประมูล 2.1 GHz ของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2555 แต่เนื่องจากลักษณะและจำนวนของชุดคลื่นความถี่ในการประมูลคราวนี้น้อยกว่าของ 2.1 GHz การเคาะราคาของการประมูล 1800 MHz และ 900 MHz ในการประมูลผู้ประมูลต้องเสนอราคาเป็นรอบ ๆ โดยเริ่มเคาะราคาจาก “ราคาประมูลรอบแรก” ถ้ามีผู้เสนอราคาที่มากกว่าจำนวนใบอนุญาต ผู้ประมูลจะต้องไล่ราคาขึ้นไปเป็นรอบ ๆ แต่เมื่อราคานั้นสูงขึ้นแน่นอนว่าต้องมีผู้ประมูลบางรายจะไม่สู้ราคาต่อการประมูลจะจบลงเมื่อเหลือผู้ประมูลเพียงสองรายเท่ากับจำนวนใบอนุญาต ทั้งนี้ไม่มีการจำกัดจำนวนรอบในการประมูลผู้ประมูลจะต้องสู้ราคากันไปจนกว่าจะยอม เช่น ตัวอย่างการเคาะราคาในการประมูลช่วงความถี่ 900 MHz สมมติว่ามีผู้เข้าร่วมประมูลมีจำนวน 4 ราย ได้แก่ ผู้ประมูล A B C และ D แข่งขันประมูลคลื่นความถี่ 2 ชุด เรียกว่าชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ซึ่งจะเรียกว่า “ชุดคลื่นความถี่” เมื่อการประมูลนั้นสิ้นสุดลงคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กสทช. ก็จะออกใบอนุญาตตามชุดคลื่นความถี่ที่ผู้ชนะการประมูลได้

ดังนั้น การที่ได้สัมปทานระบบ 4G ช่วงความถี่ 900 MHz มานั้นก็เปรียบเสมือนการเข้าเซ้งกิจการใหม่ของนักลงทุนหากเราเซ้งกิจการมาด้วย

ส่วนราคาที่สูงก็ย่อมต้องขายของหรือให้บริการแก่ลูกค้าในราคาที่แพงขึ้นเป็นธรรมดา แต่กับการที่ได้สัมปทานในการจัดการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G กลับไม่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าสินค้าหรือการบริการที่บริษัทหรือนักลงทุนได้ลงทุนไปนั้น มีใช้อยู่ในตลาดการสื่อสารอยู่แล้ว เช่น บริษัท AIS และบริษัท D-TAC ฉะนั้น หากจะขายสินค้าหรือการบริการในราคาที่สูงเกินไป ผู้บริโภคก็จะไม่ซื้อสินค้านั้นเลยและจะไปซื้อสินค้าเจ้าอื่นดีกว่า จึงเป็นกลไกทางการตลาดที่ช่วยควบคุมราคาของสินค้าและการบริการจากบริษัทหรือนายทุนทั้งหลายไม่ให้เอารัดเอาเปรียบกับประชาชนผู้บริโภค ดังนั้นจึงหมายความว่า มีความเป็นไปได้น้อยมาก ที่ประชาชนจะได้ใช้คลื่นความถี่ระบบ 4G ในราคาที่สูงตามต้นทุน จากกรณีนี้หากบริษัท JAS และบริษัท TRUE ที่ให้บริการต่าง ๆ ในราคาที่แพงเราก็ใช้ของบริษัท AIS หรือบริษัท D-TAC จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่บริษัทที่ชนะการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G อย่างบริษัท JAS และบริษัท TRUE จะสามารถตั้งราคาที่สูง ได้ตามอำเภอใจ

จากตัวอย่างข้างต้นที่ยกมานั้นจะทำให้เราเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น บริษัท JAS และบริษัท TRUE ที่ชนะการประมูลคลื่นความถี่ 4G ถือได้ว่าเป็นน้องใหม่วงการสื่อสารและยังต้องหาวิธีการแย่งลูกค้าจากเจ้าถิ่นอย่างบริษัท AIS และบริษัท D-TAC ซึ่งในการนี้บริษัท JAS และบริษัท TRUE จะใช้กลยุทธ์อะไรมาแย่งชิงส่วนแบ่งลูกค้าจากเจ้าถิ่นอย่างบริษัท AIS และบริษัท D-TAC ในเวทีของวงการสื่อสาร นอกจากกลไกทางการตลาดที่กล่าวมาแล้ว คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่คอยตรวจสอบการดำเนินธุรกิจการสื่อสารของบริษัทเอกชนที่ได้สัมปทานคลื่นความถี่ต่าง ๆ ไม่ให้เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคหรือผูกขาดราคาสินค้าและบริการแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ฉะนั้นการที่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคทุกคนกลัวว่าจะต้องได้ใช้การบริการที่แพง จึงเป็นอันตกไปทั้งบริษัท JAS และบริษัท TRUE

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าการที่มีบริษัท JAS และบริษัท TRUE ได้ก้าวเข้ามาร่วมวงการตลาดสื่อสารในฐานะประชาชนผู้บริโภค จะมีข้อได้เปรียบ

มากกว่าเพราะเราไม่จำเป็นต้องใช้บริการค่ายโทรศัพท์แค่ 2 ค่าย คือ บริษัท AIS และบริษัท D-TAC เท่านั้น จึงเป็นผลดีต่อเราในฐานะประชาชนผู้บริโภคอย่างมาก ด้วยอำนาจในการต่อรองสินค้าหรือบริการของเราในตลาดการสื่อสารก็มีมากขึ้นด้วย ซึ่งสรุปว่าการที่มีบริษัท JAS และบริษัท TRUE เข้ามาในวงการตลาดสื่อสารก็คือการเพิ่มช่องทางเลือกให้เราในฐานะผู้บริโภคได้อีก 2 ช่องทางซึ่งในครั้งก่อนเรามีแต่ค่ายบริษัท AIS และค่ายบริษัท D-TAC ต่อไปก็เราก็จะมีค่ายบริษัท JAS และค่ายบริษัท TRUE เพิ่มเข้ามาเป็น 4 ค่าย 4 ตัวเลือกในการเลือกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อไป

ผลดีประการต่อมา รัฐก็จะมีรายได้ที่มากมายมหาศาลในเวลาอันรวดเร็วจากผู้ชนะการประมูลรัฐก็มีงบประมาณที่จะมาช่วยเหลือประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้มากขึ้น เช่น การติดตั้งโครงข่าย การขยายช่องการบริการไปยังชุมชนและในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ครอบคลุม เพื่อการเข้าถึงการให้บริการจากภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น การลดดอกเบี้ยเงินกู้ การลดภาษี การช่วยเหลือภัยพิบัติต่าง ๆ ทำให้ความเป็นอยู่และความสะดวกสบายของประชาชนดีขึ้น เหล่านี้ล้วนได้รับผลมาจากการที่ภาครัฐ ในฐานะผู้บริหารจัดการนโยบายสาธารณะที่สามารถสรรหางบประมาณเข้ารัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่าง เช่น การประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G อย่างนี้ เป็นต้น

ประเด็น ทำไมรัฐบาลชุด คสช. จึงเร่งรัดให้มีเปิดการประมูลระบบ 4G คลื่นความถี่ 900 MHz

การเข้ามามีบทบาทการจัดการด้านโทรคมนาคมในครั้งนี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการด้านนโยบายสาธารณะของรัฐที่มีต่อประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะการที่รัฐบาลได้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ที่ผ่านมาพบว่าโดยภาพรวมนั้น บ้านเมืองมีความสงบสุขเรียบร้อยอย่างมาก โดยรัฐได้เน้นบทบาทที่สำคัญคือคุณภาพ

ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก นั่นคือการคืนความสุขให้แก่ประชาชนภายในประเทศ

หลังจากที่ประเทศไทยได้ตกอยู่ในที่นั่งลำบากมาระยะหนึ่ง ในเรื่องเศรษฐกิจที่เหมือนจะกระตุ้นได้ลำบาก รัฐบาลชุดคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงมีการเร่งประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G เพื่อกอบกู้ฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กับมาอีกครั้ง เพราะมีหนทางเดียวเท่านั้นที่จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นขึ้นมาได้จริง ๆ เนื่องจากการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G นี้จะทำให้รัฐบาลมีเม็ดเงินจำนวนมหาศาล เพื่อเข้ามาสู่ระบบได้นับแสนล้านบาทด้วยวิธีการเปิดประมูลจากภาคเอกชน ทั้งนี้ภาคเอกชนก็จะได้สิทธิถือครองใบอนุญาตคลื่นความถี่ระบบ 4G อีกทั้งยังเป็นการลงทุนการเชื่อมโยงโครงข่าย 4G และ 5G ในอนาคตด้วย และที่สำคัญเป็นที่ทราบกันดีว่าคลื่นความถี่ระบบ 4G นั้นยังเป็นเรื่องที่ประชาชนในสังคมต้องการอย่างมาก เพราะว่าสามารถสร้างวิถีชีวิตที่รวดเร็วไม่ล้าสมัยให้กับประชาชนและเมื่อประเทศไทยได้มีคลื่นความถี่ระบบ 4G เข้ามาใช้งานก็จะส่งผลดีในด้านการสื่อสารที่ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลในการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วและพัฒนาด้านการสื่อสารเพิ่มขึ้นนั่นเอง ทั้งนี้โดยรัฐบาลได้มีนโยบายด้านโทรคมนาคม เพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งและประชาชนได้ดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าในช่วงไตรมาสที่ 2 พ.ศ. 2557 จากการวิเคราะห์ในเรื่องความเชื่อมั่นในการเติบโตของจีดีพีเทียบกับปีที่แล้วอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เปรียบเทียบกับไตรมาสแรกปี 2557 นั้นการเติบโตของจีดีพีเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 0.4 เติบโตขึ้นจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ในอัตราส่วนการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 0.9 พร้อมมีการสำรวจความเชื่อมั่นโดยจากการวิเคราะห์ของนักลงทุนชาวไทยและชาวต่างชาติระดับความเชื่อมั่นของการลงทุนเพิ่มขึ้นจากเดิม 88.4 ขึ้นมาเป็น 89.7 โดยมีผู้ทำแบบสำรวจทั้งหมด 1,147 ราย ซึ่งคลอบคลุม 42 อุตสาหกรรมหลัก ทำให้สรุปได้ว่าการที่รัฐบาลชุด คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขสถานการณ์จึงส่งผลดีต่อนักลงทุนที่เกิดความเชื่อมั่นและกล้าที่จะมาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่าการเร่งประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G จะสามารถเร่งกระตุ้นให้เศรษฐกิจไทยนั้นดีขึ้นได้โดยสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ บทความนี้จึงต้องการชี้ให้เห็นประโยชน์ของการที่ภาครัฐได้เร่งการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G ทั้งนี้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจได้จริงการที่ประชาชนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเร่งการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G จะสามารถเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจได้จริงหรือไม่ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่ากระบวนการในการประมูลราคานั้นก็ไม่ได้แตกต่างจากการประมูลทั่ว ๆ ไป โดยมีบริษัทและผู้ประกอบการและนักลงทุนหลายเจ้ามีความต้องการคลื่นความถี่มาเพื่อแสวงหาผลกำไร และการที่นักลงทุนผู้ประกอบการได้คลื่นความถี่ 900 MHz. และ 1800 MHz. ไปครอบครอง นั้นก็จะส่งผลดีต่อภาคธุรกิจในหลายด้าน ซึ่งคลื่นความถี่เหล่านี้จะส่งผลให้ระบบเครือข่ายระบบ 4G สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เมื่อระบบอินเตอร์เน็ตมีความเป็นเสถียรภาพจะส่งผลไปยังประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่มีความต้องการในการใช้สัญญาณอินเตอร์เน็ตสูงยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้ว หากฝ่ายปฏิบัติการของบริษัทได้มีการเพิ่มเสาสัญญาณมากขึ้นก็จะยิ่งกระตุ้นเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีเพราะจะมีประชาชนใช้งานระบบอินเตอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอีกทั้งคลื่นความถี่ทั้ง 2 คลื่นนั้นเป็นที่หมายปองสำหรับผู้ประกอบโทรคมนาคมอย่างมาก และหากภาครัฐได้มีการเปิดประมูลคลื่นความถี่ทั้ง 2 คลื่น จะทำให้บริษัทในฐานะผู้ประกอบการก็จะแย่งกันเคาะราคาเพื่อให้ได้มาซึ่งเครือข่ายในการพัฒนาระบบสัญญาณที่ดีต่อไป เมื่อมีการแย่งกันประมูลคลื่นความถี่ก็จะทำให้ราคายิ่งพุ่งสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ เม็ดเงินทุกบาททุกสตางค์ก็จะตกมาอยู่ที่รัฐเพราะว่าผู้ที่ชนะการประมูลคลื่นความถี่ต้องจ่ายค่าใบอนุญาตการใช้งานเครือข่ายนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะของรัฐที่มีการเร่งรัดให้มีการประมูลคลื่นความถี่ในรัฐบาลชุดนี้นั้นได้ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงการที่จะพยายามรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติเอาไว้ให้ได้มากที่สุด เพราะจากอดีตที่ผ่านมานั้น กระบวนการและวิธีการในการคัดเลือกผู้ที่มีสิทธิในการจัดการคลื่นความถี่บรอดแบนด์ได้พิจารณาจากคุณสมบัติหรือ

ที่เรียกกันว่าระบบ Beauty Contest คือ ทีวีบริการสาธารณะซึ่งใช้วิธีคัดเลือกคุณสมบัติไม่ใช่การประมูลแบบทีวีธุรกิจและยังไม่ได้เป็นข้อยุติในประเด็นด้านเงื่อนไขและกระบวนการต่าง ๆ ในการคัดเลือกนั้นที่สำคัญจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริตคอร์รัปชันได้ในขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคัดเลือกเพราะมูลค่าคลื่นสัญญาณนั้นมีมูลค่าการประมูลสูงมาก (อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์, 2556)

จึงถือได้ว่ามีข้อที่ควรปรับปรุงอยู่มากซึ่งหากมีการทุจริตกันก็จะทำให้ประเทศชาติสูญเสียจำนวนเงินจำนวนมหาศาลนี้ไป แต่ในการพิจารณาผู้ที่จะมีสิทธิในการจัดการคลื่นความถี่ซึ่งเป็นของประเทศชาตินั้น ด้วยวิธีการประมูลจะทำให้เห็นได้ถึงความโปร่งใสและยังช่วยให้ได้เงินจำนวนมหาศาลเข้ามาเป็นงบประมาณของแผ่นดินถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่รัฐบาลชุดนี้จะรักษาเอาไว้ให้กับคนไทยทุกคน

ไม่ว่าจะดาวน์โหลดข้อมูลที่เป็นไฟล์ใหญ่ก็ใช้เวลาในการดาวน์โหลดไม่นานอีกต่อไป อีกทั้งเมื่อมีการนำระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงมาใช้ประชาชนก็สามารถเข้าใช้บริการต่าง ๆ ผ่านระบบอินเตอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย ลดการเสียโอกาสในด้านต่าง ๆ และมีความทัดเทียมเสมอภาคระหว่างคนในเมืองและคนในชนบทนั่นเอง

ประเด็นด้านรายได้จากการประมูลคลื่นความถี่ที่รัฐได้รับเงินมหาศาลมานั้นจะตกไปอยู่ที่ไหน และประชาชนในฐานะผู้บริโภคจะได้ใช้ประโยชน์อะไรจากเงินจำนวนมหาศาลเหล่านั้น

จากการที่ภาครัฐออกนโยบายสาธารณะซึ่งตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดไว้จึงเป็นมาตรการที่ต้องเกิดข้อบังคับเพื่อให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจะต้องได้รับประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการให้บริการคุณภาพและราคาที่เหมาะสม โดยมีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กสทช.) เป็นผู้กำหนดในครั้งนี้

การประมูลระบบ 4G จึงไม่ใช่เพียงเรื่องของบริษัทที่ชนะการประมูลและรัฐบาลเท่านั้น แต่หมายถึงประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการประมูลของบริษัทฯ ทั้งนี้ เพราะการที่บริษัทที่มาลงทุนด้วยต้นทุนที่สูงสิ่งที่บริษัทฯ ทุกบริษัทฯ ต้องการคือผลประกอบการที่เรียกว่ากำไร นั้นเป็นเป้าหมายแรก บริษัทจะนำสินค้าหรือการบริการใด ๆ มาจำหน่ายให้เราในฐานะผู้บริโภคราคาก็ย่อมสูงตามไปด้วย กลไกของการตลาดสุดท้ายแล้วผลการประมูลระบบ 4G ที่เรียกได้ว่าแพงติดอันดับต้น ๆ ของโลกนั้นจะตกอยู่ที่ใคร บริษัทนายทุนที่ชนะการประมูลหรือประชาชนอย่างเรากันแน่

ในการประมูลระบบ 4G คลื่น 900 MHz ครั้งล่าสุดนี้เพราะเหตุใดการประมูลระบบ 4G ในครั้งนี้จึงเป็นที่สนใจของประชาชนและได้ผู้ที่ชนะการประมูล คือ บริษัท แจส โมบาย บรอดแบนด์ จำกัด (JAS) ด้วยราคา 75,654 ล้านและบริษัท ทรูมูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (TRUE) ด้วยราคา 76,298 ล้านบาท โดยใช้เวลาต่อสู้กันในการประมูลราคากันยาวนานถึง 65 ชั่วโมงกับ 55 นาที (ซึ่งไม่รวมเวลาหยุดพักการประมูล) มีราคารวมทั้งสิ้น 151,952 ล้านบาท และเราสงสัยหรือไม่ว่าทำไมถึงมีผู้ชนะในการประมูลครั้งนี้ จำนวน 2 บริษัท คำตอบก็คือเพราะช่วงสัญญาณ 900 MHz นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงสัญญาณนั่นคือช่วงความถี่ 895-905 MHz คู่กับ 940-950 MHz และช่วงที่ 2 คือ ช่วงความถี่ 905-915 MHz คู่กับ 950-960 MHz

ด้วยเหตุดังกล่าว การประมูลระบบ 4G ช่วงคลื่นความถี่ 900 MHz นั้นจึงมีผู้ชนะถึง 2 บริษัท ซึ่งการที่มีช่วงความถี่มาก ๆ ถือว่าเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อประชาชนในฐานะผู้บริโภค เพราะว่าจะมีการเข้ามาแข่งขันกันทำธุรกิจเกี่ยวกับการสื่อสารมากขึ้นทำให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้มีสิทธิจะเลือกใช้ระบบการสื่อสารได้มากขึ้นซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์โดยตรงที่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจะได้รับและที่เห็นได้ชัดเจนคือตัวเลขยอดจำนวนเงินที่ผู้มาร่วมลงทุนในการมาประมูลคลื่นสัญญาณในครั้งนี้มีจำนวนสูงขึ้นมากด้วยแล้วจะส่งผลกระทบต่อเราในฐานะประชาชนผู้บริโภคหรือไม่ ซึ่งตามหลักการประกอบธุรกิจทุกประเภทนั้นอะไรก็ตามที่มีต้นทุนที่สูง สินค้าหรือบริการ

ที่บริษัทได้นำออกมาจำหน่ายนั้นย่อมมีราคาที่สูงตามไปด้วยเพราะว่าหลักการบริหารแบบธุรกิจคือผลกำไร ซึ่งผลกระทบเรื่องนี้หากนำมาวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนในฐานะผู้บริโภคหลังจากที่รัฐบาลได้จัดให้มีการประมูล 4G และราคาของผู้ที่ชนะการประมูลในครั้งนั้นเสนอราคาที่สูงมากติดอันดับโลกจะมีผลกระทบกับใครบ้าง

ประเด็นนี้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน หลังจากการประมูลคลื่นความถี่ 4G จบลง ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจะเข้าใจว่าเมื่อต้นทุนสูงสินค้าหรือการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งในเรื่องประโยชน์ในการได้ใช้ของดี ๆ ทั้งความคุ้มค่าราคาจะสูงตามไปด้วยหรือไม่ ทั้งนี้จากบทความของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้มีการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูล ๆ ต่างเพื่อไขข้อข้องใจของประชาชน โดยตอนหนึ่งที่ยกตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เกี่ยวกับต้นทุนที่สูงมากของการประมูลระบบ 4G จากตัวอย่างข้างต้นที่ยกมานั้นจะทำให้เราเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น บริษัท JAS และบริษัท TRUE ที่ชนะการประมูลคลื่นความถี่ 4G ถือได้ว่าเป็นน้องใหม่วงการสื่อสารและยังต้องหาวิธีการแย่งลูกค้าจากเจ้าถิ่นอย่างบริษัท AIS และบริษัท D-TAC ซึ่งในการนี้บริษัท JAS และบริษัท TRUE จะใช้กลยุทธ์อะไรมาแย่งชิง ส่วนแบ่งลูกค้าจากเจ้าถิ่นอย่างบริษัท AIS และบริษัท D-TAC ในเวทีของวงการสื่อสาร

และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจการสื่อสารของบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานคลื่นความถี่ต่าง ๆ ไม่ให้เอารัดเอาเปรียบต่อผู้บริโภคหรือผูกขาดราคาสินค้าและบริการแต่เพียงผู้เดียว ฉะนั้นการที่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคทุกคนกลัวว่าจะต้องได้ใช้บริการที่แพงจากบริษัทที่ได้รับสัมปทานไปนั้นจึงเป็นอันตกไป

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าการที่มีบริษัท JAS และบริษัท TRUE ได้ก้าวเข้ามาร่วมวงการตลาดสื่อสารในฐานะประชาชนผู้บริโภค จะมีข้อได้เปรียบมากกว่าเพราะเราไม่จำเป็นต้องใช้บริการค่ายโทรศัพท์แค่ 2 ค่าย คือ บริษัท AIS

และบริษัท D-TAC เท่านั้น จึงเป็นผลดีต่อเราในฐานะประชาชนผู้บริโภคอย่างมาก ด้วยอำนาจในการต่อรองสินค้าหรือบริการของเราในตลาด การสื่อสารก็มีมากขึ้นด้วย ซึ่งสรุปว่าการที่มีบริษัท JAS และบริษัท TRUE เข้ามาในวงการตลาดสื่อสารก็คือการเพิ่มช่องทางเลือกให้เราในฐานะผู้บริโภคได้อีก 2 ช่องทางซึ่งในครั้งก่อนเรามีแต่ค่ายบริษัท AIS และค่ายบริษัท D-TAC ต่อไปก็เราก็จะมีค่ายบริษัท JAS และค่ายบริษัท TRUE เพิ่มเข้ามาเป็น 4 ค่าย 4 ตัวเลือกในการเลือกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อไป

ผลดีประการต่อมา รัฐก็จะมีรายได้ที่มากมายมหาศาลในเวลาอันรวดเร็วจากผู้ชนะการประมูลรัฐก็มีงบประมาณที่จะมาช่วยเหลือประชาชนในฐานะผู้บริโภคได้มากขึ้น เช่น การติดตั้งโครงข่าย การขยายช่องการบริการไปยังชุมชนและในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ครอบคลุม เพื่อการเข้าถึงการให้บริการจากภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น การลดดอกเบี้ยเงินกู้ การลดภาษี การช่วยเหลือภัยพิบัติต่าง ๆ ทำให้ความเป็นอยู่และความสะดวกสบายของประชาชนดีขึ้น เหล่านี้ล้วนได้รับผลมาจากการที่ภาครัฐในฐานะผู้บริหารจัดการนโยบายสาธารณะที่สามารถสรรหางบประมาณเข้ารัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่าง เช่น การประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G อย่างนี้ เป็นต้น

ประเด็นการที่ภาครัฐได้จัดให้มีการเพิ่มความเร็วของระบบการสื่อสารนั้นจะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อประชาชนอย่างไร

ประเด็น การที่รัฐได้จัดให้มีการเพิ่มความเร็วของระบบการสื่อสารนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสียต่อประชาชน เพราะปัญหาด้านการใช้ระบบคลื่นความถี่ 3G ที่พบ คือ จำนวนคลื่นไม่เพียงพอและเจ้าของธุรกิจผู้ลงทุนไม่ได้ตั้งเสารองรับเพิ่มขึ้นทั้งนี้ต้องลงทุนด้านวางโครงข่ายและการปักเสาอีกจำนวนมาก จากเหตุผลจึงเกิดปัญหาความล่าช้าการส่งถ่ายข้อมูลสัญญาณโทรศัพท์สายหลุดบ่อยส่งผลให้ผู้ใช้บริการโทรศัพท์จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ประเทศไทยจึงต้องใช้คลื่นความถี่ระบบ 3G ที่ล่าช้าและ

ขาดประสิทธิภาพประชาชนเสียผลประโยชน์ แต่บริษัทที่ลงทุนด้านการโทรคมนาคมก็ได้กำไรเหมือนเดิม

ฉะนั้น รัฐบาลชุด คสช. จึงได้มีการวางนโยบายเพื่อกำหนดให้บริษัท ทีโอที (TOT) จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม (CAT) จำกัด (มหาชน) ทั้ง 2 หน่วยงาน คืนคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ของบริษัท กสท. โทรคมนาคม (CAT) จำกัด (มหาชน) และย่านความถี่ 900 MHz ของบริษัท ทีโอที (TOT) จำกัด (มหาชน) ให้แก่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อนำไปประมูลคลื่นความถี่ 4G และจะส่งผลดีทำให้ประชาชนได้เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการนำรายได้เข้ารัฐส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้เข้าแข่งขันกันอย่างเสรีและเป็นธรรม ซึ่งการประมูลกันในรอบนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ การกำหนดให้มีการประมูลและให้สัมปทานคลื่นความถี่ 4G แก่บริษัทต่าง ๆ ที่สนใจจึงเป็นทางออกทางเดียวที่จะช่วยให้เพิ่มความเร็วของระบบสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้ยืนยันว่าการเพิ่มความเร็วในระบบการสื่อสารของไทยถือเป็นต้นแบบของนโยบายสาธารณะที่รัฐจัดให้ประชาชน โดยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้บริการการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผลดีโดยตรงต่อประชาชนและประเทศชาติของเราอย่างแน่นอน

นอกจากการเพิ่มความเร็วของระบบการสื่อสารจะเป็นผลดีต่อการติดต่อสื่อสารดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจไทยของเราด้วย กล่าวคือ การมีผลดีต่อตลาดอีคอมเมิร์ซในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะในอดีตในการทำธุรกิจการค้านิยมกันเพียงการขายผ่านทางหน้าร้านเท่านั้นซึ่งจะต้องใช้เงินลงทุนที่สูงไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารจัดการร้าน ค่าเช้งห้อง ค่าเช่าพื้นที่ การจ้างผู้ดูแลหน้าร้าน ค่าบริการรักษาความปลอดภัย ค่าบริการรักษาความสะอาด อีกทั้งข้อจำกัดและระเบียบของสถานที่ที่มีการเปิด-ปิดเป็นเวลาในการเปิดร้าน ทำเล สถานที่ที่ตั้งร้านค้าซึ่งในการตั้งร้านค้าในอดีตนั้นส่วนใหญ่จะเข้าถึงได้เฉพาะลูกค้าในพื้นที่นั้น

เมื่อความเร็วของระบบการสื่อสารนั้นเร็วขึ้นการซื้อขายสินค้าออนไลน์หรือการทำธุรกรรมออนไลน์ก็จะได้รับอานิสงค์ในส่วนนี้ไปด้วยทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่ม มีอาชีพสำรองมีรายได้พิเศษ พร้อมทั้งมีตัวเลือกในการทำงานการดำเนินชีวิตได้มากขึ้นล้วนแล้วแต่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งสิ้น จากข้อมูลของสำนักสถิติแห่งชาติที่แสดงให้เห็นว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ในประเทศที่ทำธุรกิจซื้อขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์มีการดำเนินการอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

B2B (Business to business) คือ การทำธุรกิจระหว่างภาคธุรกิจด้วยกัน

B2C (Business to customer) คือ การทำธุรกิจระหว่างภาคธุรกิจกับผู้บริโภค

B2G (Business to government) คือ การทำธุรกิจระหว่างภาคธุรกิจกับภาครัฐ

ในการทำธุรกิจ E-commerce นั้น จึงเหมาะสำหรับผู้ประกอบการที่มีเงินลงทุนน้อยและต้องการที่จะลดต้นทุน เพียงผู้ประกอบการจัดทำเว็บไซต์หนึ่งเว็บไซต์ ก็เปรียบเสมือนว่าเรามีร้านค้าอยู่ทั่วโลกพร้อมที่เปิดการค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวันโดยไม่มีวันหยุดโดยสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้โดยตรงรวมทั้งให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว การให้บริการหรือการสรรหาประเภทของสินค้าว่าสินค้าประเภทไหนที่ควรทำในรูปแบบของ E-commerce คำตอบคือสินค้าทุกชนิดสามารถจัดทำ E-commerce ได้โดยขึ้นอยู่ว่าสินค้าในแต่ละชนิดนั้นจะได้รับความนิยมจากผู้บริโภคมากน้อยแค่ไหน ซึ่งในการทำธุรกิจ E-commerce นั้นไม่ว่าจะเป็นธุรกิจใดก็ตามสิ่งที่สำคัญก็คือต้องรู้ก่อนว่าใคร คือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าของเราและประเภทของสินค้าที่จะจำหน่ายนั้นเหมาะกับกลุ่มลูกค้ากลุ่มไหน โดยที่ลูกค้ากลุ่มนั้นมีโอกาสมากน้อยเพียงใดในการเข้าถึงเทคโนโลยี

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2556 ระบุว่าตลาดอีคอมเมิร์ซของประเทศไทยเรานั้น มีมูลค่า 786,014.00 ล้านบาทและ

ปีถัดมาปี 2557 มีมูลค่าสูงถึง 2,033,493.4 ล้านบาทซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า ในปี 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในปี 2559 นี้ ตลาดอีคอมเมิร์ซในประเทศไทยจะก้าวกระโดดไปในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่สามารถเข้าถึงระบบอินเตอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพได้ง่าย

โดยสรุปประเด็นนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัจจุบันจะเห็นได้จากการขายสินค้าออนไลน์นั้นได้รับความนิยมกันอย่างสูงเพราะถือว่าเป็นการลงทุนที่สะดวกย่นระยะเวลา มองเห็นรูปภาพชัดเจน มีทั้งขนาด มีราคา มีส่วนลด มีของแถม ไม่ต้องใช้เงินลงทุนที่สูงจึงเกิดผู้ประกอบการหน้าใหม่มากมายที่ให้ความสนใจกับตลาดอีคอมเมิร์ซมากขึ้นตามลำดับ สำหรับเกมมือถือที่เป็นที่สนใจของตลาดการสื่อสารในยุคนี้ก็เข้ามาแรงแซงทางโค้งและมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการโฆษณาเกี่ยวกับเกมมือถือได้ทยอยออกมาเป็นเรื่อง ๆ และเป็นตอน ๆ นั่นคือ ปัจจัยหนึ่งที่ถือได้ว่าการที่ภาครัฐได้เพิ่มความเร็วระบบการสื่อสารของไทยนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นระบบการสื่อสารของไทยที่รัฐได้จัดให้แก่ประชาชนสู่การเปลี่ยนผ่านความก้าวหน้าโดยได้รับความนิยมแบบก้าวกระโดดสามารถผลิตผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่มีทักษะในระบบการสื่อสารและตลาดอีคอมเมิร์ซก็จะมีผู้สนใจมากขึ้น ซึ่งเป็นเพราะนโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนผ่านโดยการเพิ่มความเร็วของระบบการสื่อสาร นับได้ว่าเป็นอีกหนึ่งผลงานที่รัฐบาลชุดนี้ได้พยายามเร่งผลักดันให้เกิดผลสำเร็จเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อเพิ่มช่องทางการทำมาหากินให้กับประชาชนและที่สำคัญรัฐบาลชุดนี้ตระหนักถึงบริษัทเอกชนที่มาลงทุนในสัมปทานของรัฐจะต้องทำประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนอย่างจริงจัง ไม่ใช่หวังผลกำไรสูงสุดโดยมีหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้กำกับและควบคุมระบบการบริหารจัดการ

ประเด็นการที่รัฐจะนำเงินรายได้ที่ได้จากการประมูลนับแสนล้านบาทมาบริหารระบบ Internet ตำบลตามแผนจริงหรือไม่

ซึ่งในประเด็นนี้ถือได้ว่ากำลังเป็นที่สนใจของประชาชนชาวไทยในฐานะผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน ด้วยยอดเงินจำนวนมหาศาล ด้วยนโยบายของทางภาครัฐที่ประกาศว่าจะทำเพื่อประชาชนมาตลอด ตั้งแต่เริ่มเข้ามาบริหารประเทศเราจะมาวิเคราะห์ตามกันไปว่ารัฐจะมีคำตอบนี้อย่างไร เมื่อติดตามกระบวนการทำงานของรัฐบาลชุด คสช. นี้เราจะทราบกันดีเกี่ยวกับนโยบายของการประมูลระบบเครือข่าย 4G เมื่อได้จำนวนเงินจากการประมูลมาแล้วรัฐก็นำเงินรายได้ดังกล่าวนั้นมาบริหารจัดการระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อกระจายลงสู่ตำบลและท้องถิ่นตามนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล โครงการกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียงโทรทัศน์และโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ (USO) เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 70,000 หมู่บ้าน ในด้านโทรคมนาคม และพบว่าโครงการ USO นี้มีการดำเนินการตามแผนการที่วางไว้เพราะว่ามีแผนแม่บทและได้วางแผนจังหวัดที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่จะมีการติดตั้งที่พื้นที่ที่มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และสัญญาณอินเตอร์เน็ต การติดตั้งสัญญาณเพื่อเป็นการปล่อยสัญญาณให้ประชาชนได้ใช้กันอย่างทั่วถึงจะส่งผลดีให้ประชาชนในพื้นที่สามารถรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วยิ่งขึ้นนอกจากนี้การที่มีระบบสัญญาณอินเตอร์เน็ตก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วเพราะสามารถค้นหาความรู้ผ่านระบบอินเตอร์เน็ตนั่นเอง นอกจากนี้ยังลดความเลื่อมล้ำกันทางสังคมเมืองและสังคมในชนบทได้อีกด้วยอย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าโครงการ USO นั้นได้มีการวางแผนไว้แล้วอีกทั้งมีระยะเวลาตั้งแต่ปี 2556-2559 ใช้เวลา 5 ปี อย่างไรก็ตามโครงการ USO นี้ก็ต้องมีการดำเนินการต่อไปโดยได้มีโครงการนำร่องโดยการนำ 4 โครงการลงพื้นที่คลอบคลุมทั้งหมด 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1) โครงการติดตั้งสัญญาณอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงจังหวัดพิษณุโลก โดยให้มีบริการศูนย์อินเตอร์เน็ตชุมชน (USONET) รวม 13 แห่งและติดตั้งอินเตอร์เน็ตภายในโรงเรียน ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล อนามัย เป็นต้น ซึ่งคลอบคลุมทั้งหมด 232 แห่ง

2) โครงการให้มีโทรศัพท์สาธารณะที่ทั่วถึงทุกพื้นที่ทั้งหมด 51 หมู่บ้าน จังหวัดพิษณุโลก

3) โครงการการจัดการด้านโทรศัพท์สาธารณะที่ทั่วถึงคลอบคลุมพื้นที่จังหวัดหนองคาย 6 หมู่บ้าน

4) ในจังหวัดหนองคายได้มีการจัดโครงการบริการจัดตั้งอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงทั้งหมด 108 แห่ง และมีบริการติดตั้งศูนย์อินเตอร์เน็ตชุมชน (USONET) ทั้งหมด 6 แห่ง พร้อมกับการให้บริการอินเตอร์เน็ต ชุมชน โรงเรียน อนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

สรุปได้ว่าหากระบบโทรคมนาคมขั้นพื้นฐานหรือระบบ 4G นี้หากได้ขยายโครงข่ายไปยังชนบทได้ดังที่รัฐบาลมีนโยบายก็จะส่งผลดีหลาย ๆ ด้านให้กับประชาชนด้วย ประชาชนนั้นสามารถมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ทันโลกมากขึ้นเพราะการติดต่อสื่อสารไม่สะดุดอีกต่อไป อีกทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทก็จะสามารถเพิ่มการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเนื่องจากมีองค์ความรู้มากมายให้ได้ศึกษาผ่านระบบอินเตอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงไม่ว่าจะโหลดข้อมูลที่เป็นไฟล์ใหญ่ก็ใช้เวลาในการโหลดไม่นานอีกต่อไป อีกทั้งเมื่อมีการนำระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงมาใช้ประชาชนก็สามารถเข้าใช้บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านระบบอินเตอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย ลดการเสียโอกาสและมีความทัดเทียมเสมอภาคระหว่างประชาชนในเมืองและประชาชนในชนบทนั่นเอง

ประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน หลังจากการประมูลคลื่นความถี่ระบบ 4G จบลง

จากราคาที่ชนะการประมูลในรอบนี้นั้นมีมูลค่าของตัวเลขที่รัฐจะพึงได้มูลค่ามหาศาล ประชาชนในฐานะผู้บริโภคเข้าใจว่าเมื่อต้นทุนสูงสินค้าหรือการบริการที่ประชาชนจะได้รับทั้งในเรื่องประโยชน์ในการได้ใช้ของดี ๆ ทั้งความคุ้มค่าส่วนราคาจะสูงตามไปด้วยหรือไม่ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้มีการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อไขข้อข้องใจของประชาชนโดยตอนหนึ่งที่ยกตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มีต้นทุนสูงมากคุณภาพชีวิตของประชาชนจะดีขึ้นหรือมีส่งผลกระทบสำหรับประชาชนหรือไม่

จากการตรวจสอบและยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าการที่รัฐบาลได้มีโครงการประมูลเครือข่าย 4G เกิดขึ้นจะทำให้รัฐบาลมีรายได้มหาศาลนำรายได้จากการประมูลเข้ามาเพื่อพัฒนาระบบพื้นฐานให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแน่นอนเนื่องจากระบบเดิม ๆ ที่ผู้ประกอบการจะได้กอบโกยเงินจากประชาชนจากการใช้อินเตอร์เน็ตที่ค่อนข้างล่าช้าและไม่เพียงพอโดยผู้ประกอบการก็ไม่ได้กระตือรือร้นในการติดตั้งเสาสัญญาณเพิ่มเติมเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ส่งผลให้ประชาชนต้องจ่ายเงินในจำนวนมากแต่กับได้ใช้บริการสัญญาณที่ไม่เต็มที่เมื่อมีการประมูลระบบเครือข่าย 4G เกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุดก็คือผู้ใช้บริการจะได้รับบริการสะดวกรวดเร็วและมีราคาค่าใช้จ่ายที่เป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2557). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.** เข้าถึงเมื่อ มกราคม 11, 2559, จาก http://www.ldd.go.th

ธันยวัฒน์ รัตนชัด. (2546). **นโยบายสาธารณะ.** เชียงใหม่: คะนึงนิจการพิมพ์.

ประวิทย์ ลี่สถาพรวงศา. (2558). **เกมแย่งตลาดมือถือจุดเดือดประมูลคลื่น 900.** เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 17,2558, จาก http://www.manager.co.th

ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคส์.

รัฐสภาไทย. (2544). **นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล.** เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 19, 2544, จาก http://www.thaigov.go.th

วรเดช จันทรศร. (2548). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: สหายบล็อกการพิมพ์.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2540). **นโยบายสาธารณะ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2557). **ทิศทาง E-commerce ไทย**. เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 17, 2558, จาก http://www.service.nso.go.th

อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์. (2558). **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจการเมืองของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ไทย การจัดสรรใบอนุญาตทีวีบริการสาธารณะของกสทช.** เข้าถึงเมื่อ มิถุนายน 19, 2558, จาก http://www.fes-thailand.org

อิศรา, สำนักข่าว. (2558). **แจส-ทรูมูฟ ร่วมทุบสถิติโลก ชนะการประมูล 4G คลื่น 900 MHz.** เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 19, 2558, จาก http://news.mthai.com

Anderson, J. E. (1975). **Public Policy-Making.** (3rd ed). NewYork: Holt, Rinehart and Winston.

Edwards, G. C. & Sharkansky, I. (1978) **The Policy Predicament: Making and Implementation Public Policy.** U.S.A: W.H. Freeman**.**

Jeffrey, L. (1973). **Pressman and Aaron Wildavsky.** Implementation. (2rd ed). California: University of California Press.

Vepa, R. K. (1974). Implementation: The Problem of Achieving Results. **The Indian Journal of Public Administration, 20**(2), (April - June, 1974). 276-281.

วารสารพิกุล

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน
Problem Relating to the Criminal Procedure for Child and Juvenile

ณัฐนันท์ ทองทรัพย์[1]
Nattanan Thongsup

บทคัดย่อ

การจับกุมเด็กหรือเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หลักการจับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดกับการจับกุมเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด มีข้อแตกต่างกันในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับกุมเยาวชนได้โดยไม่มีหมายจับ หรือคำสั่งศาลในกรณีที่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (2) (3) และ (4) แต่การจับกุมเด็กไม่อาจนำข้อยกเว้นดังกล่าวไปใช้ได้เพราะพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ชัดเจนว่าห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและวิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนรวมทั้งกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว 2553 ยังให้สิทธิเด็กที่สำคัญในกระบวนการจับและสอบสวนเป็นอย่างมาก กล่าวคือการให้

---

[1]อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

หลักประกันว่าเด็กจะมีสิทธิที่จะไม่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยพลการ การจับกุมคุมขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและจะใช้มาตรการสุดท้ายเท่าที่จำเป็นให้มีระยะเวลาที่สิ้นสุดอย่างเหมาะสมและจะต้องปฏิบัติต่อเด็กโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากผู้ใหญ่

คำสำคัญ: เด็ก เยาวชน การดำเนินคดีอาญา การจับ

Abstract

The arrest of the child and youth under the Juvenile act and Juvenile and Family Procedure Act 2010 (B.E. 2553) is different to arrest the children who find the offender to arrest youth who find the offender. There are differences in the administrative or police authority to arrest without warrant youth. Or court order in case of need, with the exception under the Code of Criminal Procedure, Article 78 (2) (3) and (4), but the arrest of children may be exceptions to such use because the Juvenile act and Juvenile and Family Procedure Act 2553 Section 66, paragraph one prescribe. It is prohibited to arrest children who need that offense. Unless the child has committed an offense, or who have a warrant or court order only. Juvenile Act and the Juvenile and Family Procedure Act in 2553 to protect the rights and freedoms of the child or youth is increasing. By focusing on the protection of rights. Welfare and how to treat children. Youth, including the trial of Juvenile and Family Court. To comply with the Constitution The Convention on the Rights of the Child Juvenile Act 2553 also provides that the rights of children in the process. Arrested and questioned a lot is to ensure that children have the right not to be

deprived of liberty by unlawful or arbitrary. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in accordance with the law and take the necessary measures to end the period ended appropriately and to treat children with regard to human dignity. For the benefit of children and young people are different from adults.

Keywords: Child, Juvenile, Criminal procedure, Arresting

บทนำ

เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของสังคมมีคุณค่าต่อการพัฒนาการและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมและความสมบูรณ์ในการใช้ชีวิตต่อไปในอนาคต แต่ยังเป็นผู้ขาดประสบการณ์ชีวิตรวมทั้งเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอทั้งในด้านกายภาพ วัยวุฒิ โดยวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชนนั้นมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และพฤติกรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เด็กและเยาวชนรับค่านิยมและวัฒนธรรมจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วยสภาวการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมาย การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความละเอียดอ่อนและต้องคำนึงถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริง มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่กลมกลืนและสมบูรณ์อย่างเต็มที่เติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัวในบรรยากาศแห่งความผาสุก ความรัก และความเข้าใจ ซึ่งสิทธิเด็กนั้นย่อมได้รับการคุ้มครองทั้งปวงจากสถาบันของรัฐและเอกชน หน่วยงานทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กละเยาวชนเกิดจึงเกิดจากแนวคิดที่สังคมมองว่าเด็กเป็นผู้มีความอ่อนไหวทางอารมณ์ ถูกครอบงำทาง

ความคิดจากบุคคลอื่นได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่กฎหมายจึงมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ

แนวคิดดังกล่าวได้รับการรับรองสิทธิของเด็กไว้ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่รัฐต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างมีมาตรฐานที่ดีและเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก อันปรากฏอยู่ในแนวคิดการรับรองสิทธิของเด็กในกระบวนการยุติธรรมตามกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่งและสิทธิของเด็กยังได้รับการประกันตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the right of the child) ทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนต้องได้รับความคุ้มครองในสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ (อภิรดี โพธิ์พร้อม, 2555, หน้า 5) เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอนุสัญญาเด็กจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไปเพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีซึ่งเด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ คดีอาญาที่โอนมาจากศาลธรรมดาในกรณีที่จำเลยอายุยังไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ เนื่องจากศาลที่พิจารณาคดีนั้นได้พิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้วเห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกันเด็กและเยาวชน คดีครอบครัว คดีคุ้มครองสวัสดิภาพและคดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น

โดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย คำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ และคำว่า “เยาวชน” หมายถึง คำว่า

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และได้อธิบายหลักการจับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดกับการจับกุมเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดมีข้อแตกต่างกันในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับกุมเยาวชนได้โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งศาลในกรณีที่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (2) (3) และ (4) แต่การจับกุมเด็กไม่อาจนำข้อยกเว้นดังกล่าวไปใช้ได้เพราะพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น

หากการออกหมายจับจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็กหรือเยาวชนอย่างรุนแรงโดยไม่จำเป็น ให้พยายามเลี่ยงการออกหมายจับโดยใช้วิธีติดตามตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยวิธีอื่นก่อน การจับกุมและควบคุมเด็กและเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน นอกจากนั้นห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชนหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน การสอบสวนต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา เป็นการนำทางเลือกอื่นมาใช้แทนการดำเนินคดีตามช่องทางปกติ เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้วหากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัด

ฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคมแล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวและให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันที

พร้อมทั้งให้รายงานให้ศาลทราบในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้กระทำเป็นการลับและเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ทั้งมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการเปลี่ยนโทษจำคุกหรือกักกัน เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ หรือการเปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ การที่เด็กกระทำความผิดอาจเกิดจากบิดามารดาปล่อยปะละเลยหรือบุคคลอื่นชักจูงหรือส่งเสริมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดบังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็ก (บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์) ประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ผู้ฝ่าฝืนต้องรับผิดทางอาญาจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้นบิดามารดาหรือบุคคลอื่นใดอาจต้องรับโทษทางอาญาหากฝ่าฝืนกฎหมายโดยยินยอมให้เด็กกระทำความผิด (สราวุธ เบญจกุล, 2555)

ปัญหาการจับกุมเด็กในคดีอาญา

ในกรณีการจับเด็กหรือผู้ใหญ่โดยไม่มีหมายจับนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น การจับเด็กโดยไม่มีหมายจับมีเหตุเดียว คือ ต้องเป็นความผิดซึ่งหน้า ส่วนการจับผู้ใหญ่โดยไม่มีหมายจับนั้นมี 4 เหตุตามมาตรา 78 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเห็นได้ว่าในการออกหมายจับเด็กและเยาวชนให้ศาลคำนึกถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องอายุ เพศ และอนาคตของเด็กหรือเยาวชนที่พึงได้รับการพัฒนาและปกป้องคุ้มครอง หากการออกหมายจับจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็กหรือเยาวชนอย่างรุนแรงโดยไม่จำเป็นให้พยายามเลี่ยงการออกหมายจับโดยใช้วิธีติดตามตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยวิธีอื่นก่อน การจับกุมและควบคุมเด็กและเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชนโดยเฉพาะห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชนหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้มีหลักการในเรื่องการตรวจสอบการจับกุมเพื่อเป็นหลักประกันแก่เด็กหรือเยาวชน ซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ว่าจะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยพลการ การจับกุมกักขัง หรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและใช้มาตรการสุดท้ายเท่านั้นและให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสมซึ่งการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนภายหลังการจับกุม คือ เมื่อมีการจับเด็กหรือเยาวชนให้พนักงานสอบสวนส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อตรวจสอบการจับกุมว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าศาลตรวจสอบว่าเป็นการจับกุมโดยไม่ชอบศาลก็ไม่สามารถดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไปได้ ศาลต้องมีคำสั่งปล่อยเด็กหรือเยาวชนนั้นไป

แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 คำว่า “เด็ก”

หมายถึง บุคคลอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ และคำว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีแต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และมาตรา 66 บัญญัติว่า ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดอาญา ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและหลักในการถือเกณฑ์อายุเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 5 บัญญัติว่า “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น” ซึ่งเป็นบทบัญญัติสำคัญที่กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กหรือเยาวชนที่มีข้อหาว่ากระทำความผิดอาญาว่าจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว โดยให้ถือวันที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นคำว่า “วันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น” หมายถึงวันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เริ่มลงมือกระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดในทางอาญา

ดังนั้นหากเด็กกระทำความผิดในขณะที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี หรือเยาวชนกระทำความผิดขณะที่มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งหากต่อมามีการจับกุมเด็กในขณะที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ หรือจับกุมเยาวชน ในขณะที่มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ย่อมอยู่ในเงื่อนไขที่ศาลจะต้องตรวจสอบการจับกุมเด็กหรือเยาวชน แต่ถ้าหากผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์ หรืออายุ 20 ปี ซึ่งถือว่ามิใช่เป็นการจับกุมเด็กหรือเยาวชนตามความหมายของคำว่า เด็กหรือเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จึงเห็นว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะตรวจสอบการจับกุมเด็กหรือเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 73

การตรวจสอบการจับกุมเด็กในคดีอาญา

กฎหมายเด็กมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพและวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอนุสัญญาเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และพฤติกรรมความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไปเพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งควบคุมตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน โดยเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนได้แล้วพนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและผู้อำนวยการสถานพินิจจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ ดังนั้น บทบัญญัติตามมาตรา 73 วรรคสาม จึงไม่ขัดแย้งกับการตีความโดยถืออายุของผู้ต้องหาในขณะจับกุมดังความเห็นแรกและสามารถบังคับใช้ได้ในกรณีที่มีการจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชน แต่ในขณะจับกุมมีอายุพ้นเกณฑ์เยาวชนไปแล้ว โดยพนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวมาส่งศาลเพื่อให้พิจารณาว่าจะต้องมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมดังกล่าวหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบการจับกุม

เห็นได้ว่าบทบัญญัติเรื่องเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวเกี่ยวกับคดีอาญาจะแตกต่างกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปที่มิใช่เด็กหรือเยาวชนอย่างสิ้นเชิง เพราะเจตนารมณ์ในการฟ้องคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนต้องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนและมาตรา 73 ให้ศาลตรวจสอบการจับกุมเด็กหรือเยาวชนว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น จึงมีปัญหาว่าในกรณี

เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมเด็กหรือเยาวชนว่าซึ่งกระทำความผิดในท้องที่อื่น ซึ่งไม่ใช่ท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ การจะนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลใด ต้องปฏิบัติตามมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อย่างเคร่งครัด ที่ว่าเมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาแล้วจะต้องมีการฟ้องคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติเป็นหลัก แต่ถ้าเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชน ให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีด้วย

ในกรณีนี้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดถือเป็นข้อปฏิบัติกันทุกศาล โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ยื่นคำร้องตรวจสอบการจับตามแบบขอซึ่งมีข้อความรายละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาที่จับเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับ ข้อกล่าวหากำหนดเวลาในการส่งตัวและรายละเอียดของการจับการปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้จับต่อเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยศาลจะต้องตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชน หากเด็กหรือเยาวชนโต้แย้งก็จะมีการไต่สวนพยานหลักฐาน โดยมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณา คือ

(1) เด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นบุคคลตามหมายจับหรือผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดจริงหรือไม่

(2) การจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(3) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานต่อเด็กหรือเยาวชนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

โดยหากเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ใช่ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ใช่บุคคลตามหมายจับหรือการจับนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลต้องปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป แต่ในกรณีถ้าศาลเห็นว่าการจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่กรณีที่เจ้าพนักงานผู้จับปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาไป

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 1220/ 2496 และที่ 1361/ 2496 วินิจฉัยทำนองเดียวกันว่าตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน

พ.ศ. 2496 มาตรา 8 (1) บัญญัติให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเฉพาะที่มีข้อหาว่าเด็กและเยาวชนกระทำอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเท่านั้น คือ จำเลยต้องมีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ในขณะที่ยื่นฟ้องมิใช่ถืออายุของจำเลยในขณะกระทำความผิดเป็นเกณฑ์ ถ้าขณะที่ฟ้องคดีจำเลยมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ หรือกว่านั้นขึ้นไปจำเลยก็มิใช้ “เยาวชน” ตามความหมายของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ ศาลคดีเด็กและเยาวชนจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

การจับกุมเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติคดีเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2553 มีหลักการที่มุ่งมั่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการจับกุมต้องกระทำโดยละมุนละม่อมคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ประจานเด็กหรือเยาวชนห้ามใช้วิธีการควบคุมเกินกว่าจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนไม่ว่ากรณีใดเว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อป้องกันการหลบหนีเพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนและแจ้งและให้สิทธิต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน อาทิเช่น การแจ้งสิทธิ์ แจ้งข้อกล่าวหา และให้การติดต่อกับบิดามารดาผู้ปกครอง หรือผู้แทนองค์กรเด็กหรือเยาวชนซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ หรือเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน

ในการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด คือเมื่อจับกุมเด็กหรือเยาวชนได้แล้วและนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนที่รับตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ต้องรีบแจ้งการจับกุมให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ และบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือผู้ที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ทราบในโอกาสแรกที่จะกระทำได้และพนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนเพียงเพื่อทราบว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร อายุเท่าไร อยู่กับใคร และที่ไหน เป็นต้น

ให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง แล้วส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม และตามมาตรา 73 ให้ศาลตรวจสอบ 1) ผู้ที่ถูกจับเป็นเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ 2) การจับชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ชอบด้วยกฎหมายศาลต้องปล่อยตัวไป 3) ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้ และ 4) อาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บุคคลที่ระบุไว้ไปควบคุมดูแลระหว่างการดำเนินคดี

กรณีการกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรงหรือมีเหตุสมควรประการอื่น ตามมาตรา 73 วรรคสอง ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ในสถานพินิจ หรือ ในสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าเยาวชนอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น หรือมีอายุเกิน 20 ปีบริบูรณ์แล้วตามมาตรา 73 วรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมไว้ในเรือนจำหรือสถานที่อื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ผู้ดูแลตามวรรคหนึ่งหรือ การปล่อยชั่วคราว ถ้าปรากฏต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนมีความจำเป็นต้องเข้ารับการบำบัดรักษา หรือรับคำปรึกษาแนะนำ หรือเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดใด ๆ ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการเช่นว่านั้นด้วยก็ได้ และก่อนจะสั่งควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกครั้งให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชน หรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนนั้นว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ และอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงความจำเป็นหรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนเพื่อประกอบการพิจารณาคดีก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

แต่อย่างไรก็ดีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นเหมือนดาบสองคมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานและพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนได้ เนื่องมาจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนดังกล่าวมีขั้นตอนจำนวนมากจำเป็นต้องใช้บุคลากร งบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและศักยภาพของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ทั้งยังมีปัญหาความล่าช้า

ในการดำเนินการอาจไม่ทันตามที่กฎหมายบัญญัติ จนบางครั้งส่งผลต่อการดำเนินคดีทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเบี่ยงเบนมิได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งยังพบปัญหาว่าแม้มีการแก้ไขกฎหมายเยาวชนและครอบครัวและการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนแล้วก็ตาม แต่ความไม่พร้อมของระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติและความไม่เข้าใจของการบังคับกฎหมาย อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินคดีอาญาในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดด้วย

การคุ้มครองสิทธิของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ในปัจจุบันสังคมไทย จะพบปัญหาเกิดอาชญากรรมโดยเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งปัญหาทางเพศ ปัญหาการลักทรัพย์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการแข่งรถจักรยานยนต์ในที่สาธารณะ และปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยความรวดเร็วและมาตรการรีบด่วนในการขจัดปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว แต่เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนมีขั้นตอน วิธีการ และหลักการที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง จนอาจทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากเด็กหรือเยาวชน หรือเกิดจากการให้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้

สังคมจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปกป้องคุ้มครองการพัฒนาการและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ จึงปรากฏชัดอยู่ในเจตนารมณ์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน (Convention on the right of the child) และกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ แห่งองค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามรับรองสิทธิสัญญาดังกล่าว ว่าเด็กและเยาวชน (ศุภวิทย์ ตั้งตรงจิต, 2555, หน้า 2) มีสิทธิ 4 ประการ คือ

(1) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด

(2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง

(3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนารอบด้าน

(4) สิทธิที่จะมีส่วนร่วม

การรับรองและการได้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมปรากฏอยู่ในทุก ๆ รัฐและยิ่งทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ดังปรากฏอยู่ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยที่ได้ลงนามไว้ในปี พ.ศ. 2535 และยังอยู่ในรูปของมติที่ได้รับการยอมรับจากสหประชาชาติ เช่น กฎปักกิ่งที่ได้รับการยอมรับเมื่อปี พ.ศ. 2528 และกฎแห่งกรุงริยาร์คที่ได้รับการยอมรับเมื่อปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีรายละเอียดในการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนไม่ให้มีการละเมิดเด็กในกระบวนการยุติธรรม ดังที่สหประชาชาติกำหนดแนวทางให้ปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้ (อุษฎี ปัญญา, 2555, หน้า 57-58)

1) ขั้นตอนแรกเป็นขั้นตอนก่อนที่มีการพิจารณาคดีในศาล สิทธิเด็กที่ได้รับการคุ้มครอง คือ สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากพนักงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีมนุษยธรรม

2) ขั้นตอนระหว่างการพิจารณาคดีในศาลสิทธิเด็กที่ได้รับการคุ้มครองในขั้นตอนการพิจารณาคดีในศาลตั้งอยู่บนหลักว่า การดำเนินคดีนั้นต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นธรรมสำหรับเด็กและที่สำคัญต้องเอื้อประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก

3) ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นตอนหลังคำพิพากษาของศาล สิทธิเด็กในขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กหลังคำพิพากษา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว 2553 ยังให้สิทธิเด็กที่สำคัญในกระบวนการจับและสอบสวนเป็นอย่างมาก กล่าวคือการให้หลักประกันว่าเด็กจะมีสิทธิที่จะไม่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยพลการ การจับกุมคุมขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและจะใช้มาตรการสุดท้ายเท่าที่จำเป็นให้มีระยะเวลาที่สิ้นสุดอย่างเหมาะสมและจะต้องปฏิบัติต่อเด็กโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากผู้ใหญ่ เด็กมีสิทธิติดต่อกับครอบครัวโดยพลัน ได้รับ

การพิจารณาโดยพลันส่งผลให้การดำเนินการกับเด็กในขั้นจับกุมและสอบสวนแตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่การจับกุมเด็กและเยาวชนจะต้องนำไปส่งศาลเยาวชนและครอบครัวในทันที เพื่อตรวจสอบการจับว่าเป็นไปด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าจับไม่ชอบก็ไม่สามารถดำเนินการกับเด็กและเยาวชนได้ ศาลต้องปล่อยตัวเด็กและเยาวชนนั้นไปทั้งยังให้เด็กที่ถูกจับอาจได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวให้อยู่ในความดูแลของบิดามารดามากกว่าการถูกคุมขังเช่นเดิมมีมาตรฐานการรวบรวมที่ต้องกระทำในสถานที่อันเหมาะสม ไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีการประจานเด็ก ต้องให้สิทธิเด็กมีหรือมีการสั่งสอนที่เข้าได้ง่ายโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเด็กมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมายอย่างเต็มที่

นอกจากนั้นในปัจจุบันสังคมไทย มักจะพบปัญหาเกิดอาชญากรรมโดยเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้นทั้ง ปัญหาทางเพศ ปัญหาการลักทรัพย์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการแข่งรถจักรยานยนต์ในที่สาธารณะ และปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยความรวดเร็วและมาตรการรีบด่วนในการขจัดปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว แต่เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนมีขั้นตอนวิธีการและหลักการที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง จนอาจทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากเด็กหรือเยาวชน หรือเกิดจากการให้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้

การดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีความสมดุลกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนตลอดจนที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมเพราะเด็กถือเป็นทรัพยากรของชาติในอนาคต หากได้รับป้องและการดูแลที่ดีย่อมเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าต่อประเทศชาติ เนื่องจากเด็กยังเป็นผู้ขาดประสบการณ์ชีวิตรวมทั้งความรู้สึกผิดชอบไม่สมบูรณ์ การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความละเอียดอ่อน โดยต้องคำนึงถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริง

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเกิดจากแนวคิดที่สังคมมองว่าเด็กเป็นผู้มีความอ่อนไหวทางอารมณ์ถูกครอบงำทางความคิดจากบุคคลอื่นได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่กฎหมายจึงมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาเด็กให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และพฤติกรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไปเพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ในการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด คือเมื่อจับกุมเด็กหรือเยาวชนได้แล้วและนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนแล้วพนักงานสอบสวนที่รับตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ต้องรีบแจ้งการจับกุมให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยทราบในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ และพนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนเพียงเพื่อทราบว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร อายุเท่าไร อยู่กับใคร และที่ไหน เป็นต้น ให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง แล้วส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม และตามมาตรา 73 ให้ศาลตรวจสอบ 1) ผู้ที่ถูกจับเป็นเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ 2) การจับชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ถ้าไม่ชอบด้วยกฎหมายศาลต้องปล่อยตัวไป 3) ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้ และ 4) อาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บุคคลที่ระบุไว้ไปควบคุมดูแลระหว่างการดำเนินคดี

กรณีการกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรงหรือมีเหตุสมควรประการอื่น ตามมาตรา 73 วรรคสอง ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ในสถานพินิจ หรือในสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าเยาวชนอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อ

บุคคลอื่น หรือมีอายุเกิน 20 ปีบริบูรณ์แล้วตามมาตรา 73 วรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมไว้ในเรือนจำหรือสถานที่อื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ผู้ดูแลตามวรรคหนึ่ง หรือการปล่อยชั่วคราว ถ้าปรากฏต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนมีความจำเป็นต้องเข้ารับการบำบัดรักษา หรือรับคำปรึกษาแนะนำ หรือเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดใด ๆ ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการเช่นว่านั้นด้วยก็ได้และก่อนจะสั่งควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกครั้งให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชน หรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนนั้นว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ และอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงความจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนเพื่อประกอบการพิจารณาคดีก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

ซึ่งในการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนนั้นในเบื้องต้นจะต้องกระทำโดย

(1) ไม่ชักช้าเพื่อทราบชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ สถานที่เกิด และอาชีพของเด็กหรือเยาวชน ตลอดถึงชื่อตัว ชื่อสกุล และรายละเอียดเกี่ยวกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(2) แจ้งข้อหาให้บุคคลดังกล่าวทราบ

(3) แจ้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กและเยาวชนอยู่ในเขตอำนาจเพื่อดำเนินการตามมาตรา 82

(4) พนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นไปถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน ตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง

(5) กรณีเด็กหรือเยาวชนนั้นมีบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์การซึ่งเด็ก หรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย และบุคคลหรือองค์การดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังสามารถปกครองดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ ตามมาตรา 72 วรรคสอง พนักงานสอบสวนอาจมอบเด็กหรือเยาวชนให้แก่บุคคลดังกล่าวไปปกครองดูแล และสั่งให้นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลภายใน 24 ชั่วโมง

นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนภายหลังถูกจับ

(6) เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ตามมาตรา 73 วรรคหนึ่ง ให้ศาลตรวจสอบว่า 1) เป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ 2) การจับและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ถ้าการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ศาลปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป 3) กรณีเด็กหรือเยาวชนไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้ศาลแต่งตั้งให้ 4) เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้บุคคลหรือองค์การดังกล่าวแล้ว หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี โดยให้มีหน้าที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปพบพนักงานสอบสวนหรือ พนักงานคุมประพฤติหรือศาลแล้วแต่กรณี

(7) การสอบสวน ตามมาตรา 75 ให้กระทำในสถานที่ ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่น หรือบุคคลอื่นและต้องใช้ภาษาที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่ายในการแจ้งข้อหาหรือการสอบปากคำ จะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนอยู่ด้วยทุกครั้งและต้องแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ คำให้การที่ให้อาจใช้เป็นพยานในการพิจารณาคดีได้ นอกจากนี้ ตามมาตรา 76 ห้ามเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มี หรืออนุญาตให้มี หรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

(8) การสอบสวน ตามกฎหมาย (มาตรา 77 และ 78 วรรคหนึ่ง) ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวน แม้ว่าจะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุมก็ตามและให้รีบดำเนินการสอบสวนให้เสร็จ และส่งสำนวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม อย่างไรก็ดีถ้าเป็นที่ปรากฏชัดว่าในขณะกระทำความผิดเด็กมีอายุไม่เกิน 10 ปีบริบูรณ์ ให้ดำเนินการตามมาตรา 77 วรรคหนึ่ง

ถึงสาม ซึ่งโดยสรุป ถ้าได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในโอกาสแรกที่จะกระทำได้

บทสรุป

พระราชบัญญัติคดีเด็กและเยาวชน และวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2553 มีหลักการที่มุ่งมั่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการจับกุมต้องกระทำโดยละมุนละม่อม คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ประจานเด็กหรือเยาวชน ห้ามใช้วิธีการควบคุมเกินกว่าจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน มิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนไม่ว่ากรณีใด ๆ เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อป้องกันการหลบหนีเพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน และแจ้งและให้สิทธิต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน อาทิเช่น การแจ้งสิทธิแจ้งข้อกล่าวหา และให้การติดต่อกับบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนองค์กรเด็กหรือเยาวชนจึงเห็นได้ว่าการจับกุมเด็กและเยาวชนเป็นวิธีการที่ศาลมุ่งให้ความคุ้มครองต่อสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน โดยมุ่งคุมครองถึงความรู้สึกนึกคิด และการเยียวยาต่อการเจริญเติบโตของเด็ก โดยวิธีการจับกุมและการปฏิบัติในการจับกุมเด็กและเยาวชนเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กโดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ข้อเสนอแนะ

1) ควรให้มีการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตั้งแต่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม พนักงานสอบสวนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศาลเยาวชนและครอบครัวให้ตระหนักต่อความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมและปรับทัศนคติในการทำงานในการให้บริการในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือ แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดี

2) การที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุมทุกกรณีที่มีการจับกุมนั้น น่าจะเป็นบทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองสิทธิมากเกินความจำเป็น ซึ่งจะเป็นภาระแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมากเกินไปจนอาจทำให้มีการเบี่ยงเบนการจับกุมหรือละเลยการจับกุม ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจะส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอย่างมาก เพราะเด็กและเยาวชนจะไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในภาพรวมจึงควรที่จะให้มีการตรวจสอบการจับกุมเฉพาะกรณีที่มีโทษในอัตราสูงกว่าคือ คดีที่มีโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือกรณีที่เด็กหรือเยาวชนรวมทั้งผู้ปกครองโต้แย้ง หรือคัดค้านการจับกุมเท่านั้น

3) จากการที่บทบัญญัติของกฎหมายบังคับให้จัดหาที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดทุกคดีโดยไม่มีข้อยกเว้น จึงควรให้ศาลใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชนเฉพาะความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี

เอกสารอ้างอิง

ศุภวิทย์ ตั้งตรงจิต. (2555). **การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก.** เอกสารประกอบคำบรรยาย การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเยาวชนและครอบครัว.

สราวุธ เบญจกุล. (2555). **กฎหมายใหม่กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.** เข้าถึงเมื่อ กรกฎาคม 17, 2559, จาก http://www.matichon.co.th

อภิรดี โพธิ์พร้อม. (2555). การเข้าถึงกระบวนยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน: หนทางสู่ความเป็นธรรมทางสังคมอย่างยั่งยืน. **วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์**, **6**(1), 107-115.

อุษฎี ปัญญา และคนอื่น ๆ. (2555). **สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม.** ในหนังสือสิทธิเด็กในฐานะ ปัจจัยสำคัญต้องการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย เอกสารเผยแพร่สโมสรไลออนส์สากลภาค 310 ประเทศไทย.

วารสารพิกุล

การเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรและการอ่านเอาความแบบอนุมานของนักเรียนอายุ 9 – 10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี

A Comparison of Literal and Inferential Comprehension Reading of Students Aged 9 – 10, from Wat Prammanee School

ปริชาติ สุทธิเจษฎาโรจน์[1]
Parichart Sutthijetsadarot

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมาน เพื่อศึกษาว่าเด็กไทยวัย 9–10 ปี ในปัจจุบัน มีความคิดเชื่อมโยงซึ่งทำให้สามารถเข้าใจข้อความที่อ่านในลักษณะเอาความแบบอนุมานได้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุระหว่าง 9–10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี จำนวน 20 คน โดยใช้แบบทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรและแบบทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมาน จากการวิเคราะห์ทางสถิติ t-test พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรและการอ่านเอาความแบบอนุมาน มีความแตกต่างกันโดยคะแนนทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรมากกว่าคะแนนทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานอย่างมี

[1]อาจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่การกระจายของคะแนนการอ่านทั้งสองแบบนั้นแตกต่างกันไม่มาก

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญา ความคิดเชื่อมโยง การอ่านเอาความตามตัวอักษร การอ่านเอาความแบบอนุมาน

Abstract

The aim of this research was to compare the levels of reading comprehension of Thai students between literal and inferential comprehension reading, and to examine whether Thai students aged 9–10, had associative thinking which led to understanding in inferential comprehension reading. Literal and inferential comprehension reading tests were given to 20 students aged 9 – 10. The result showed that the difference in levels of reading comprehension between literal and inferential comprehension reading was statistically significant. However, standard deviation showed similarities across both types of reading.

Keywords: Cognitive development, Associative thinking, Literal comprehension reading, Inferential comprehension reading

บทนำ

ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร การแพทย์ หรือแม้กระทั่งอาหารในประเทศไทยเองก็สามารถสังเกตเห็นได้ว่าสิ่งที่หลายคนเรียกว่าความเจริญต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้กระจุกตัวอยู่เพียงในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ อีกต่อไป แต่ได้แทรกซึมเข้าไปในหลายส่วนของประเทศ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กทั้งสิ้นที่สามารถเห็นได้ชัดได้แก่พัฒนาการทางด้านร่างกายและ

ทางด้านจิตวิทยา ร่างกายและจิตใจของเด็กเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วขึ้นแต่ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางด้านพุทธิปัญญาหรือการมีความคิดนั้นเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นและวัดได้ยากกว่า

นักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในด้านของการศึกษากระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญาหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการในแง่ความสามารถกระบวนการและโครงสร้างของการรับรู้และความเข้าใจ คือ ชอง ปีอาเจ (Piaget, 1952) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาความคิดของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดและได้เสนอว่ากระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญาดังกล่าวแบ่งออกเป็นขั้นมีด้วยกัน 4 ขั้นหลัก ๆ ได้แก่ ขั้นเคลื่อนไหว–รับรู้ (Sensorimotor stage) ระยะเด็กแรกเกิดถึงสองขวบ ขั้นปฏิบัติก่อนปฏิบัติการ (Pre–operation stage) อยู่ในช่วงวัย 2 ถึงประมาณ 6-7 ปี ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete operational stage) อยู่ในช่วงวัยประมาณ 6-7 ปี ไปจนถึง 11-12 ปี และขั้นสุดท้ายเริ่มตั้งแต่อายุ 11-12 ปี ไปจนถึงอายุ 16 ปี เรียกว่าขั้นปฏิบัติการ (Formal operational stage) ซึ่งเป็นระยะที่เด็กมีความสามารถในการคิดเป็นเหตุเป็นผลและสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เด็กสามารถเชื่อมโยงความคิดหนึ่งกับความคิดอีกอย่างหนึ่งได้

จากแนวความคิดของปีอาเจ เด็กในวัย 9-10 ปี ยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมและไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดหนึ่งกับอีกความคิดหนึ่งได้ ดังนั้นการที่จะศึกษาว่าเด็กในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพัฒนาการทางพุทธิปัญญาไปมากน้อยเพียงใด การทดสอบการมีความคิดเชื่อมโยงของเด็กจึงอาจพิสูจน์ได้ว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นไร ซึ่งภาษาเป็นตัวที่แสดงออกถึงความคิดและการอ่านเป็นทักษะทางภาษาหนึ่งที่สามารถใช้ทดสอบความเข้าใจได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการอ่านนั้นเป็นการอ่านเพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ความเข้าใจในการอ่าน (Reading comprehension) ยังสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ราชบัณฑิตยสถาน (2553, หน้า 373-374) และ Richards, Platt & Platt (1993, pp. 306-307) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 4 ระดับได้แก่ การอ่านเอาความตามตัวอักษร การอ่านเอาความแบบอนุมาน การอ่านเอาความแบบวิจารณ์

และการอ่านเอาความเพื่ออรรถรส โดยระดับที่สามารถนำไปใช้ทดสอบการมีความคิดเชื่อมโยงได้ดีที่สุดคือ การอ่านเอาความแบบอนุมาน เนื่องจากผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายแฝงโดยใช้ประสบการณ์และการตีความโดยการอนุมาน

ที่ผ่านมาได้มีผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการมีความคิดเชื่อมโยงของเด็กไทย อาทิ ข้อบ่งชี้แสดงภาวะด้อยด้าน “ความคิดเชื่อมโยง” ของนักศึกษาไทย (พิณทิพย์, 2552) ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาการอ่านวิเคราะห์ความของนักศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความคิดเชื่อมโยง พบว่ามีผู้ที่มีข้อด้อยในการใช้ความคิดเชื่อมโยงถึงร้อยละ 61 ในขณะที่งานวิจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลการเรียนวิชาการอ่านภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (อัศวิน, 2551) การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (เชษฐธวัช, 2547) จะเห็นว่าส่วนมากผู้วิจัยเน้นศึกษาการพัฒนาการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาชุดฝึกการอ่านหรือวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ แต่ยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับที่มาของความสามารถในการอ่านเอาความของเด็ก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีความคิดเชื่อมโยงของเด็กในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางพุทธิปัญญาของเด็กหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมาน

2. เพื่อศึกษาว่าเด็กวัย 9-10 ปี ในปัจจุบัน มีความคิดเชื่อมโยงซึ่งทำให้สามารถเข้าใจข้อความที่อ่านในลักษณะเอาความแบบอนุมานได้หรือไม่

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การอ่าน (Reading) และความเข้าใจ (Comprehension)

การอ่านสามารถพิจารณาได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ พิจารณาในลักษณะของกระบวนการทำงานของสมอง หรือลักษณะของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นส่วนที่จะกล่าวถึงในที่นี้ การอ่านเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เป็นตัวหนังสือ (A written text) เพื่อที่จะเข้าใจเนื้อหา การอ่านและความเข้าใจจึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ถึงแม้บางคนอาจกล่าวว่าในการอ่านเราไม่จำเป็นจะต้องเข้าใจสิ่งที่เราอ่านทุกครั้งก็ได้ อย่างไรก็ดี การอ่านส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของข้อความที่อ่านนั่นเอง

Smith (1978, p. 87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานของความเข้าใจว่ามาจากการคาดการณ์ (Prediction) ซึ่งกระทำได้โดยการใช้สิ่งที่เรารู้มาก่อนอยู่แล้วเกี่ยวกับโลก ใช้แนวความคิดหรือข้อสรุปที่มีอยู่ หรือก็คือการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับแนวความคิดของเราที่มีอยู่แล้ว ส่วนในแง่ของการเข้าใจภาษานั้น Oakhill (1994, p. 3452) ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการเข้าใจภาษาระหว่างภาษาเขียน และภาษาพูด ว่าภาษาเขียนไม่มีสิ่งที่จะบอกเป็นนัยซึ่งเป็นตัวช่วยในการเข้าใจ เช่น ทำนองเสียง ท่าทาง สีหน้า ฯลฯ ซึ่งเกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ที่ใช้ภาษาพูด

นักวิชาการหลายท่านได้พยายามอธิบายรูปแบบของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่สัมพันธ์กับความเข้าใจ เช่น Underwood & Batt (1996, p. 20) ได้แบ่งระดับของการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ Surface level representation เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มองเห็นเชื่อมโยงกับคลังศัพท์และความรู้ทางไวยากรณ์ต่อมาเป็นระดับ propositional textbase หมายถึงความเข้าใจข้อความเกิดจากการวิเคราะห์ทางความหมาย (Semantic analysis) ในการอ่านบางครั้งใช้มาถึงเพียงระดับ 2 ก็เพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของข้อความที่อ่านได้แต่หลายครั้งผู้อ่านจำเป็นจะต้องมาถึงระดับที่ 3 นั่นคือ Interpretative level ซึ่งจำเป็นต้องใช้การอนุมาน (Inferencing) เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและยังมีการแบ่งระดับความเข้าใจของการอ่านออกเป็น

3 ระดับ ได้แก่ ระดับตามตัวอักษร (Literal) เป็นข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่กล่าวถึงในข้อความ ความเข้าใจในการอ่านจะเป็นระดับเบื้องต้น การจะทดสอบความเข้าใจการอ่านในการอ่านระดับนี้มักจะใช้ข้อสอบที่เป็นปรนัย เช่น ข้อสอบที่มีตัวเลือก หรือคำถามที่เว้นช่องว่างให้เติม เป็นต้น และคำถามสำหรับการทดสอบความคิดในระดับนี้ได้แก่ “ใคร” “อะไร” “เมื่อไหร่” และ “ที่ไหน” ระดับต่อมาได้แก่ ระดับตีความ (Interpretive) เป็นการบ่งชี้ต้องอาศัยการอนุมาน การใช้ความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่และใช้ข้อมูลใหม่นั้นเชื่อมโยงไปกับข้อมูลเดิมใช้การคาดการณ์อย่างมีเหตุผล การทดสอบความเข้าใจการอ่านในระดับนี้มักใช้ข้อสอบปรนัย เป็นคำถามแบบปลายเปิด ใช้คำถามประเภท “ทำไม” “เป็นเช่นไร” “หากว่า” หรือ “อย่างไร” ระดับสุดท้ายเป็นระดับประยุกต์ (Applied) เป็นการนำสิ่งที่กล่าวตามตัวอักษรหรือสิ่งที่ได้จากการอนุมาน ตีความมาขยายหรือประยุกต์แนวความคิดไปใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ หรือกล่าวว่าในระดับนี้เป็นการวิเคราะห์ (Analyzing) สังเคราะห์ข้อมูล (Synthesizing) และนำไปประยุกต์ (Applying) กับข้อมูลอื่น

นอกจากนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2553, หน้า 373-374) และ Richards, Platt & Platt (1993, pp. 306-307) ยังได้แบ่งการอ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียง (Oral reading) คือ การฝึกอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง ซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้ปราศจากความเข้าใจในเนื้อหาก็ตาม และการอ่านในใจ (Silent reading) คือ การอ่านเอาเรื่องหรือการอ่านเอาความ (Reading comprehension) ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การอ่านเอาความตามตัวอักษร (Literal comprehension) คือ การอ่านเพื่อความเข้าใจและจำข้อความหรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเรื่องที่อ่าน

2) การอ่านเอาความแบบอนุมาน (Inferential comprehension) คือ การอ่านเพื่อความเข้าใจความหมายแฝงโดยใช้ประสบการณ์และการตีความของผู้อ่านโดยการอนุมาน

3) การอ่านเอาความแบบวิจารณ์ (Critical comprehension) หรือการอ่านความแบบประเมิน (Evaluative comprehension) คือ การอ่านเพื่อเปรียบเทียบความรู้ที่ได้จากสิ่งที่อ่านกับความรู้และค่านิยมของผู้ประเมิน

4) การอ่านเอาความเพื่ออรรถรส (Appreciative comprehension) คือ การอ่านเพื่อให้ได้อารมณ์และซาบซึ้งในคุณค่าของเรื่องที่อ่าน

การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำการอ่านเอาความตามตัวอักษร และการอ่านเอาความแบบอนุมานมาใช้ในการเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาว่าเด็กอายุระหว่าง 9-10 ปีในปัจจุบัน มีความคิดเชื่อมโยงแล้วหรือไม่ เนื่องจากการอ่านเอาความแบบอนุมานต้องใช้ความคิดเชื่อมโยง ผู้อ่านจึงจะสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ในการเรียนรู้นั้น การอนุมานเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งสมมติฐาน แนวความคิด หรือข้อวินิจฉัย โดยอิงความรู้ แนวคิด หรือข้อวินิจฉัยอื่น ๆ ดังนั้นข้อความการอ่านเอาความแบบอนุมานจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบการมีความคิดเชื่อมโยงของเด็กได้ส่วนการอ่านเอาความตามตัวอักษรจะเป็นแบบทดสอบที่นำมาใช้เปรียบเทียบเพื่อให้เห็นว่าการอ่านเอาความตามตัวอักษรนั้น ข้อมูลจะอยู่ในเรื่องที่อ่านอย่างชัดแจ้ง (Explicitly) ผู้อ่านที่มีความรู้ทางภาษาไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ไวยากรณ์ต่าง ๆ ก็จะสามารถเข้าใจเรื่องได้

กระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development)

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ปีอาเจเป็นนักวิชาการที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับอย่างมากในการศึกษากระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญาและจากลักษณะของการอ่านที่กล่าวไปแล้วข้างต้นทำให้เห็นว่าภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเขียนนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นการพัฒนาทางด้านความคิดและการเข้าใจของมนุษย์ได้ เนื่องจากการอ่านในลักษณะที่ต้องใช้การอนุมานจะต้องอาศัยการเชื่อมโยงความคิด

ความสนใจของปีอาเจในการศึกษาพัฒนาการของเด็กมาจากความสนใจในชีววิทยาและปรัชญาสาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำเนิดและพัฒนาการของความรู้ (Epistemology) ปีอาเจได้ศึกษาจากลูกของเขาเอง 3 คน และได้แบ่งกระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญาของเด็กออกเป็นขั้น ๆ โดยปีอาเจไม่ได้ให้ความสำคัญนักเกี่ยวกับช่วงอายุว่าต้องเป็นตัวเลขที่แน่นอน

แต่กล่าวว่าเด็กจะพัฒนาเป็นขั้นดังกล่าว โดยเราไม่สามารถสอนเด็กให้คิดหรือทำอย่างในขั้นที่สูงกว่าได้ คือให้ความสำคัญกับการเป็นไปตามลำดับขั้นมากกว่า (Garnham & Oakhill, 1995, pp. 292-293) ขั้นของการพัฒนาการคิดแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นหลัก ๆ ได้แก่

1) ขั้นเคลื่อนไหว-รับรู้ (Sensorimotor stage) เป็นระยะของเด็กช่วงแรกเกิดถึงประมาณ 2 ขวบ ซึ่งมีขั้นแบ่งย่อยออกไปอีก 6 ขั้น ภาพรวมของขั้นนี้การพัฒนาของเด็กจะมาจากการสัมผัสทางกายภาพทั้งหลายกับวัตถุต่าง ๆ ในระยะแรกเกิดจะเป็นเพียงการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นในเบื้องต้น เช่น การกำนิ้ว การดูด เด็กทารกจะค่อย ๆ ปรับตัวและเริ่มคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนต่อสิ่งแวดล้อม ถ้าหากว่าการกระทำนั้นทำให้เกิดผลที่พึงพอใจเด็กจะกระทำสิ่งนั้นซ้ำ ๆ และเมื่อถึงอายุประมาณ 1 ปี การกระทำซ้ำ ๆ ดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น อาจจะตีวัตถุแรงขึ้น เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวชี้เห็นว่าเด็กไม่ได้ทำเพียงเพื่อตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นอีกต่อไป แต่เด็กเริ่มมีจุดมุ่งหมายในการกระทำ เด็กทารกจะยังไม่เข้าใจว่าวัตถุต่าง ๆ ยังคงอยู่ถึงแม้ว่าจะไม่ปรากฏให้เห็นปีอาเจเรียกสิ่งนี้ว่า Object permanence จนกว่าจะถึงอายุ 8-12 เดือนที่เด็กเริ่มหาสิ่งของที่หายไป ซึ่งบ่งบอกว่าเด็กเชื่อว่าวัตถุยังคงอยู่และเมื่อถึงปลายของขั้นนี้ เด็กจะเริ่มมีความคิดเกี่ยวกับรูปแทนให้เห็น

2) ขั้นก่อนปฏิบัติการ (Pre–operational stage) ระยะนี้อยู่ในช่วงวัยตั้งแต่ประมาณ 2 ขวบไปจนถึง 6-7 ขวบ เด็กสามารถคิดถึงสิ่งที่ไม่ได้อยู่ตรงหน้าได้ ความสามารถนี้เกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการพัฒนาทักษะทางด้านรูปแทนอื่น ๆ ได้แก่ ภาษา มโนภาพ และการวาดภาพ แต่เด็กจะใช้ทักษะด้านรูปแทนนี้จากมุมมองของตนเองเท่านั้น ปีอาเจใช้คำว่า Egocentric เพื่ออธิบายลักษณะความคิดของเด็กในขั้นนี้ นอกจากนี้เด็กยังไม่สามารถมองเห็นการแปรสภาพหรือลักษณะที่กลับกันและไม่สามารถพิจารณามิติของวัตถุได้มากกว่าหนึ่งมิติ คือพิจารณาได้เพียงมุมมองเดียว

3) ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete operational stage) อยู่ในอายุระหว่างประมาณ 6-7 ปีไปจนถึงประมาณ 11-12 ปี เด็กเริ่มมีความคิดเป็นเหตุ

เป็นผล แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการคิดและให้เหตุผล เด็กยังคิดตามได้เพียงครั้งละหนึ่งประโยค คือ ยังมีลักษณะมุมมองที่คล้ายกับเด็กในขั้นก่อนปฏิบัติการอยู่แต่เด็กในขั้นปฏิบัติการรูปธรรมสามารถเข้าใจในลักษณะประเภทและประเภทย่อยลักษณะการรวมสภาพและการเรียงลำดับ

4) ขั้นปฏิบัติการ (Formal operational stage) ระยะนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 11-12 ปี ไปจนถึงอายุ 16 ปี ในช่วงนี้เด็กสามารถเข้าใจการแปรสภาพการเชื่อมโยงความคิดหนึ่งกับความคิดหนึ่ง เด็กพัฒนาความสามารถในการแสดงความคิดของตนเอง สามารถคิดพิจารณาถึงผลที่จะออกมาได้อย่างมีเหตุผล และเชื่อมโยงผลที่ออกมากับเหตุการณ์อื่น ๆ ได้ เด็กเข้าใจกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อน และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวมได้

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 9-10 ปี เนื่องจากตามแนวความคิดของปีอาเจ เด็กในวัย 9-10 ปี ยังไม่สามารถคิด ในสิ่งที่เป็นนามธรรมและไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดหนึ่งกับอีกความคิดหนึ่งได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุระหว่าง 9-10 ปี โรงเรียนวัดพราหมณี จำนวน 23 คน โดยในจำนวนนี้ได้ใช้นักเรียน 3 คนสำหรับการทดสอบแบบทดสอบ จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 20 คน การทดสอบใช้เวลา 2 ชั่วโมง ที่โรงเรียนวัดพราหมณี วันที่ 15 กันยายน และ 1 ตุลาคม 2558

เครื่องมือวิจัย

1) แบบทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษร และแบบทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมาน

ใช้ข้อความที่มีลักษณะของการอ่านเอาความตามตัวอักษรจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ และนิตยสาร จำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อความ โดยให้มีข้อความในลักษณะต่าง ๆ คละกัน ได้แก่ ข้อความที่ให้ข้อมูลโดยทั่วไป ข้อความที่เป็น

การสื่อความคิด อารมณ์ และข้อความโน้มน้าวจิตใจ ในขณะที่ข้อความที่มีลักษณะของการอ่านเอาความแบบอนุมานนั้น มีจำนวน 5 ข้อความ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เขียนขึ้นและบางส่วนได้ดัดแปลงมา (ได้อ้างอิงไว้ท้ายข้อความ) รวมข้อความที่ใช้ทดสอบทั้งสิ้น 10 ข้อความ

จากนั้นสร้างคำถามจากข้อความแต่ละข้อความในลักษณะคำถามปลายเปิด โดยสร้างจากลักษณะของการถามของการคิดในแต่ละระดับ คำถามมีจำนวนทั้งหมดชุดละ 15 ประเด็น รวมทั้งหมดเป็น 30 ประเด็น

หลังจากสร้างคำถามแล้วนำแบบทดสอบทั้งสองชุดไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและทดสอบความยากโดยตรวจสอบความยากทั้งฉบับกับนักเรียนจำนวน 3 คน ได้คะแนนเฉลี่ย 14.8 จาก 30 ซึ่งถือว่ามีความยากปานกลางก่อนจะนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

2) เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบ

สร้างเกณฑ์การให้คะแนนโดยใช้การให้คะแนนในลักษณะอิงประเด็น (Content–based) คือ ตั้งคำถามโดยแบ่งเป็นประเด็น และให้คะแนนตามประเด็นนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะไม่เน้นการใช้ภาษาด้านโครงสร้างไวยากรณ์ หรือการสะกดคำแต่จะเน้นการเสนอความคิดให้ตรงประเด็น

เกณฑ์การให้คะแนนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2 คะแนน สำหรับคำตอบที่ตรงประเด็น

1 คะแนน สำหรับคำตอบที่คลาดเคลื่อนไปจากประเด็นบ้างแต่พอจับประเด็นได้

0 คะแนน สำหรับคำตอบที่ผิดประเด็นไปอย่างสิ้นเชิง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหากับแบบทดสอบ แล้วนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นทั้งสองชุดไปตรวจสอบความยากทั้งฉบับกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน

2) นำแบบทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษร และแบบทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คนทำ โดยในวันแรกให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรเป็นเวลา

1 ชั่วโมง และวันหลังให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานเป็นเวลา 1 ชั่วโมงเช่นกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่ไม่เกี่ยวข้องกัน (T-test แบบ Independent)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการอ่านเอาความตามตัวอักษร และคะแนนการอ่านเอาความแบบอนุมานของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการอ่าน

กลุ่มตัวอย่าง (n = 20)	X	S^2	S	T
การอ่านเอาความตามตัวอักษร	15.8	17.33	4.16	4.44*
การอ่านเอาความแบบอนุมาน	9	29.47	5.43	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรและการอ่านเอาความแบบอนุมานต่างกันค่อนข้างมาก ส่วนการกระจายของคะแนนการอ่านทั้งสองแบบนั้นแตกต่างกันไม่มาก คะแนนทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรและคะแนนทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการอ่านเอาความตามตัวอักษรกับการอ่านเอาความแบบอนุมาน เพื่อศึกษาว่าเด็กวัย 9-10 ปี ในปัจจุบันมีความคิดเชื่อมโยงซึ่งทำให้สามารถเข้าใจข้อความที่อ่านในลักษณะเอาความแบบอนุมานได้หรือไม่ โดยผู้วิจัยใช้ข้อความในลักษณะของการอ่านเอาความแบบอนุมานเป็นตัวทดสอบการมีความคิดเชื่อมโยง และพุทธิปัญญา เนื่องจากลักษณะของการอ่านเอาความแบบอนุมานนั้น ผู้ที่อ่านจะเข้าใจเนื้อหาของข้อความได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความคิดในข้อความกับแนวความคิด ข้อสรุป หรือประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่และสรุปเป็นคำตอบได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน มีอายุระหว่าง 9-10 ปี ผู้วิจัยได้เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุดังกล่าวเนื่องจากตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทางพุทธิปัญญาของปิอาเจดังที่ได้กล่าวไว้ในรายละเอียดแล้วว่าเป็นวัยที่อยู่ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม ที่เด็กยังมีข้อจำกัดในเรื่องการเชื่อมโยงความคิดหนึ่งกับอีกความคิดหนึ่ง เป็นขั้นก่อนการมีความคิดเชื่อมโยง จากการตรวจแบบทดสอบการอ่านเอาความทั้งสองชุด คะแนนทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรมากกว่าคะแนนทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อย่างไรก็ดีจากการตรวจสอบคะแนนทดสอบการอ่านทั้งสองชุด พบว่าเด็กเริ่มพัฒนาการมีความคิดเชื่อมโยงแล้ว เด็กสามารถทำคะแนนเฉลี่ยในแบบทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานได้ 9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นผลคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำ แต่หากนำคะแนนนี้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษร ซึ่งนักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 15.8 คะแนนแล้ว จะพบว่าคะแนนเฉลี่ยของการอ่านเอาความแบบอนุมานไม่ได้ต่ำเกินไปนัก และหากดูคะแนนสูงสุดของการอ่านแต่ละประเภทนั้นมีความใกล้เคียงกันมาก ได้แก่ 25 และ 22 ตามลำดับ และมีนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากการอ่านทั้งสองประเภทเกิน ร้อยละ 50 เพียง 6 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน คือ มีนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ย

เกินครึ่งเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น คะแนนเฉลี่ยจากการทดสดสอบการอ่านเอาความทั้งสองประเภทอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านทักษะการใช้ภาษาของเด็ก โดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียน

เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายบุคคลพบว่าเด็กส่วนใหญ่จะมีช่วงคะแนนอยู่ในช่วงเดียวกันและเด็กที่ได้คะแนนทดสอบการอ่านเอาความตามตัวอักษรสูงไม่จำเป็นว่าจะได้คะแนนทดสอบการอ่านเอาความแบบอนุมานสูงมีนักเรียนเพียง 1 คนที่ได้คะแนนสูงสุด

ในการทดสอบการอ่านเอาความทั้งสองประเภทจากผลการทดสอบการอ่านเอาความทั้งสองรูปแบบดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ทราบว่าเด็กช่วงอายุ 9-10 ปี ในปัจจุบัน เริ่มมีการพัฒนาทางพุทธิปัญญาในด้านการมีความคิดเชื่อมโยงแล้ว ซึ่งถ้าหากเด็กได้รับการเอาใจใส่ ส่งเสริมและกระตุ้นให้ได้พัฒนาทางด้านการคิดและการแสดงออกทางด้านความคิดอย่างเต็มที่ก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของเด็ก ในทางกลับกันผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านทักษะภาษาของเด็กโดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียนซึ่งเห็นได้ว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในด้านการทำความเข้าใจในการอ่านมีได้หลายระดับ Oakhill (1994, pp. 3453-3454) ได้อธิบายไว้ว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่จากระดับคำ คือ การที่ผู้อ่านรู้คำศัพท์น้อยหรืออาจเกิดขึ้นในระดับประโยคหรือข้อความที่เด็กไม่สามารถเขียนประโยคในรูปแบบโครงสร้างต่าง ๆ และการขาดความสามารถในการใช้การอนุมาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นว่าเด็กในวัย 9-10 เริ่มมีการพัฒนาทางพุทธิปัญญาในด้านการมีความคิดเชื่อมโยงพร้อมที่จะพัฒนาการมีความคิดต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

เชษฐธวัช ชวกาญจนกิจ. (2547). **การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2552). **ข้อบ่งชี้แสดงภาวะด้อยด้าน "ความคิดเชื่อมโยง" ของนักศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). **พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์).** กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

อัศวิน มณีราษฎร์. (2551). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลการเรียนวิชาการอ่านภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์.** สารนิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Garnham, A. & Oakhill, J. (1995). **Thinking and Reasoning**. Oxford: Blackwell Publishers.

Oakhill, J. (1994). **Reading Comprehension**. In Asher, R. E. (ed.), The Encyclopedia of Language and Linguistics. (Vo. 7). Oxford: Pergamon Press.

Piaget, J. (1952). **Language and Thought of the Child**. (2nd ed.), London: Lund Humpshries.

Richards, J. C., Platt, J. & Platt, H. (1993). **Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics.** (3rd ed.), Boston: Addison Wesley Publishing Company.

Smith, F. (1978). **Reading**. Cambridge: Cambridge University Press.

Underwood, G. & Batt, V. (1996). **Reading and Understanding: An Introduction to the Psychology of Reading**. Oxford: Blackwell.

วารสารพิกุล

ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Students' Requirements toward Students' Quality Development and Physical Factors of Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

อานนท์ ปลื้มเนตร[1]
Arnon Pleumnett
ยุภาดี ปณะราช[2]
Yupadee Panarach

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบความต้องการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในด้านกิจกรรมสร้างคุณภาพนักศึกษาและด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ โดยศึกษากับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 365 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลความพึงพอใจและความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ข้อที่มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความพอเพียงและประโยชน์ของกิจกรรมการเพิ่มทักษะ

[1]บุคลากรสายสนับสนุน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
[2]รองศาสตราจารย์, ดร. สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

อรสารพิฆ

และความรู้ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาเชิงวิชาการต่าง ๆ 2) ผลความพึงพอใจและความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นของนักศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ 1) ด้านการเรียนข้อที่มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสะอาดและการถ่ายเทอากาศของห้องเรียน 2) ด้านการจัดกิจกรรมข้อที่มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพและการใช้งานได้ดี ปลอดภัยจากอุบัติเหตุของห้องจัดกิจกรรม เช่น รอยต่อ พื้นผิว การเดินสายไฟ 3) ด้านสวัสดิการสำหรับนักศึกษาข้อที่มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความร่มรื่นและสะอาดบริเวณโดยรอบคณะ

คำสำคัญ: ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ

Abstract

The aim of this study was to acknowledge the requirement of students in the Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University, in term of activities that enhance students' competence and physical factors. The study used a quantitative research design method using 365 questionnaires. The data was analyzed using mean, standard deviation and content analysis. The finding revealed that students' overall satisfaction toward their competence development was average. (The most freguent positile student response cited the activities that enhanced their knowledge and ability such as woskshops and academic seminars.) In term of the physical factors, the students were satisfied with their physical environment. The highest mean was about classroom's cleanness and ventilation. For activity arrangement, the students were also satisfied no average but the most satisfied mean was the condition and security of activity room such as joint, surface and electric wiring. In term of student welfare,

the students were average satisfied in a whole. However, they were mostly satisfied with the clean and shady area around the faculty building.

Keywords: Students' requirements toward students' quality development, Physical factors

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดบริการแก่นักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งการจัดบริการแก่นักศึกษานั้นต้องคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษา โดยที่ความต้องการนั้น ๆ หากได้รับการตอบสนองแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดผลเสียหายตามมาควบคู่ไปกับความเป็นไปได้และความเหมาะสม จากการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการจัดบริการแก่นักศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็นของนักศึกษาเป็นสำคัญ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จึงควรศึกษาความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ ในด้านความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ นำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจในการจัดบริการให้ครบสมบูรณ์ตามความเหมาะสม ซึ่งนอกจากจะได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว ยังเป็นการสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันของมหาวิทยาลัยฯ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นการขยายตลาดทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ ให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแก่นักศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการด้านการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความต้องการด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ดังนี้

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2557

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและแบบสอบถามนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2557

ขอบเขตด้านตัวแปร

ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ คือ ความพอเพียงและประโยชน์ของกิจกรรมเพิ่มทักษะและความรู้ กิจกรรมการเพิ่มประสบการณ์การใช้ชีวิตและจริยธรรม การได้รับการพัฒนาคุณภาพเพื่อส่งเสริมทักทะด้านอื่น ข้อมูลข้าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากคณะฯ โอกาสในการเข้าศึกษาดูงาน และปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพด้านการเรียน การจัดกิจกรรม สวัสดิการสำหรับนักศึกษา

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินงานในปีการศึกษา 2557 ใช้เวลา 1 ปี ระหว่างเดือนมิถุนายน 2557 - เดือนพฤษภาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งสิ้น 4,118 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ จำนวน 365 คน การคัดเลือกตัวอย่างจากประชากร จะพิจารณาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรดังนี้

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตรส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบชนิดปลายปิด (Close-ended) และแบบเติมคำ (Open-ended)

ตอนที่ 2 ความต้องการด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ แบบมาตรส่วนประมาณค่า ชนิด 3 ระดับ (Rating Scale) (เติมศักดิ์ สุขวิบูลย์, 2552)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ

2. ความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลความต้องการของนักศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา กิจกรรม การพัฒนาคุณภาพนักศึกษา

นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ความพอเพียงและประโยชน์ของกิจกรรมการเพิ่มทักษะและความรู้ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาเชิงวิชาการต่าง ๆ รองลงมาคือ ความพอเพียงและประโยชน์ของการได้รับการพัฒนาคุณภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอื่น ๆ และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ความพอเพียงของการศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ทางการเรียนตามที่คณะ/ โปรแกรมวิชาได้จัดให้มีขึ้นและนักศึกษามีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ ความพอเพียงของการศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ทางการเรียนตามที่คณะ/ โปรแกรมวิชาได้จัดให้มีขึ้น รองลงมาคือ ความพอเพียงและประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากคณะฯ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อื่น ๆ และข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นต่ำที่สุด คือ ความพอเพียงและประโยชน์ของกิจกรรมการเพิ่มประสบการณ์การใช้ชีวิตและจริยธรรม เช่น ค่ายอาสาพัฒนา ค่ายคุณธรรม การเสวนาต่าง ๆ

ผลความต้องการของนักศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพการเรียน

นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ความสะอาดและการถ่ายเทอากาศของห้องเรียน รองลงมาคือ ประสิทธิภาพและความเร็วของอินเตอร์เน็ต และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ อาคารเรียนสามารถรองรับจำนวนนักศึกษาได้พอเพียงและนักศึกษามีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ อาคารเรียนสามารถรองรับจำนวนนักศึกษาได้พอเพียง รองลงมาคือ ความพอเพียงและทันสมัยของโสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียน และข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นต่ำที่สุด คือ ความสว่างของพื้นที่บริการอ่านหนังสือในคณะตอนกลางคืน

ผลความต้องการของนักศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพการจัดกิจกรรม

นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงที่สุด คือ สภาพและการใช้งานได้ดีปลอดภัยจากอุบัติเหตุของห้องจัดกิจกรรม เช่น รอยต่อ พื้นผิว การเดินสายไฟ รองลงมาคือ ระบบป้องกันการสูญหายของทรัพย์สินในห้อง จัดกิจกรรม เช่น กุญแจประตู หน้าต่าง เหล็กดัด และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ความพอเพียงและใช้งานได้ดีของพื้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในอาคาร เช่น ห้องบรรยาย ห้องชมรม และนักศึกษามีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ ความพอเพียงและใช้งานได้ดีของพื้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในอาคาร เช่น ห้องจัดกิจกรรม ห้องชมรม รองลงมาคือ ความพอเพียงและใช้งานได้ดีของอุปกรณ์การทำงานในห้องจัดกิจกรรม เช่น คอมพิวเตอร์ เก้าอี้ และข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นต่ำที่สุด คือ สภาพและการใช้งานได้ดีปลอดภัยจากอุบัติเหตุของห้องจัดกิจกรรม เช่น รอยต่อ พื้นผิว การเดินสายไฟ

ผลความต้องการของนักศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพสวัสดิการสำหรับนักศึกษา

นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ความร่มรื่นและสะอาดบริเวณโดยรอบคณะ รองลงมาคือ ความสะอาดและได้มาตรฐานของห้องน้ำ และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ความพอเพียงของจำนวนจุดบริการจอดรถ และนักศึกษามีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายข้อพบว่าข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ ความพอเพียงของจำนวนจุดบริการจอดรถ รองลงมาคือ ความพอเพียงและได้มาตรฐานของจุดบริการน้ำดื่มและข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นต่ำที่สุด คือ ความสว่างยามกลางคืนบริเวณโดยรอบคณะ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ ความพอเพียงของการศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ทางการเรียนตามที่คณะ/โปรแกรมวิชาได้จัดให้มีขึ้นแสดงว่าคณะฯ ควรมีการพัฒนาเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการศึกษาดูงานให้มีมากขึ้นและปรับปรุงให้เหมาะสมกับหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ Robert D. Humphrey (1960) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่กับความสัมฤทธิ์ผลในการเรียน” โดยแบ่งกิจกรรมนักศึกษาออกเป็น 12 ประเภท พบว่านักศึกษามีความสนใจกิจกรรมนอกสถานที่มาก นักศึกษาชายชอบเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านักศึกษาหญิงฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองแผนงาน (2550) ทำการสำรวจความคาดหวังของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2549 โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 5,055 คน พบว่านิสิตมีความคาดหวังต่อการ

ให้บริการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายด้านพบว่านิสิตมีความคาดหวังด้านวิชาการสูงที่สุด เรียงลำดับความคาดหวังของนิสิตจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความคาดหวังด้านวิชาการได้แก่ความคาดหวังให้มีอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ และสื่อสารให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน ความคาดหวังให้มีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย และคาดหวังให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับตลาดแรงงานและมีการศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางและความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับมาก พบว่าข้อที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นสูงที่สุด คือ 1) อาคารเรียนสามารถรองรับจำนวนนักศึกษาได้พอเพียง 2) ความพอเพียงและใช้งานได้ดีของพื้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในอาคาร เช่น ห้องจัดกิจกรรมห้องชมรม 3) ความพอเพียงของจำนวนจุดบริการจอดรถแสดงว่าคณะฯ ควรมีการพัฒนาในด้านปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภายในด้านของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องจัดกิจกรรม ห้องชมรม และจุดบริการจอดรถ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม (2551) ทำการสำรวจความต้องการจำเป็นของนิสิตปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 มีความต้องการการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนได้แก่ ต้องการอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงเป็น wireless ครอบคลุมทุกพื้นที่ คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอ หอพักเฉพาะนิสิตนวัตกรรม โต๊ะเรียนที่สามารถวางคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) ได้ บริการยืมคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เพื่อการเรียน หนังสือที่เพียงพอและทันสมัยรถบริการภายในมหาวิทยาลัย ห้องปฏิบัติการกลางของมหาวิทยาลัยและห้องปฏิบัติการ (Sound lab) สำหรับความต้องการการบริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องจัดกิจกรรม/ สโมสรนิสิต ห้องชมรม จุดบริการจอดรถ และทัศนียภาพที่สวยงาม โรงอาหาร ที่สะอาด ร้านอาหาร ที่เพียงพอ และมีอาหารที่มีหลากหลาย ห้องออกกำลังกาย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ภายในหอพัก เช่น เครื่องทำน้ำอุ่นเครื่องปรับอากาศ ตู้กดน้ำหยอดเหรียญ และสนามกีฬาที่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งในด้านความพึงพอใจและความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นที่มุ่งเน้นให้คณะฯ เพิ่มการปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพ ซึ่งจะเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษา และปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง

เติมศักดิ์ สุขวิบูลย์. (2552). **ข้อคำนึงในการสร้างเครื่องมือประเภทมาตรประมาณค่า (RatingScale) เพื่องานวิจัย.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย. (2550). **สำรวจความคาดหวังของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2549**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. (2551). **สำรวจความต้องการจำเป็นของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Humphrey, D. (1960). **The Relationship of Participation in Out-of School Activities to School.** Achievement, Thesis Abstract. No. 6. Indiana: School of Education, Indiana University.

วารสารพิกุล

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร

Geographic Information System to Support the Strategic Issues Operations of Kamphaeng Phet Province

สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง[1]
Suphatphong Ruthamnong
ปนัดดา พาณิชยพันธุ์[2]
Panatda Phanitchayaphan

บทคัดย่อ

จังหวัดกำแพงเพชรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 3 ด้าน ครอบคลุม ด้าน (1) การผลิตและสินค้าเกษตร การท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวกำหนดข้อมูลสนับสนุนไว้ยุทธศาสตร์ละ 15 กลุ่มเรื่อง รวม 45 กลุ่มเรื่อง และถูกจัดเก็บเป็นข้อมูล MIS การศึกษานี้เป็นการสร้างฐานข้อมูล GIS เพื่อสนับสนุนงานยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลได้ 58 ชั้นข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประชากรและแรงงาน พื้นที่ทำการเกษตร ครัวเรือนภาคเกษตรกรรม มูลค่าพืชเศรษฐกิจ พื้นที่เพาะปลูก การทำประมง ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP สถาบัน ตลาด โรงพยาบาล

[1, 2]อาจารย์ ประจำโปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และศูนย์บริการทางสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยว โรงแรมและที่พัก พื้นที่น้ำท่วมและน้ำท่วมซ้ำซาก พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและแล้ง เขตความเหมาะสมการใช้ที่ดิน ข้อมูล กชช. 2ค. และ จปฐ. ผลการฝึกอบรมการใช้ข้อมูล พบว่า หน่วยงานราชการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลสนับสนุนที่ดีต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด

คำสำคัญ: กลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์ กำแพงเพชร ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พื้นที่เสี่ยง การจัดการ/ บริหารจัดการ

Abstract

Kamphaeng Phet Province has defined three development strategies: (1) production and agricultural products, tourism, basic infrastructure, (2) environmental and resource management, and (3) quality of life development. The following plan required supporting information of 15 groups in each strategy, which led to a total of 45 groups. Currently, they have been stored with an MIS database. This study sought to create a GIS database to support the work of the provincial strategy wth official government cooperation. To build the GIS database, we collected 58 layers. The important layers included: spatial information, population and labor, agricultural areas, agricultural households, crops/ plantations values, fishery products, OTOP, hospitals, tourist attraction, hotels, flooded and redundancy flood, flood and drought risk areas, suitable area for crop, NRD. 2 C. and BMN data. Training results found that government officials were mostly satisfied, and the provided data was good for supporting the implementation strategy of the Province.

Keywords: Strategy, Kamphaeng Phet, Geographic Information System (GIS), Risk area, Management

บทนำ

จังหวัดกำแพงเพชรตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ประมาณ 8,510 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,319,331.25 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม รวม 3,556,170.14 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 1,367,866.68 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 395,294.43 ไร่ ในด้านภูมิประเทศมีแม่น้ำปิงไหลผ่านเป็นระยะทางยาวประมาณ 104 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ และติดต่อกันเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกมีแม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำปิงไหลผ่านผ่ากลางจังหวัดกำแพงเพชร ระยะทางยาวประมาณ 104 กิโลเมตร แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก ภาพรวมแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ พื้นที่ตอนเหนือและตอนกลางเป็นเนินเขาเตี้ยสลับที่ราบและที่ดอน ส่วนพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออก ทางตอนกลางและทางทิศใต้เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง และทางด้านตะวันตกเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนความลาดชันสูงติดกับเขตผืนป่าตะวันตกของประเทศ ด้านการปกครองแบ่งออกเป็น 11 อำเภอ 78 ตำบล 939 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 20 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 66 แห่ง ใน พ.ศ. 2556 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) เท่ากับ 110,816 ล้านบาท เป็น GPP ภาคการเกษตรเท่ากับ 28,799 ล้านบาท และนอกภาคการเกษตรเท่ากับ 82,017 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อประชากรคิดเป็น 140,220 บาท (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร, 2557) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ และยางพารา ในพ.ศ. 2557 มีมูลค่าพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เท่ากับ 9,102.84 ล้านบาท พื้นที่เพาะปลูก 4,948,266 ไร่ ผลผลิตรวม 4,942,062 ตัน (สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร, 2557) มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดด

เด่น ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ น้ำตกคลองลาน น้ำตกคลองน้ำไหล บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง สิริจิตอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสน-เขาสนามเพรียง แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนาที่สำคัญประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ โบราณสถานเขตทุ่งเศรษฐี วัดพระบรมธาตุเจดียาราม บ้านห้างสมัย ร. 5 วัดสว่างอารมณ์ กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ พิพิธภัณฑ์วัดปราสาท พิพิธภัณฑ์เรือนไทย วัดเสด็จ และเมืองไตรตรึงษ์ และมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมประกอบด้วย ตลาดย้อนยุคนครชุม งานนบพระเล่นเพลง งานสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพงเพชรและเทศกาลกินก๋วยเตี๋ยวเที่ยวเมืองกำแพงเพชร (สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร, 2557)

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ. 2558 - 2561) พบว่าจังหวัดกำแพงเพชรกำหนดตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) ของจังหวัดไว้ว่า “เมืองเกษตรปลอดภัย อุตสาหกรรมแปรรูป ท่องเที่ยวถิ่นมรดกโลกและธรรมชาติ” โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “ผู้นำการผลิตและแปรรูปเกษตรปลอดภัยและการท่องเที่ยวถิ่นมรดกโลก” มีประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตร (2) ส่งเสริมพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสู่สากล และ (3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเกษตร การท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีโดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพการผลิต การแปรรูปและการตลาดสินค้าเกษตร พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นฐานการสร้างรายได้ของจังหวัด พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีศักยภาพเอื้อต่อการพัฒนาการเกษตร การท่องเที่ยว สังคม ชุมชน และประชาชนมีความอยู่ดีมีสุขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (จังหวัดกำแพงเพชร, 2556) โดยการดำเนินการเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ดังกล่าวจังหวัดกำแพงเพชรได้เสนอแนวทางการรวบรวมข้อมูลจำเป็นไว้

ทั้งหมดยุทธศาสตร์ละ 15 กลุ่มเรื่อง รวมทั้งหมด 45 กลุ่มเรื่อง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System: MIS) (จังหวัดกำแพงเพชร, 2557)

ปัจจุบันมีการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) เข้ามาใช้วางแผน บริหาร และจัดการเชิงพื้นที่อย่างแพร่หลาย ทั้งรูปแบบ วิธีการ และหน่วยงานที่นำไปใช้ ทั้งด้านจัดการภาครัฐและด้านการวิจัย เช่น การจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำแผนที่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสม การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและการสร้างแบบจำลองทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยการประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อจัดทำฐานข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ เพื่อการจัดการเชิงพื้นที่เฉพาะด้านนั้นมีการศึกษากันมากเนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่มีความสามารถสูงในการจัดเก็บ ปรับปรุงและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์แสดงได้ทั้งรูปแบบข้อมูลสถิติ แผนที่ และฐานข้อมูลซึ่งทำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกและหลากหลาย ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มีจุดเด่นที่แตกต่างจากระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการคือสามารถแสดงเห็นภาพได้อย่างชัดเจน แสดงตำแหน่งจริงของสิ่งที่ศึกษาได้ เนื่องจากเชื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่กับข้อมูลเชิงคุณลักษณะเข้าด้วยกัน ในขณะที่ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแสดงเฉพาะข้อมูลคุณลักษณะ นอกจากนี้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ยังมีประสิทธิภาพสูงในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อสกัดองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการและวางแผนยุทธศาสตร์เฉพาะพื้นที่

จึงเป็นที่มาและความสำคัญของการวิจัยนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร 3 ด้าน 45 กลุ่มเรื่อง รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการ เช่น พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและแล้ง พื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชเศรษฐกิจ และข้อมูลจาก กชช. 2ค. และ จปฐ. นอกจากนี้ยังมีแนวทางในการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม เพื่อเพิ่มความสามารถของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้สามารถ

ใช้และปรับปรุงข้อมูลได้เอง อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ แบบพึ่งพาตนเองและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) จัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร

2) ฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูล ให้กับประชาชนที่สนใจและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย

1) รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร โดยแหล่งข้อมูลทุติยภูมิได้มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานข้อมูล เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมแผนที่ทหาร กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปทางด้านกายภาพ สังคม และชีวภาพทั่วไป (2) ข้อมูลหลักเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร 3 ด้าน 45 กลุ่มเรื่อง และ (3) ข้อมูลรองหรือข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ รวม 58 ชั้นข้อมูล ดังนี้

1.1) ชั้นข้อมูลทั่วไปทางด้านกายภาพ สังคม และชีวภาพ มีทั้งหมด 18 ชั้นข้อมูลประกอบด้วยขอบเขตการปกครอง เส้นทางคมนาคม เส้นทางน้ำ แหล่งน้ำผิวดิน ลุ่มน้ำ แบบจำลองความสูงเชิงเลข ภูมิสัณฐาน ทิศด้านลาด

ความลาดชัน อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน เนื้อดิน ชุดดิน ปริมาณน้ำท่า การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่ป่าไม้ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำดิน และสถานที่สำคัญ

1.2) ข้อมูลหลักเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร 3 ด้าน 45 กลุ่มเรื่อง มี 19 ชั้นข้อมูลประกอบด้วยจำนวนประชากร พื้นที่การเกษตร พื้นที่จำแนกตามประเภทเอกสารสิทธิ์ ประชากรและกำลังแรงงานในภาคเกษตร ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม มูลค่าพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิต ลักษณะการทำประมง ปริมาณ และมูลค่าผลผลิตด้านการประมง ชุมชน OTOP ผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 5 ดาว รายได้จากการขายสินค้า OTOP สถาบันและการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ ศูนย์การค้าและตลาด โรงพยาบาลและศูนย์บริการทางสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการท่องเที่ยวของราชการและเอกชน จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวและโรงแรมและที่พัก

1.3) ข้อมูลรองหรือข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร มี 21 ชั้นข้อมูลประกอบด้วยพื้นที่น้ำท่วมปี พ.ศ. 2553-2556 พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยง ภัยแล้ง เขตความเหมาะสมการใช้ที่ดินในการปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ยางพารา ข้าว ความเหมาะสมของดินในการปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ถั่วเหลือง ยูคาลิปตัส กล้วย พืชผัก ระดับการพัฒนาของหมู่บ้านจาก กชช. 2 ค. และตัวชี้วัดที่ผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์ของ จปฐ.

2) ฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร ให้กับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งประเมินผลการอบรม

ระเบียบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

(1) ชุดคอมพิวเตอร์ในการศึกษา

(2) โปรแกรม ArcGIS Version 9.2 เป็นโปรแกรมลิขสิทธิ์ติดตั้งที่ศูนย์ภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

(3) โปรแกรม QGIS ซึ่งเป็นฟรีแวร์ด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

(4) โปรแกรมรายงานข้อมูล จปฐ.

(5) โปรแกรมรายงานข้อมูล กชช. 2ค.

(6) ระบบกำหนดตำหน่งบนพื้นโลก (เครื่อง GPS)

(7) แผนที่ฐาน (base map) เพื่อการสำรวจ

(8) ภาพถ่ายทางอากาศ (aerial photograph) ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา

(9) การจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และสำรวจชั้นข้อมูลกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

(10) การฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลจำเป็นที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

(1) ข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำชั้นข้อมูล GIS ตามขอบเขตเนื้อหา

(2) ชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบบ Shape file จัดทำเป็นฐานข้อมูลในลักษณะข้อมูลแผนที่เฉพาะเรื่อง (Thematic map) โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมแผนที่ทหาร กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศและศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคเหนือตอนล่างเป็นต้น พร้อมสำรวจข้อมูล ในพื้นที่จริงโดยการออกภาคสนามเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

(3) ข้อมูลขอบเขตพื้นที่น้ำท่วมจากการแปลตีความภาพดาวเทียม Radarsat จากสำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

(4) ข้อมูล MIS เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร ของสำนักงานจังหวัดกำแพงเพชรและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ขั้นตอนการศึกษา

วิธีการศึกษามีกิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง และผลผลิต แสดงขั้นตอนการดำเนินงานสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง และผลผลิต

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ผลผลิต (output)
1. ทบทวนรายละเอียดประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร	1. ทบทวนรายละเอียดประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร 2. ทำรายการประเด็นชั้นข้อมูระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่จำเป็นต้องจัดทำตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร	เนื้อหาและความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. จัดประชุมเพื่อวางแผนดำเนินการก่อนการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	1. จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และสำรวจชั้นข้อมูลที่ต้องการกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ 2. กำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำฐานข้อมูลในแต่ละชั้นข้อมูลร่วมกับมหาวิทยาลัย	ความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ผลผลิต (output)
3. รวบรวมข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการปรับแก้และสำรวจภาคสนาม	1. รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. จัดทำแผนที่ฐาน 3. จัดทำแบบรวบรวมข้อมูลการสำรวจภาคสนาม 4. ทำรายการข้อมูลที่ต้องปรับแก้เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบรูณ์และเป็นปัจจุบัน	รายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ทั่วไป
4. รวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ที่ต้องจัดเก็บรวบรวมใหม่	1. วางแผนการจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ 2. จัดทำรายการข้อมูลที่ต้องทำการสำรวจภาคสนาม 3. ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลร่วมกันตามประเด็นยุทธศาสตร์ 45 กลุ่มเรื่อง 4. จัดทำแผนที่โซนจัดเก็บ แผนที่ฐานภาพถ่ายทางอากาศ และแบบสำรวจการจัดเก็บข้อมูล	รายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยข้อมูลที่จัดเก็บใหม่ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ศูนย์บริการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ศูนย์การค้าและตลาด โรงพยาบาล โรงแรม ศูนย์บริการสุขภาพ สถานีตรวจวัดน้ำฝนและน้ำท่า และสถานที่สำคัญอื่น ๆ

วารสารพิกุล

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ผลผลิต (output)
5. ออกสำรวจภาคสนาม	1. จัดทำแผนที่โซนสำรวจและแบ่งโซนสำรวจ 2. เตรียมการสำรวจ เช่น กำหนดช่วงเวลาสำรวจ จัดเตรียมแผนที่ฐาน ผู้สำรวจ และแบบสำรวจ เป็นต้น 3. ทำการสำรวจข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จริง จัดเก็บตำแหน่งด้วยเครื่อง GPS และเก็บรวบรวมรายละเอียดที่เกี่ยวข้องด้วยแบบสำรวจตามประเด็นกิจกรรมหลักข้อ 3-4 4. บันทึกข้อมูลการจัดเก็บภาคสนามลงในแบบสำรวจ	รายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ตามประเด็นกิจกรรมหลักข้อ 3-4
6. จัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	1. นำเข้าข้อมูลจากข้อ (5) ยังโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ArcGIS โดยใช้ค่าพิกัดจากเครื่อง GPS 2. จัดชั้นข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม 3. รวบรวมข้อมูล MIS ตามแนวทางการวิจัย 4. ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อร่วมจัดทำข้อมูลเชิงคุณลักษณะ 5. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและจัดทำชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จากข้อมูล MIS 6. จัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ มีความถูกต้องเชิงตำแหน่ง เนื้อหา และมีความเป็นปัจจุบัน

วารสารพิกุล

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ผลผลิต (output)
7. เชื่อมโยงข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์กับข้อมูลกชช. 2 ค. และจปฐ.	1. ดาวน์โหลดโปรแกรมจัดเก็บและรายงานผลข้อมูล กชช. 2 ค. และจปฐ. พร้อมทั้งติดตั้งโปรแกรม 2. ทำการสืบค้นข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหา 3. จัดทำฐานข้อมูลรายละเอียดข้อมูล 4. เชื่อมโยงรายละเอียดข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะกับข้อมูลเชิงพื้นที่ จัดทำเป็นชั้นข้อมูลในลักษณะรายตำบล	ชั้นข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับข้อมูล กชช. 2 ค. และจปฐ
8. จัดทำชั้นข้อมูลความเหมาะสมในการปลูกพืชเศรษฐกิจรายชนิด	1. ติดตั้งโปรแกรม Soilview ของกรมพัฒนาที่ดิน (2558) 2. สืบค้นข้อมูลความเหมาะสมของดินในการปลูกพืช 3. จัดทำชั้นข้อมูลพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพด	ชั้นข้อมูลพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ

วารสารพิกุล

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมรอง	ผลผลิต (output)
9. จัดทำชั้นข้อมูลพื้นที่น้ำท่วม และพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก	1. ดาวน์โหลดข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมที่แปลจากภาพดาวเทียม Radarsat ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (2558) จากเว็บไซต์ http://flood.gistda.or.th/ 2. นำเข้าข้อมูล พื้นที่น้ำท่วมปี พ.ศ. 2553-2556 3. จัดทำชั้นข้อมูลพื้นที่น้ำท่วมในแต่ละปี 4. ซ้อนทับพื้นที่น้ำท่วมในแต่ละปีเพื่อสร้างชั้นข้อมูลน้ำท่วมซ้ำซาก	ชั้นข้อมูลพื้นที่น้ำท่วม และพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก
10. จัดทำชั้นข้อมูลพื้นที่เสี่ยงแล้ง	1. รวบรวมแผนที่และชั้นข้อมูลพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและแล้ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากงานวิจัยเรื่อง “ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการปลูกอ้อยและมันสำปะหลังพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร” (สุภาส พงษ์ รู้ทำนอง และ วัลลภ ทองอ่อน, 2553) โดยแผนที่ดังกล่าวจัดทำขึ้นโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์การตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ (MCDA) 2. จัดทำแผนที่	ชั้นข้อมูลพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและแล้ง

ผลการศึกษา

การจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์กำแพงเพชร สามารถรวบรวมและจัดทำชั้นข้อมูลได้ 58 ชั้นข้อมูล ได้แก่ ชั้นข้อมูลทั่วไปทางด้านกายภาพ สังคม และชีวภาพ 18 ชั้นข้อมูล ชั้นข้อมูลหลักเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ด้าน 45 กลุ่มเรื่อง 19 ชั้นข้อมูล และชั้นข้อมูลรองหรือข้อมูลอื่น ๆ 21 ชั้นข้อมูล โดยข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่จากหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดเก็บ ฐานข้อมูล MIS เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูล การสำรวจภาคสนาม และการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แสดงได้ดังภาพที่ 1-16)

วารสารพิกุล

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ขอบเขตการปกครอง

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

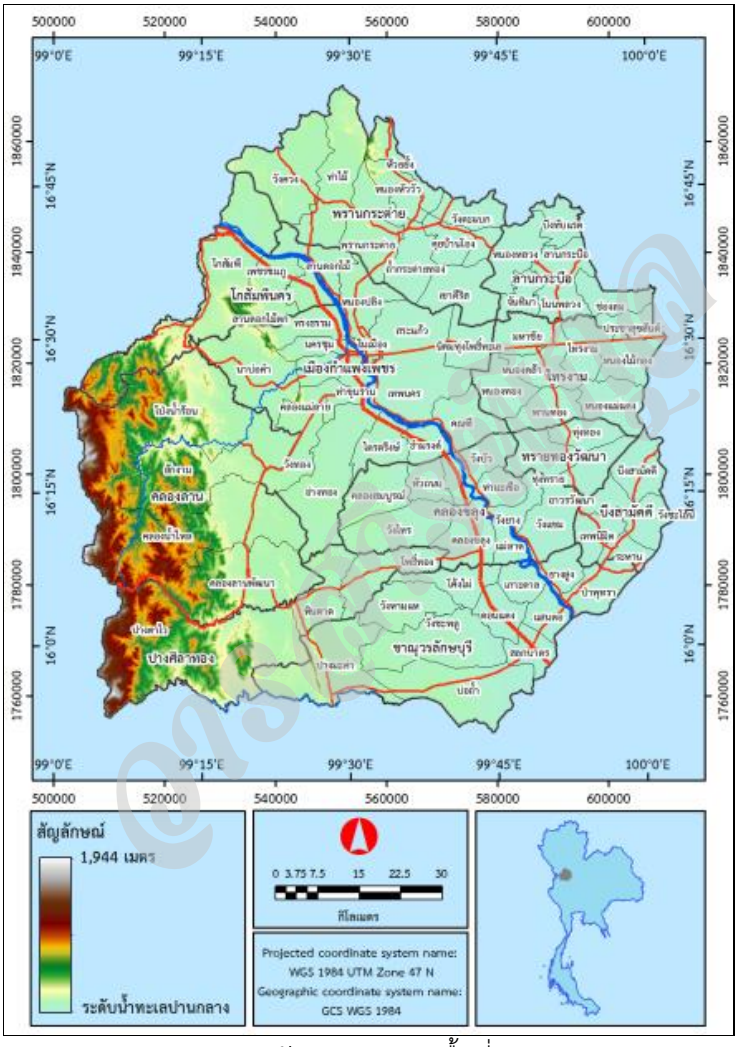

ระดับความสูงของพื้นที่

ภาพที่ 3 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

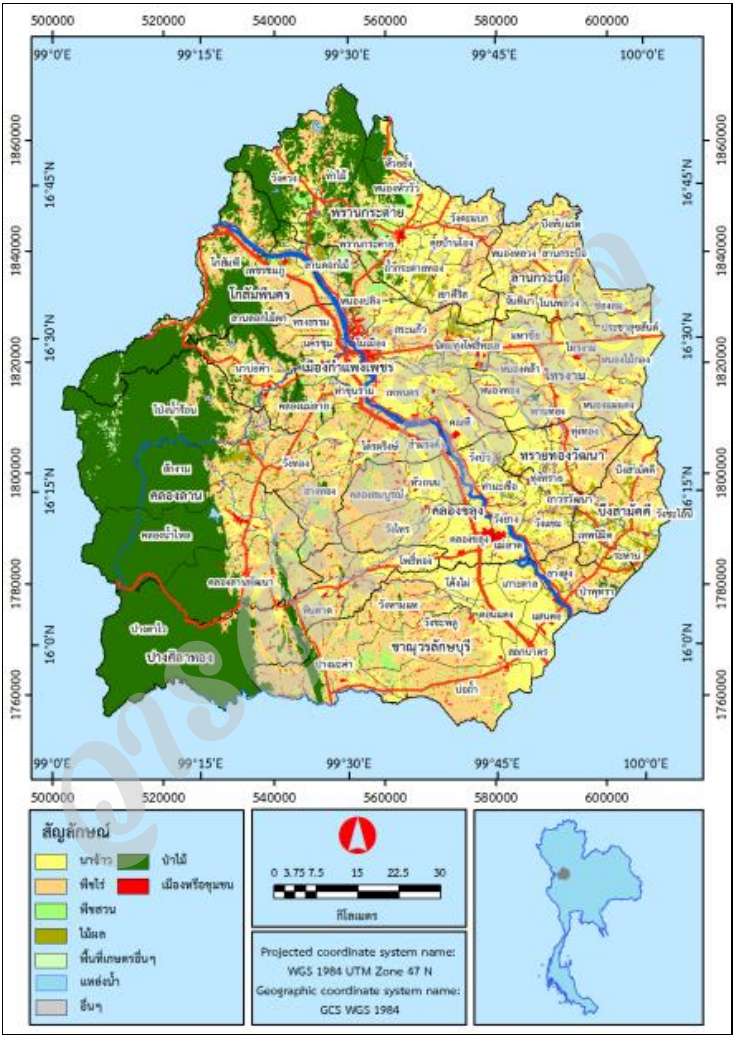

การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุม

ภาพที่ 4 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

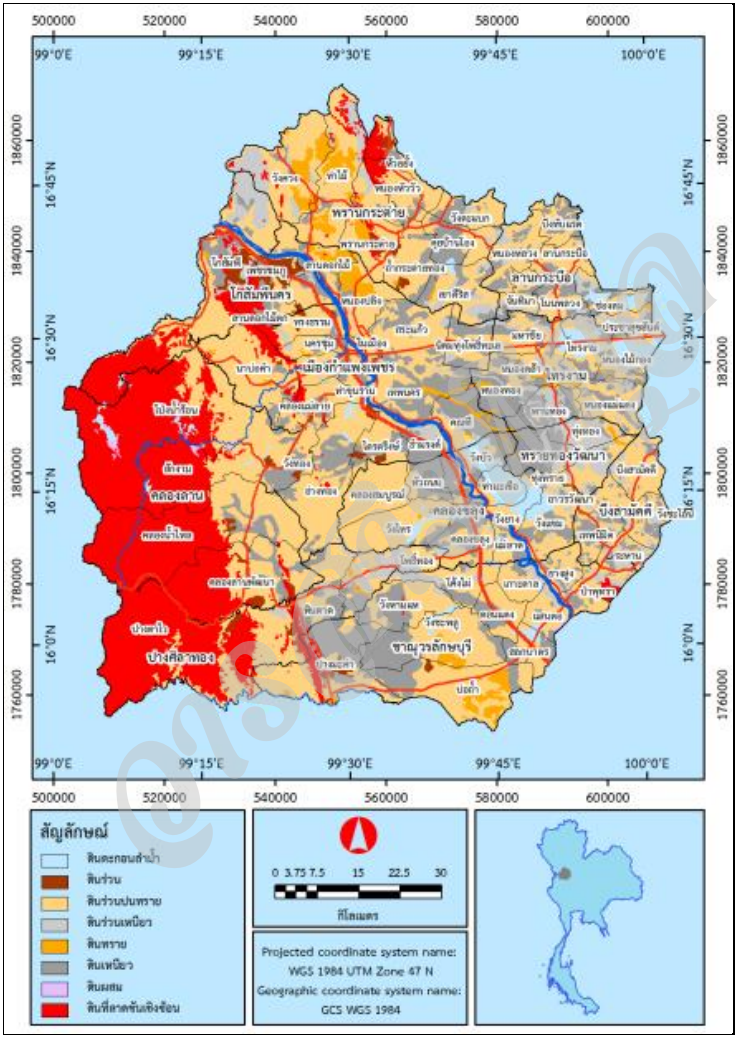

เนื้อดิน

ภาพที่ 5 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

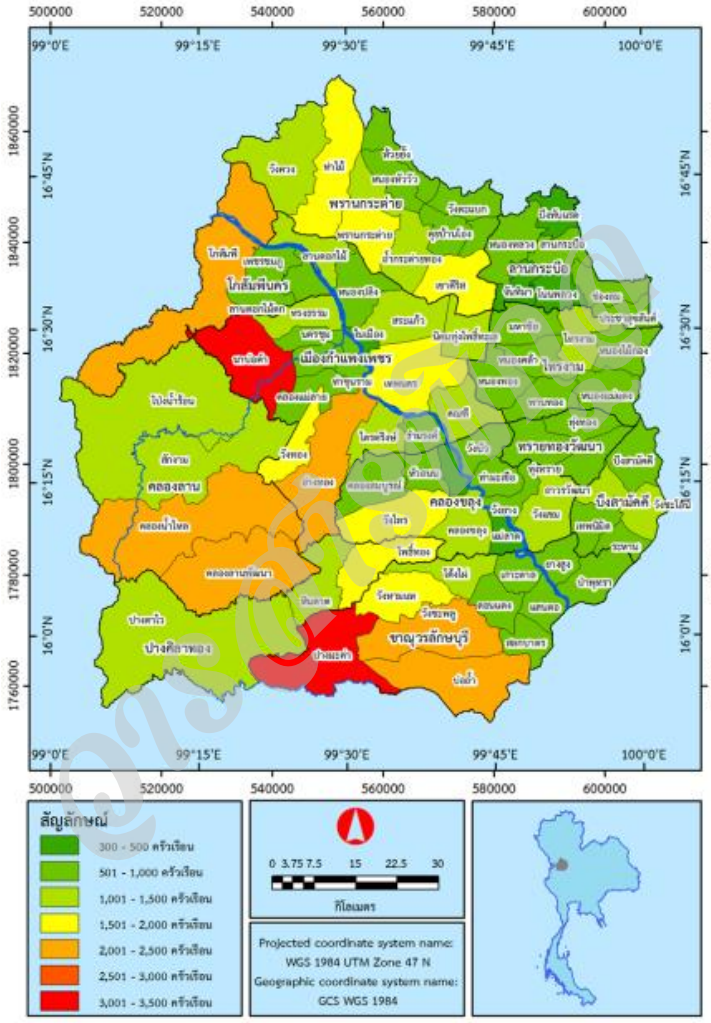

ครัวเรือนภาคเกษตรกรรม ปี พ.ศ. 2557

ภาพที่ 6 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

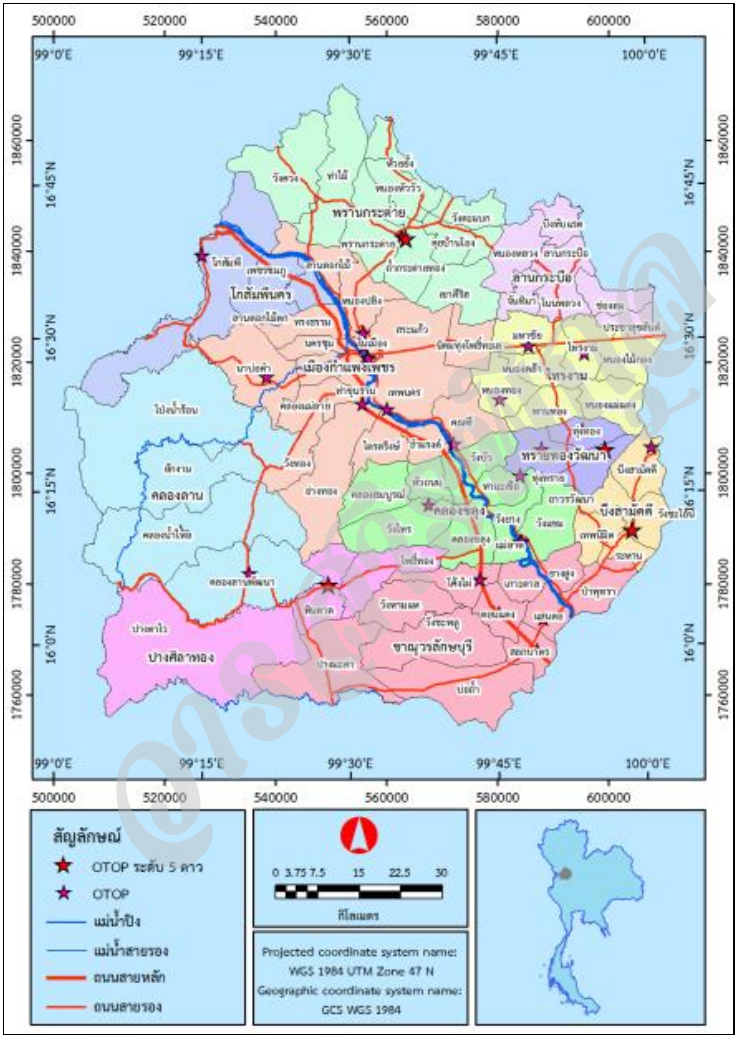

ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP

ภาพที่ 7 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

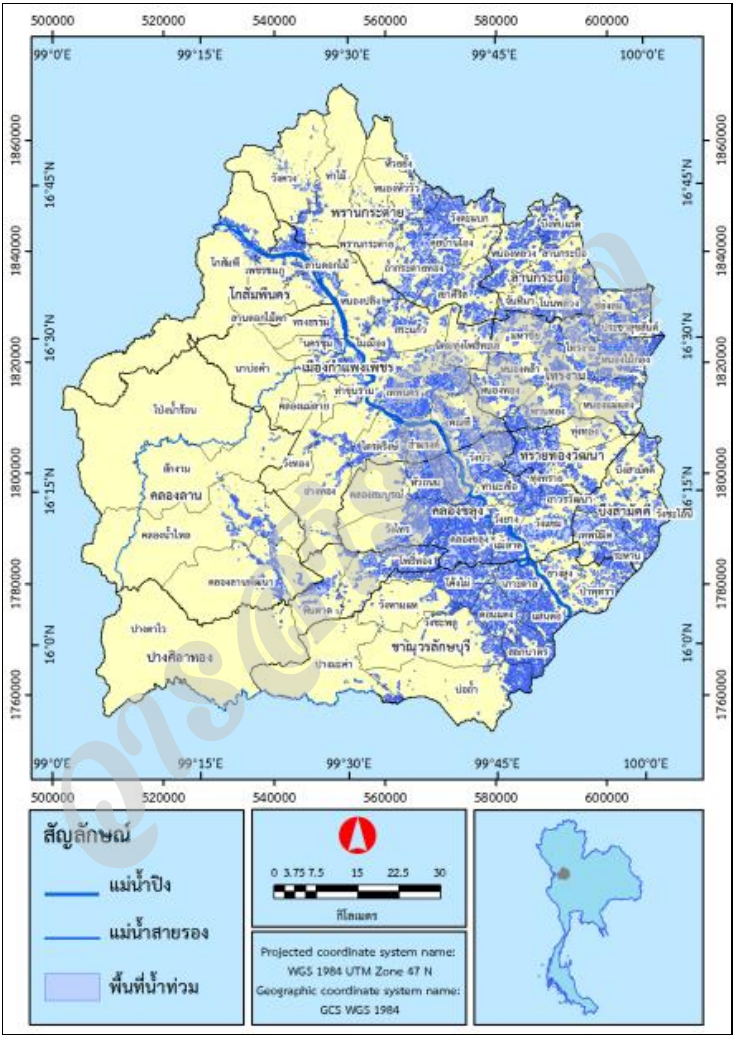

พื้นที่น้ำท่วม ปี พ.ศ. 2554

ภาพที่ 8 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

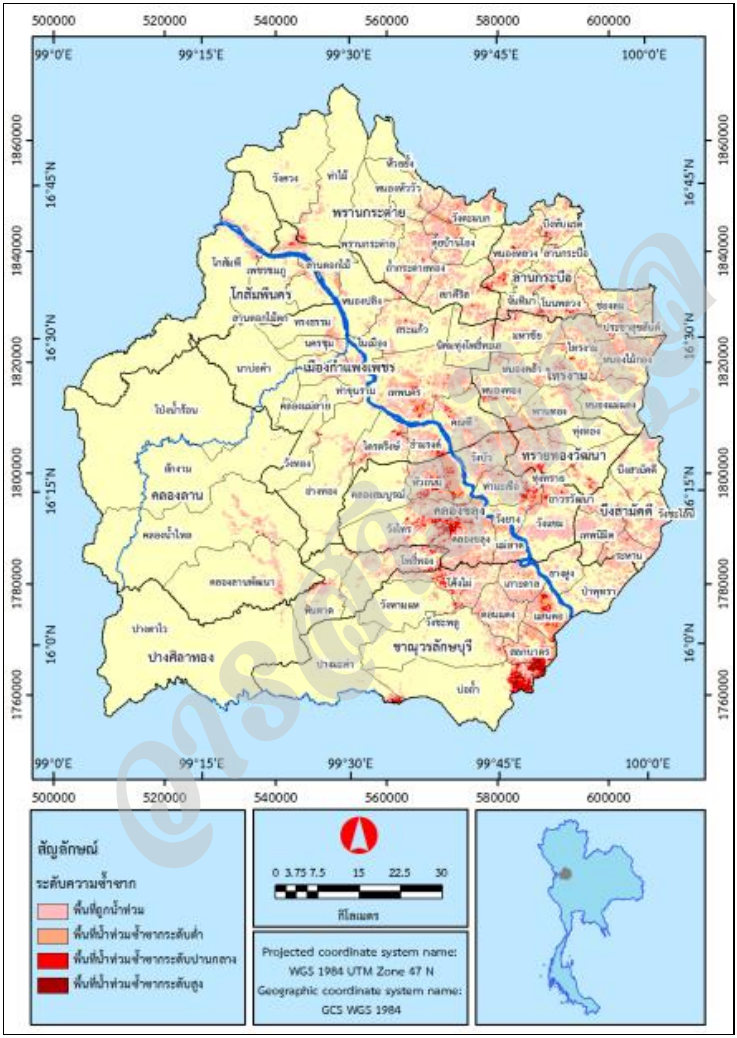

พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก

ภาพที่ 9 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

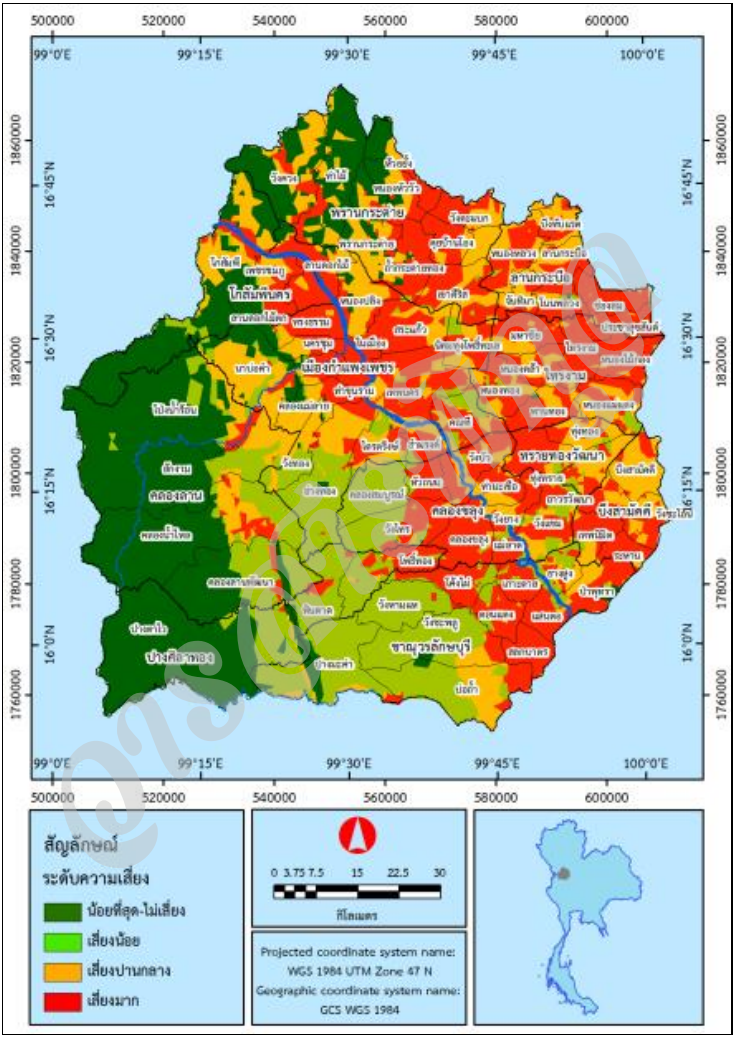

พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม

ภาพที่ 10 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

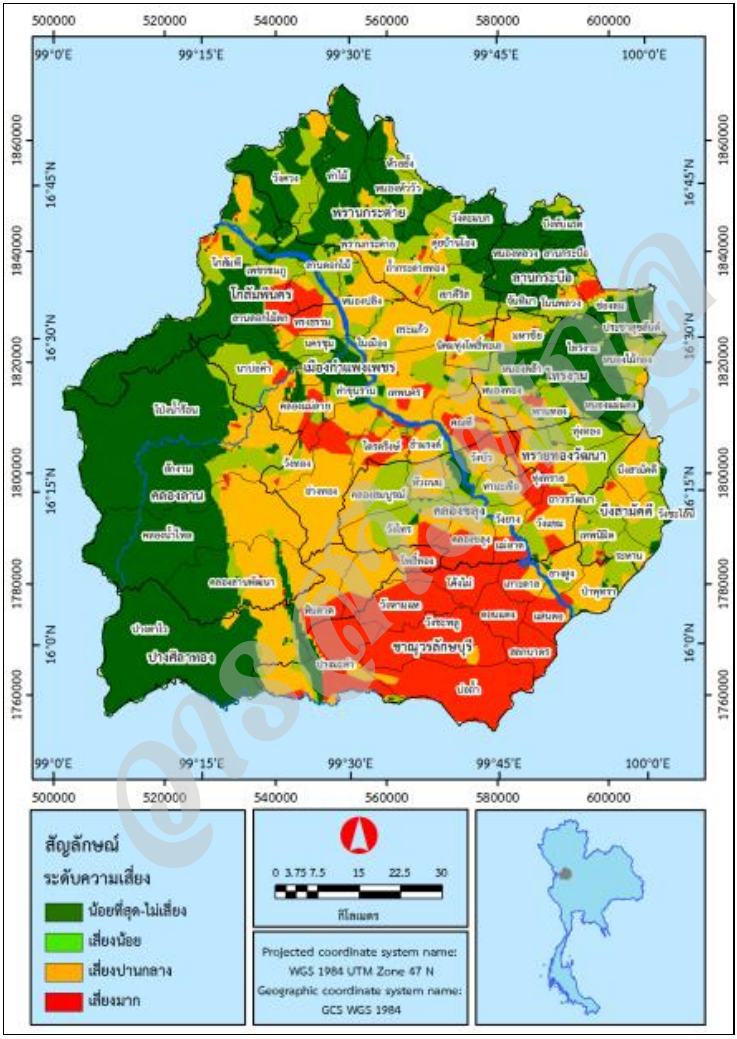

พื้นที่เสี่ยงแล้ง

ภาพที่ 11 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

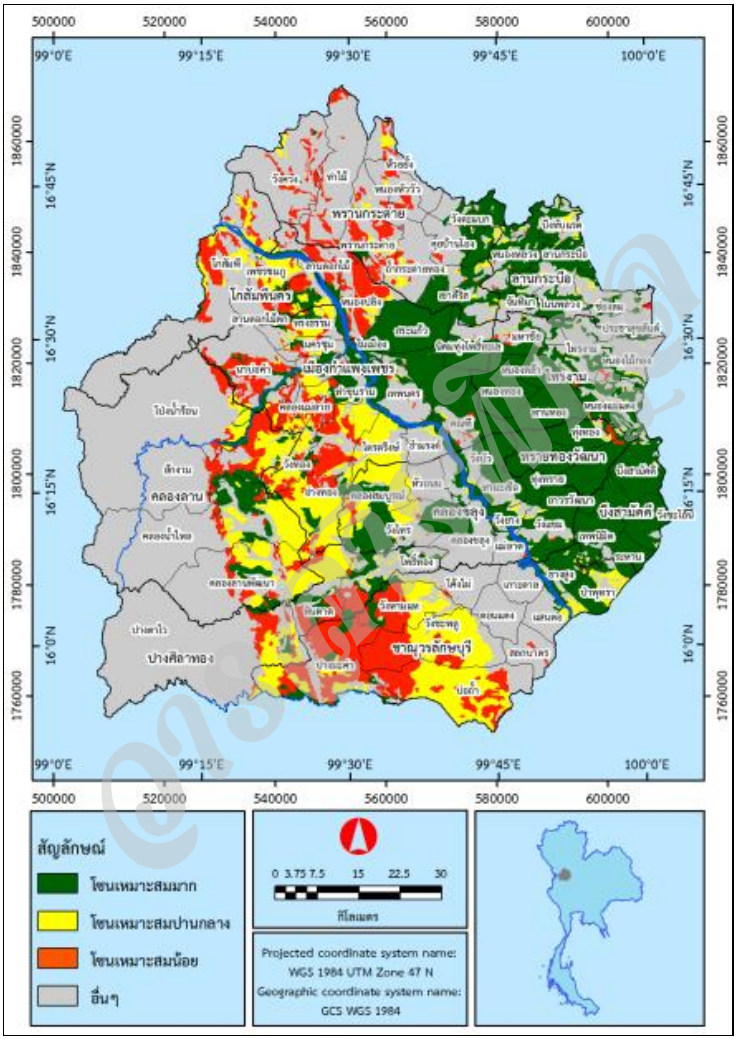

พื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย

ภาพที่ 12 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

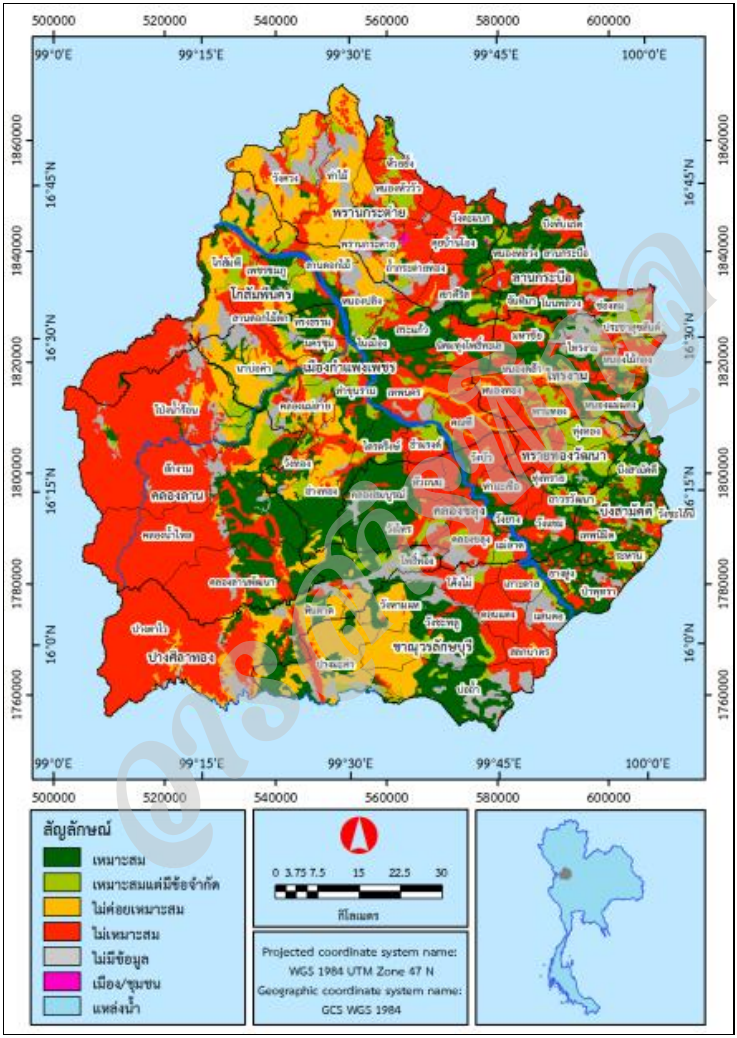

ความเหมาะสมของดินในการปลูกอ้อย

ภาพที่ 13 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

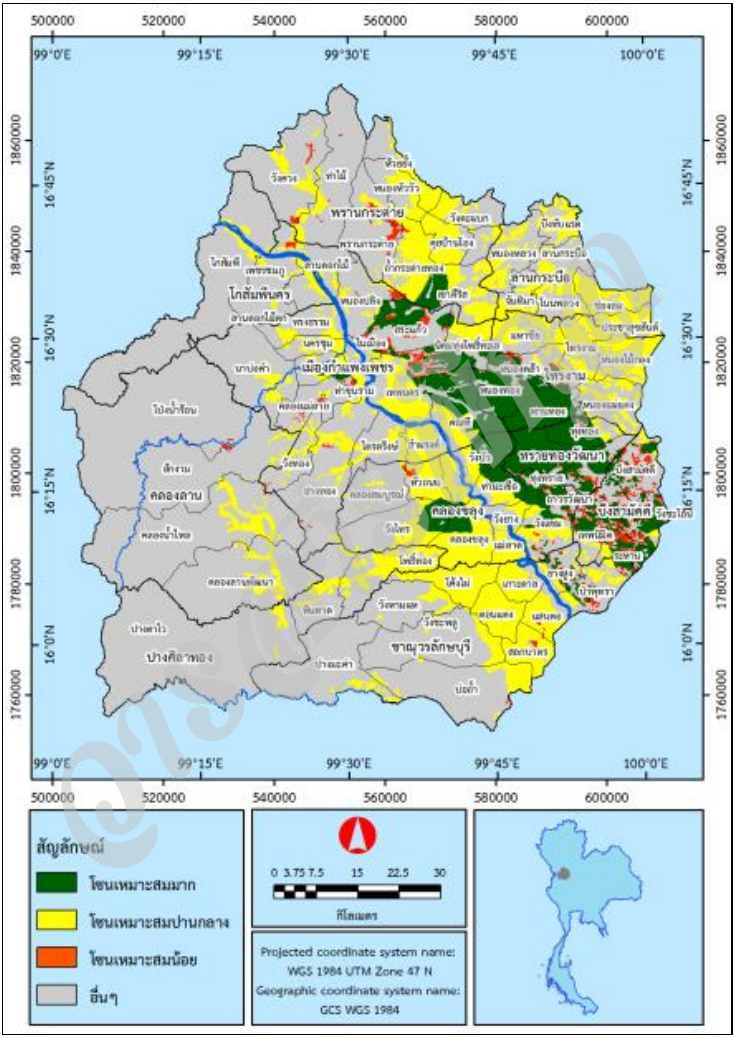

พื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ภาพที่ 14 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

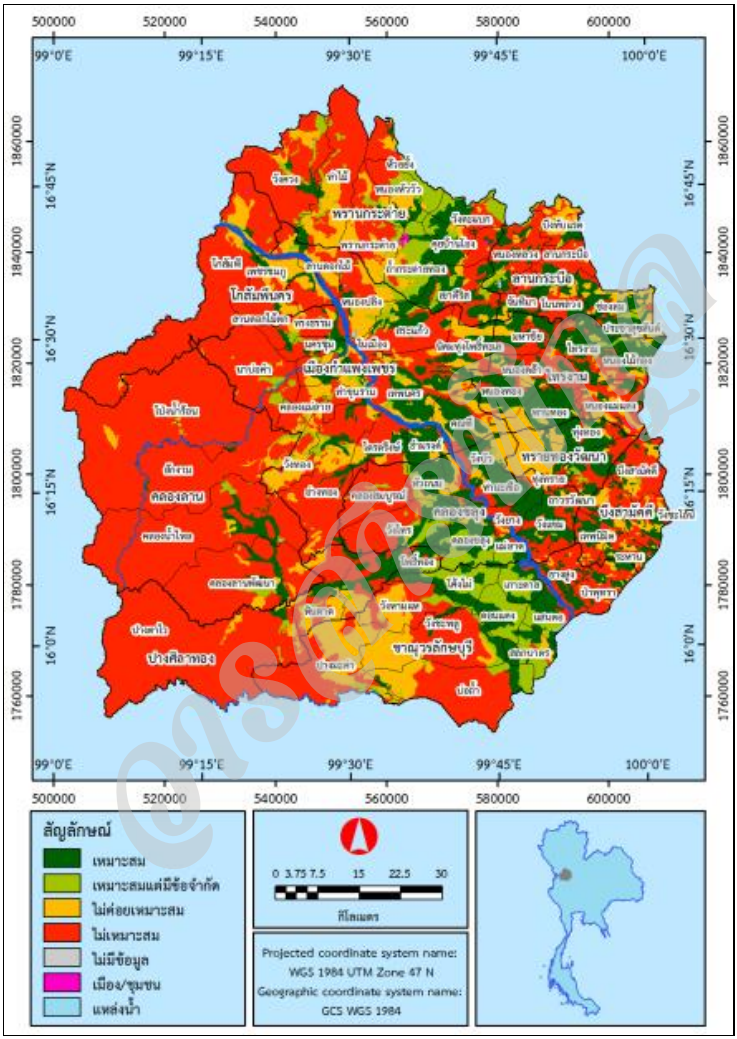

ความเหมาะสมของดินในการปลูกข้าว

ภาพที่ 15 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

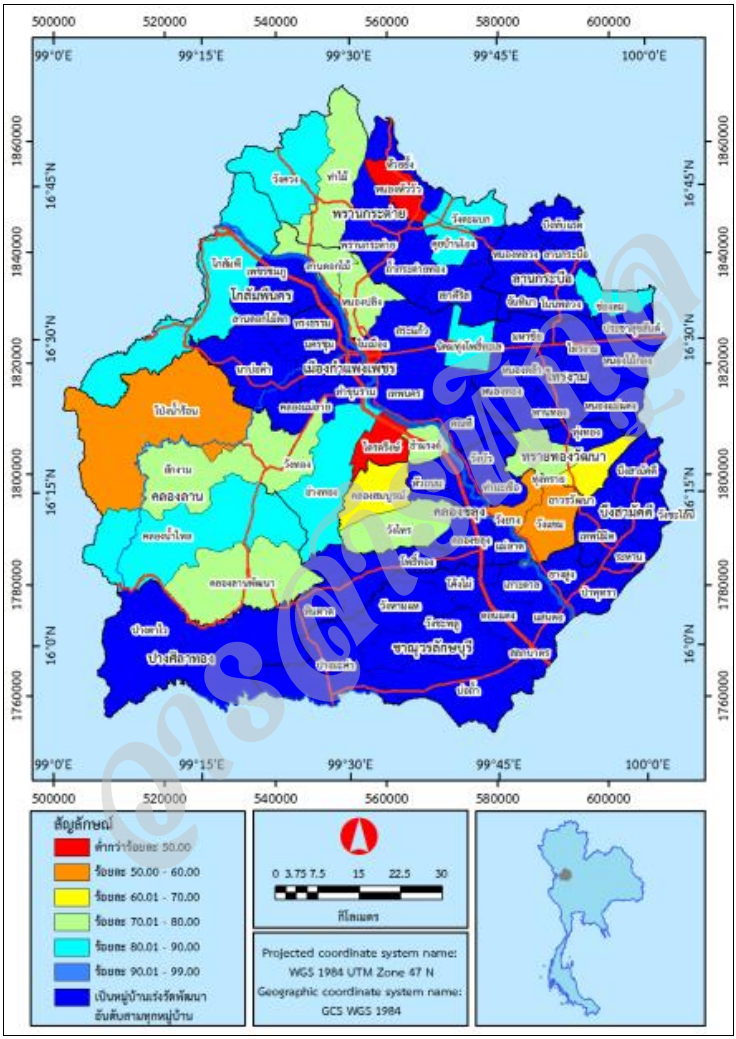

ร้อยละของหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับสาม

ภาพที่ 16 ตัวอย่างแผนที่และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

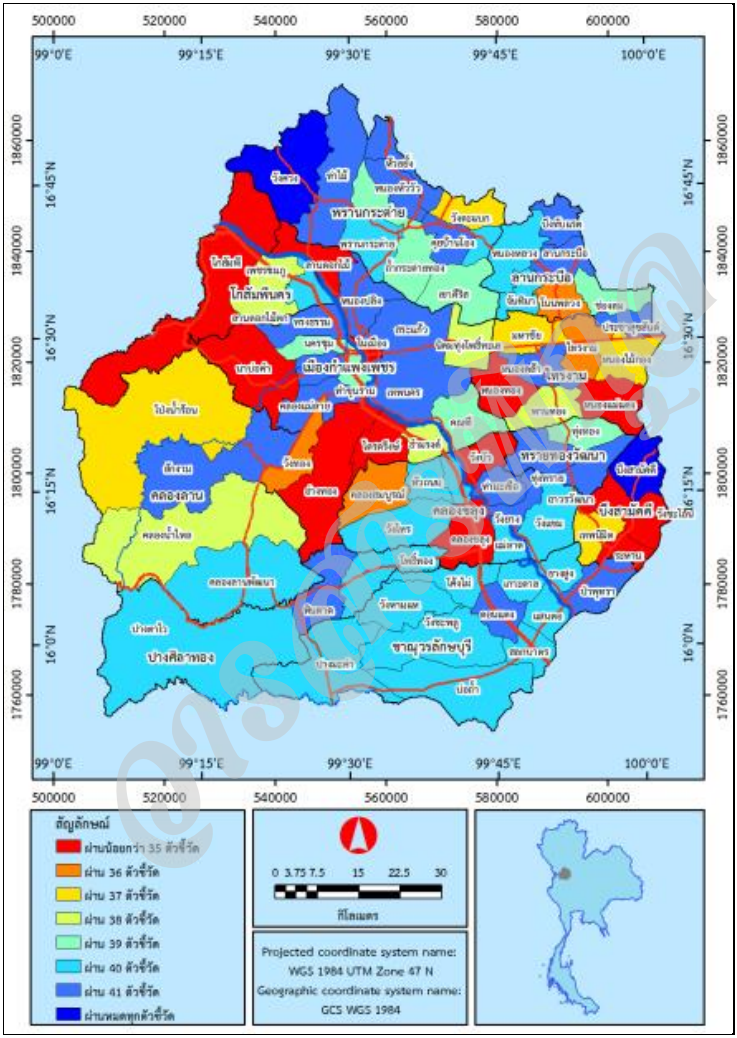

จำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.

ผลการจัดฝึกอบรม พบว่า มีหน่วยงานราชการส่งบุคลากรเข้าร่วม จำนวน 14 หน่วยงาน รวม 38 คน ประกอบด้วย สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานสถิติจังหวัดกำแพงเพชร โครงการชลประทานกำแพงเพชร สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงเพชร สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานประมงจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกำแพงเพชร การดำเนินกิจกรรมตามเนื้อหาการฝึกอบรม พบว่า (1) ผู้เข้าร่วมอบรมมีความหลากหลายทั้งในด้านทักษะทั่วไปและความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แต่ก็มีความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมระดับปานกลางถึงดีสามารถปฏิบัติการได้ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด (2) ด้านการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านการใช้งานฐานข้อมูล พบว่า ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานหรือสามารถใช้สนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชรได้เป็นอย่างดี (4) ด้านข้อเสนอแนะ มีข้อเสนอแนะให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องขยายระยะเวลาในการฝึกอบรมและควรให้มีการฝึกอบรมเฉพาะด้านในแต่ละหน่วยงาน และ (5) ด้านการติดตามผลในการฝึกอบรมได้มีข้อตกลงร่วมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเป็นหน่วยงานกลางในการดูแลและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และเป็นที่ปรึกษาให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูล (กิจกรรมการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการก่อนจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการถ่ายทอดความรู้หลังการจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แสดงได้ดังภาพที่ 17-18)

ภาพที่ 17 การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการก่อนจัดทำฐานข้อมูลฯ

ที่มา (ภาพถ่ายโดย สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง)

ภาพที่ 18 กิจกรรมการฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร

ที่มา (ภาพถ่ายโดย สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง)

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและการเปรียบเทียบข้อมูลหลายช่วงเวลาจะทำให้เห็นแนวโน้ม การพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด

2) ควรมีการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถทั้งในระดับเบื้องต้นและระดับสูง ด้านการใช้และการวิเคราะห์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ รวมทั้งเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การใช้งานอย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่อง และสามารถปรับปรุงแก้ไขหรือสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลได้ด้วยตนเอง

3) ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่จัดทำขึ้น นอกจากจะใช้ในการนำเสนอและสนับสนุนการดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดแล้วยังสามารถนำไปใช้ในด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประเมินพื้นที่เสี่ยง การจัดการน้ำ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. (2552). **โปรแกรมคำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ยรายแปลง.** เข้าถึงเมื่อ มกราคม 16, 2558, จาก http://www.doae.go.th

จังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. (2556). **แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ. 2558-2561).** กำแพงเพชร: สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.

จังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. (2557). **ฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร.** เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม 24, 2557, จาก http://www.kamphaengphet.go.th

เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ, สำนักงาน. (2558). **พื้นที่น้ำท่วมรายปี ภาพรวมทั้งประเทศ.** เข้าถึงเมื่อ มีนาคม 4, 2558, จาก http://flood.gistda.or.th

พาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. (2557). **ข้อมูลการตลาดจังหวัดกำแพงเพชรประจำปี 2556.** กำแพงเพชร: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร.

สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง และวัลลภ ทองอ่อน. (2558). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง พื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. **วารสารพิกุล, 13**(1), 79-93.

การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดี วัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียง ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

History Archaeology of Ampaphanaram Temple Area Nearby Khlong Khlung District, Kamphaeng Phet Province

ธีระวัฒน์ แสนคำ[1]
Teerawatt Sankom

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีวัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าวัดอัมพาพนารามหรือวัดวังไทร ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดมีพระพุทธรูปเก่าแก่และอุโบสถที่สร้างขึ้นในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 25 บริเวณใกล้เคียงกับวัดอัมพาพนารามและบ้านวังไทรยังมีการพบร่องรอยชุมชนโบราณและโบราณสถานราวพุทธศตวรรษที่ 20-21 หลายแห่ง จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ปรากฏ ทำให้ได้ข้อสันนิษฐานว่าบริเวณนี้อาจเคยเป็นที่ตั้งชุมชนโบราณเมืองโบราณราชหรือเมืองนาถบุรี เมืองบริวารเมืองหนึ่งของเมืองกำแพงเพชร

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัดอัมพาพนาราม บ้านวังไทร ชุมชนโบราณ

[1]อาจารย์ ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

ตรวจแล้ว

Abstract

This article aims to study history and archaeology of Wat Ampaphanaram and the area around Khlong Khlung District, Kamphaeng Phet Province. The study found that Wat Ampaphanaram or Wat Wangsai in Wangsai community Khlong Khlung District, Kamphaeng Phet Province, is a temple where has ancient Buddha images and a church. The church was established during the middle 25 Buddhist era. The area around the temple and Wangsai community still has meeting centres of the ancient community and many remains of the 20-21 Buddhist eras. Historical and archaeological evidencel show the assumption that this area might be the ancient community "Muang Boran Racha" or "Muang Nathaburi", a satellite town of the city of Kamphaeng Phet.

Keywords: History, Archaeology, Ampaphanaram Temple, Wangsai community, An ancient community

บทนำ

ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรมีการพบร่องรอยชุมชนโบราณหลายแห่ง ทั้งที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบและไม่มีคูน้ำคันดินกระจายอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำปิงและลำคลองสาขา เช่น ชุมชนโบราณเมืองกำแพงเพชร ชุมชนโบราณเมืองนครชุม ชุมชนโบราณเมืองคณฑี ชุมชนโบราณเมืองไตรตรึงษ์ ชุมชนโบราณบ้านคลองเมือง ชุมชนโบราณเมืองบางพาน เป็นต้น ซึ่งล้วนมีแต่ความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร

พื้นที่ราบลุ่มทางฝั่งตะวันตกหรือฝั่งขวาของแม่น้ำปิงในเขตจังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ราบเอียงมาทางทิศตะวันออกหรือราบเอียงมาทางแม่น้ำปิง เนื่องจากพื้นที่ทางตะวันตกเป็นเขตเทือกเขาสูงรอยต่อระหว่าง

เทือกเขาถนนธงชัยกับเทือกเขาตะนาวศรี ทำให้มีลำคลองสายสั้น ๆ จำนวนมากที่มีต้นน้ำอยู่ในเขตเทือกเขา แล้วไหลตามหุบเขาลงมาสู่ที่ราบและบรรจบกับแม่น้ำปิงทางฝั่งตะวันตก เช่น คลองสวนหมาก คลองวังชมพู คลองไพร คลองขลุง คลองวังหิน คลองแม่ลาด เป็นต้น

บรรดาคลองเหล่านี้ แต่เดิมเคยมีน้ำมากในช่วงฤดูฝน และมีหลายคลองที่ถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงไม้ซุงจากการทำป่าไม้ตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 จนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 25 (ประมาณช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7) จึงทำให้มีชุมชนเกิดขึ้นหลายแห่งตามแนวคลองเหล่านี้จำนวนมากในช่วงเวลาดังกล่าว

แต่ก่อนหน้าที่จะมีการสัมปทานป่าไม้และล่องซุงนั้น ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21-22 ก็ปรากฏร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในบริเวณริมฝั่งคลองต่าง ๆ นี้แล้ว ดังมีการสำรวจพบร่องรอยชุมชนโบราณที่มีคูน้ำคันดินอยู่ในเขตบ้านหัวถนน ตำบลหัวถนน และเขตบ้านแม่ลาด ตำบลแม่ลาด อำเภอคลองขลุง ในเขตบ้านสระตาพรหมและบ้านโคกเลาะ ตำบลดอนแตง อำเภอขาณุวรลักษบุรี (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2552, หน้า 380-382) และซากโบราณสถาน-เศษโบราณวัตถุจำนวนมากกระจายอยู่ในพื้นที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ราบลุ่มฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงตอนในเขตจังหวัดกำแพงเพชรก็มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของผู้คนสมัยโบราณเช่นเดียวกับพื้นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำปิง

วัดอัมพาพนาราม ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง เป็นอีกวัดหนึ่งที่มีความเก่าแก่และเป็นที่เก็บรักษาพระพุทธรูปเก่าแก่และโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่พบภายในบริเวณวัดและในชุมชนใกล้เคียงไว้จำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความน่าสนใจไม่น้อยสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร เพราะตำแหน่งที่ตั้งของวัดอัมพาพนารามนั้นไม่ได้อยู่ติดกับแม่น้ำปิง แต่อยู่ติดกับคลองวังไทรซึ่งเป็นคลองสาขาของแม่น้ำปิง และตั้งอยู่ห่างจากแม่น้ำปิงไปราว 15 กิโลเมตร ทำให้ผู้เขียนเกิดข้อสงสัยว่า เพราะเหตุใดชุมชนที่อยู่ห่างไกลแม่น้ำใหญ่หรือเส้นทางคมนาคมหลักถึงได้ปรากฏร่องรอยความรุ่งเรืองของชุมชนมาช้านาน อย่างน้อยก็กว่า 100 ปีมาแล้ว

ดังนั้น ผู้เขียนจึงพยายามที่จะศึกษาและแสดงให้เห็นร่องรอยชุมชนโบราณ และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ราบลุ่มฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงตอนใน ซึ่งยังขาดการสำรวจและศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก ผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีวัดอัมพาพนารามและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตตำบลวังไทร ตำบลหัวถนน ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลคลองสมบูรณ์ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มคลองวังไทร (คลองขลุง) อันเป็นลำคลองสาขาของแม่น้ำปิง เพื่อเติมเต็มให้กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชรด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร คำบอกเล่าและหลักฐานทางศิลปสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์โบราณคดีและเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัดอัมพาพนาราม

วัดอัมพาพนาราม หรือวัดวังไทร ตั้งอยู่เลขที่ 45 หมู่ที่ 1 บ้านวังไทร ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ 2 งาน 50 ตารางวา (กรมการศาสนา, 2530, หน้า 575)

ชื่อวัดอัมพาพนารามนั้นมีความหมายว่า อารามป่ามะม่วง มาจากคำว่า “อัมพ-” (อำพะ) ซึ่งเป็นภาษาบาลีแปลว่า ต้นมะม่วง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1398) น่าจะมีที่มาจากบริเวณที่ตั้งวัดอัมพาพนารามแต่เดิมนั้นต้นมะม่วงมีมาก (วัน นุ่มวงษ์, ม.ป.ป., หน้า 5) ขึ้นอยู่ใกล้กับคลองที่ไหลมาทางด้านตะวันตกของวัด คลองนี้มีชื่อว่า “คลองวังไทร” ซึ่งน่าจะมาจากตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนนั้นอยู่บริเวณ “วัง” หรือตำแหน่งร่องน้ำลึกของคลอง ซึ่งในอดีตนั้นมีต้นไทรใหญ่อยู่หน้าวัดริมฝั่งคลอง จึงเป็นที่มาของชื่อคลองวังไทรและบ้านวังไทร (วัน นุ่มวงษ์, ม.ป.ป., หน้า 5) แม้ชื่อวัดอัมพาพนารามจะแปลว่า ป่ามะม่วง แต่ปัจจุบันชาวบ้านมักจะเรียกว่า “วัดวังไทร” ตามชื่อของชุมชนบ้านวังไทรซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่รอบบริเวณวัด (พระปลัดอาจินต์ อกิญฺจโน, สัมภาษณ์)

คลองวังไทรเป็นคลองสาขาของแม่น้ำปิง ช่วงปลายคลองที่ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำปิงนั้นชาวบ้านเรียกว่า “คลองขลุง” ดังนั้น คลองขลุงกับคลองวังไทรก็คือลำคลองเดียวกัน แต่มีชื่อเรียกตามท้องถิ่นที่ลำคลองไหลผ่าน คลองวังไทรกำเนิดจากทิวเขาด้านทิศตะวันตกในเขตอำเภอคลองลานและอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ไหลผ่านเขตตำบลวังไทร ตำบลคลองสมบูรณ์ ตำบลท่าพุทรา และตำบลคลองขลุง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ, 2544, หน้า 11) ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิงทางตอนใต้ของตัวชุมชนคลองขลุง คลองวังไทรตลอดสายมีความยาวโดยประมาณ 60 กิโลเมตร คลองวังไทรหรือคลองขลุงปรากฏชื่อเรียกในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ว่า “น้ำขลุม” (กรมศิลปากร, 2542, หน้า 518)

ภาพที่ 1 คลองวังไทรหรือคลองขลุงช่วงที่ไหลผ่านบริเวณหน้าวัดอัมพาพนาราม
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

วัดอัมพาพนารามไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่แน่ชัด คงเป็นวัดที่สร้างคู่กันมากับชุมชนบ้านวังไทร ในหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 6 ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2530 ระบุว่า วัดอัมพาพนารามสร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2425 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2523 (กรมการศาสนา, 2530, หน้า 575)

ภายในวัดอัมพาพนารามมีการพบร่องรอยความเก่าแก่ของวัดผ่านอุโบสถหลังเก่า แม้ว่าจะได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์มาหลายครั้ง แต่ก็ยังปรากฏหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่น่าสนใจ ตลอดจนโบราณวัตถุ

ต่าง ๆ ที่มีการพบในอุโบสถหลังนี้ สามารถกำหนดอายุการสร้างได้มากพอสมควร ซึ่งปรากฏข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามและการศึกษาสืบค้นของผู้เขียน ดังนี้

อุโบสถเก่าของวัดอัมพาพนารามสร้างมาตั้งแต่เมื่อใดนั้นไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ปัจจุบันได้ถูกปรับเปลี่ยนการใช้งานมาเป็นวิหาร เป็นอาคารขนาด 4 ห้อง ขนาดความกว้างประมาณ 6.80 เมตร ยาวประมาณ 11.50 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ผนังก่ออิฐถือปูนทุกด้าน เสาอุโบสถและเครื่องบนทำด้วยไม้ หลังคามุงด้วยกระเบื้องลอนสมัยใหม่ ด้านหน้ามีช่องประตูทางเข้าอยู่ตรงกลาง 1 ช่อง ด้านหลังมีช่องประตูทางเข้าอยู่ติดกับผนังด้านใต้ 1 ช่อง มีช่องหน้าต่างอยู่ผนังด้านข้าง ข้างละ 2 ช่อง บานประตูและบานหน้าต่างทำด้วยไม้ ภายในประดิษฐานพระพุทธชินราชจำลองเป็นพระประธานบนฐานชุกชี มีรอยพระพุทธบาทจำลองและพระพุทธรูปประจำวันปูนปั้นปางต่าง ๆ ประดิษฐานอยู่ข้างผนังด้านใน

ภาพที่ 2 อุโบสถเก่าวัดอัมพาพนาราม ก่อนได้รับการบูรณะ
ที่มา (ภาพถ่ายโดย พระปลัดอาจินต์ อกิญฺจโน)

จากการสัมภาษณ์ นายมาก สืบวงษ์รอด มรรคนายก วัดอัมพาพนาราม ทำให้ทราบว่า แต่เดิมอุโบสถเก่าของวัดอัมพาพนารามเป็นอาคารทรงโปร่ง เสาและเครื่องบนทำด้วยไม้ หลังคามุงด้วยไม้แป้นเกล็ด ผนังทำด้วยไม้ระแนงเป็นช่องพอป้องกันไม่ให้สุนัขลอดเข้าไปในอาคารได้ ปัจจุบันที่เสาอุโบสถหลังนี้ยังมีร่องรอยการเข้าไม้ราวเพื่อตีไม้ระแนงทำผนังเหลืออยู่ มีใบเสมาที่ทำด้วยแผ่นหินปักอยู่ทั้ง 8 ทิศ แต่มีรูปทรงไม่ชัดเจน เป็นแผ่นหินตามธรรมชาติไม่สลัก

ลวดลาย ผู้นำในการสร้างอุโบสถนั้นชาวบ้านเชื่อว่าคือ หลวงปู่เพ็ง อดีตเจ้าอาวาสวัด รูปสำคัญในความทรงจำของชุมชน (มาก สืบวงษ์รอด, สัมภาษณ์)

ส่วนพระประธานในอุโบสถนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็น “หลวงพ่ออู่ทอง” ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่คู่วัดอัมพาพนาราม ที่ไม่ทราบประวัติหรือที่มาชัดเจน องค์พระสร้างด้วยโลหะสำริด ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 32 เซนติเมตร สูง 41 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์ค่อนข้างกลม พระขนงโก่ง พระโอษฐ์เล็ก เม็ดพระศกมีขนาดเล็กและถี่เหมือนหนามขนุน พระรัศมีเป็นทรงเปลวสั้น ครองจีวรห่มเฉียงแนบพระองค์ พระวรกายค่อนข้างอวบ ชายสังฆาฏิยาวจรดพระนาภี ขัดสมาธิ ราบประทับนั่งบนอาสนะ 4 ขา ส่วนฐานทำด้วยไม้แกะสลัก ลงรักปิดทองประดับกระจก กว้าง 48 เซนติเมตร สูง 21 เซนติเมตร สามารถถอดแยกออกจากองค์พระได้ สันนิษฐานว่าทำขึ้นทีหลังองค์พระ

ภาพที่ 3 หลวงพ่ออู่ทอง พระพุทธรูปเก่าแก่คู่วัดอัมพาพนาราม สันนิษฐานว่าเคยเป็นพระประธานในอุโบสถเก่ามาก่อน
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

ต่อมา อุโบสถได้ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลาประมาณ พ.ศ. 2481-2482 พระสงฆ์และชาวบ้านวังไทรได้ร่วมกันบริจาคเงินในการบูรณปฏิสังขรณ์ โดยได้ว่าจ้างช่างหนานถึงและช่างหนานต๊ะ ซึ่งเป็นช่างชาวเหนือที่มาแต่งงานกับหญิงบ้านวังไทรเป็นช่างในการบูรณปฏิสังขรณ์ ส่วนชาวบ้านก็ช่วยกันปั้นอิฐ

ขึ้นมาสำหรับก่อผนัง (มาก สืบวงษ์รอด, สัมภาษณ์) จึงทำให้รูปทรงอุโบสถเก่าจากอาคารทรงโปร่งกลายเป็นอาคารก่ออิฐอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ส่วนหลังคาเปลี่ยนจากแป้นเกล็ดเป็นกระเบื้องดินเผา

หลังบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถเสร็จได้มีการฉลองสมโภช และเปลี่ยนพระประธานภายในอุโบสถใหม่ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศิลปะรัตนโกสินทร์ (พุทธศตวรรษที่ 25) จำนวน 3 องค์

พระพุทธรูปองค์กลางซึ่งเป็นพระประธานในอุโบสถสร้างด้วยโลหะลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 60 เซนติเมตร สูง 92 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์คล้ายบุคคลจริง พระขนงโก่ง พระเนตรเหลือบต่ำ พระรัศมีเป็นทรงเปลวถอดออกได้ ครองจีวรลายดอกห่มเฉียง ชายสังฆาฏิปลายตัดยาวจรดพระนาภี ขัดสมาธิราบ ประทับนั่งบนฐานบัว

ที่สำคัญคือ ปรากฏข้อมูลจารึกการสร้างที่ฐานด้านหน้าจำนวน 3 บรรทัดมีข้อความว่า “พ่อสินแม่เต็สร้างไว้ในพระพุทธสาสนาเมื่อ พ.ศ. 2482” จากการสืบค้นข้อมูลพบว่า พ่อสินและแม่เต็ ผู้สร้างพระพุทธรูปดังกล่าวนี้เป็นปู่และย่าของนายมาก สืบวงษ์รอด ซึ่งในปีที่ฉลองพระพุทธรูปและอุโบสถนั้นนานมากมีอายุประมาณ 12 ปี ยังได้มีโอกาสเห็นและจำได้ถึงการถวายพระพุทธรูปของปู่และย่าเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4 กลุ่มพระพุทธรูปในพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติฯ วัดอัมพาพนาราม
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

ส่วนพระพุทธรูปอีก 2 องค์ที่ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีร่วมกับพระประธาน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นพร้อมกับพระประธาน สร้างด้วยโลหะลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย องค์แรกขนาดหน้าตักกว้าง 62 เซนติเมตร สูง 88 เซนติเมตร องค์ที่สองขนาดหน้าตักกว้าง 55 เซนติเมตร สูง 76 เซนติเมตร พระพุทธรูปทั้งสององค์มีลักษณะพระพักตร์ค่อนข้างกลม พระขนงโก่ง พระเนตรเหลือบต่ำ พระรัศมีเป็นทรงเปลวถอดออกได้ ครองจีวรลายดอกห่มเฉียง ชายสังฆาฏิปลายตัดยาวปิดทับพระนาภี ขัดสมาธิราบ ประทับนั่งบนฐานบัวส่วนฐานล่างเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ กางกั้นด้วยฉัตรโลหะปิดทอง

ในปี พ.ศ. 2519 พระครูบาน ปุญญโชโต อดีตเจ้าอาวาสได้เริ่มสร้างอุโบสถหลังใหม่ขึ้น และทำการผูกสีมาฉลองสมโภชในปี พ.ศ. 2525 ทำให้อุโบสถเก่าต้องถูกปรับการใช้งานมาเป็นวิหาร ซ่อมแซมหลังคาโดยทำการเปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาจากกระเบื้องดินเผาเป็นกระเบื้องลอนสมัยใหม่ มีการนำพระประธานและพระพุทธรูปเก่าต่าง ๆ มาเก็บรักษาไว้ แล้วอัญเชิญพระพุทธชินราชจำลองไปเป็นพระประธานแทนและมีการปั้นพระพุทธรูปประจำวันปางต่าง ๆ ขึ้นประดิษฐานไว้ในอุโบสถหลังเก่า เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชา (ประจวบ พันธุ์พิชัย, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ยังได้มีการทำการถอนสีมาและขุดลูกนิมิตที่อยู่ใต้ใบเสมารอบอาคารทั้ง 8 ทิศขึ้นมาด้วย ลูกนิมิตที่ขุดขึ้นมานั้นเป็นก้อนหินแกรนิตที่หาได้ไม่ยากในท้องถิ่น เป็นก้อนมน ๆ กลม ๆ ขนาดไม่เท่ากัน เท่าลูกมะพร้าว

บ้าง เท่าตุ่มใส่น้ำดื่มบ้าง เป็นลักษณะหินตามธรรมชาติไม่ได้ตกแต่งรูปทรงให้กลมมนเหมือนในปัจจุบัน

ต่อมา สภาพอุโบสถหลังเก่าก็ชำรุดทรุดโทรมลงเรื่อย ๆ ใน พ.ศ. 2553 พระครูกิตติวชิรโสภิต เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน จึงได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถหลังเก่าอีกครั้ง เปลี่ยนกระเบื้องหลังคา ทำฝ้าเพดานด้วยไม้ระแนงฉาบปูนทาสีผนังใหม่ ปูพื้นกระเบื้องทั้งในและรอบอาคาร ประดับไม้ฉลุรอบชายคา ก่อกำแพงแก้วล้อมรอบ และทำซุ้มประตูทางเข้าด้านหน้า และที่สำคัญคือ ได้ทำการขุดบริเวณสะดืออุโบสถ หรือบริเวณกึ่งกลางด้านหน้าพระประธานในอุโบสถด้วย ทำให้พบโบราณวัตถุที่น่าสนใจในสะดืออุโบสถ ดังนี้

สิ่งแรก คือ เงินพดด้วงและหอยเบี้ยขนาดเล็กจำนวนหนึ่ง ซึ่งน่าจะถูกนำลงไปฝังไว้เมื่อครั้งที่มีการทำการผูกสีมาอุโบสถหลังนี้ เงินพดด้วงและเงินโบราณเหล่านี้เป็นเงินตราที่ผลิตขึ้นมาใช้ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ดังจะเห็นได้จากตราประทับบนเงินเป็นรูปมงกุฎซึ่งเป็นตราพระราชลัญจกรประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนหอยเบี้ยก็ใช้แทนเงินตราในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ามาช้านานแล้ว

สิ่งที่สอง คือ ขวดแก้วใส จำนวน 2 ขวด ขวดใบแรกมีความสูง 13 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางที่ก้นขวดยาว 5 เซนติเมตร มีจุกปิดปากขวด ขวดใบที่สองอยู่ในสภาพแตกอยู่ภายในหลุม มีเพียงจุกปิดฝาขวดที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับขวดใส่น้ำหอม สันนิษฐานว่าเป็นขวดแก้วที่ผลิตและนำเข้าจากยุโรปในสมัยรัตนโกสินทร์ (พุทธศตวรรษที่ 25)

โบราณวัตถุทั้งสองอย่างน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมผูกสีมาและฝังลูกนิมิตของอุโบสถหลังนี้ในยุคแรก โดยอาจมีผู้ศรัทธานำเงินตราหอยเบี้ยดังกล่าวมาบรรจุลงในหลุมสะดืออุโบสถก่อนการผูกสีมา ส่วนขวดแก้วใสก็น่าจะใส่น้ำหอมหรือของเหลวอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ในการสรงลูกนิมิตลูกเอกกลางอุโบสถ เมื่อตัดหวายผูกสีมาแล้วจึงถูกทิ้งหรือฝังไว้บริเวณสะดืออุโบสถหลังนี้ด้วย

เมื่อพิจารณาจากรูปทรงอาคารอุโบสถและโบราณวัตถุที่พบ ผู้เขียนสันนิษฐานว่า อุโบสถหลังนี้น่าจะถูกสร้างขึ้นในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 (ปลายรัชกาลที่ 4 ถึง ต้นรัชกาลที่ 5) ดังที่มีการพบโบราณวัตถุร่วมสมัยดังกล่าวอยู่ในหลุมสะดืออุโบสถ ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลในหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 6 ของกรมการศาสนาที่ระบุว่า วัดอัมพาพนารามสร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2425 (กรมการศาสนา, 2530, หน้า 575)

ผู้เขียนเชื่อว่าทางราชการน่าจะถือเอาปี พ.ศ. 2425 ซึ่งน่าจะเป็นปีที่มีการสร้างหรือผูกสีมาอุโบสถหลังนี้เป็นปีที่สร้างเป็นวัดขึ้นมาก็เป็นได้ เพราะในอดีตเอกสารราชการบางเล่มมักจะกำหนดว่าวัดจะมีการสร้างขึ้นเป็นวัดโดยสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการสร้างอุโบสถและได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้วเท่านั้น ซึ่งปีพุทธศักราชดังกล่าวก็มีความใกล้เคียงกับอายุของโบราณวัตถุที่ขุดพบในหลุมสะดืออุโบสถด้วย

ด้านหลังอุโบสถเก่าทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ห่างจากตัวอาคารประมาณ 15-20 เมตร ชาวบ้านเล่าว่า บริเวณดังกล่าวเคยมีพระเจดีย์เก่าตั้งอยู่เป็นพระเจดีย์ขนาดย่อมฐานสี่เหลี่ยมมีรูปทรงคล้ายปราสาทยอดแหลม มีซุ้มเล็ก ๆ สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ด้าน มีลายปูนปั้นประดับเล็กน้อย ความสูงประมาณ 3-5 เมตร อยู่ในสภาพชำรุด ต่อมาจึงถูกมิจฉาชีพมาทำการขุดที่ฐานและองค์พระเจดีย์ ทำให้พังทลายลง ภายหลังเศษซากอิฐ จึงถูกไถทิ้งจนไม่เหลือร่องรอยหลักฐานอะไรในปัจจุบัน (พระครูกิตติวชิรโสภิต, สัมภาษณ์; มาก สืบวงษ์รอด, สัมภาษณ์) นอกจากความทรงจำของชุมชนเท่านั้น

นอกจากอุโบสถหลังเก่าและโบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับอุโบสถแล้ว ภายในวัดอัมพาพนารามยังพบเสาหงส์ที่มีหงส์ยอดเสาจำนวน 7 เสา หงส์ยอดเสาเป็นส่วนประกอบของเสาหงส์ โดยปลายที่เป็นหงส์ยอดเสาจะใช้สำหรับผูกธงปฏากในช่วงเทศกาลกฐิน หล่อด้วยสำริด ลงรักปิดทองศิลปะรัตนโกสินทร์ (พุทธศตวรรษที่ 24-25) หัวมีหงอนสลักลายไทยพลิ้วลู่ลม ลำคอยาวระหง ลำตัวสลักลวดลายเลียนแบบลายของลำแพนหางนกยูงปีกแผ่กว้าง หางสลักลายกนกเปลวอย่างอ่อนช้อย สง่า งดงามทั่วลำตัวยืนบนฐานบัวหงายซ้อนกลีบอย่างประณีต (สมชาย ณ นครพนม, บรรณาธิการ, 2557, หน้า 155)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่พบภายในบริเวณวัดอัมพาพนาราม ทำให้สันนิษฐานเกี่ยวกับอายุการสร้างวัดแห่งนี้ขึ้นมาเป็นเบื้องต้นได้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า วัดอัมพาพนารามจะถูกสร้างขึ้นและมีพระภิกษุมาจำพรรษาตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 และต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ก็ได้มีการพัฒนาและสร้างอุโบสถเพื่อใช้ในการประกอบสังฆกรรมขึ้น ซึ่งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเก่าแก่ของชุมชนบ้านวังไทรไปพร้อม ๆ กันด้วย

ร่องรอยชุมชนโบราณและโบราณสถานในพื้นที่ใกล้เคียงบ้านวังไทร

พื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับวัดอัมพาพนารามในเขตตำบลวังไทร ตำบลหัวถนน ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลคลองสมบูรณ์ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งถือว่าอยู่ในพื้นที่ตอนกลางของที่ราบลุ่มซึ่งมีคลองวังไทรเป็นลำคลองสำคัญ ได้มีการพบร่องรอยชุมชนโบราณและซากโบราณสถานหลายแห่ง อาทิ ชุมชนโบราณบ้านหัวถนน วัดอัมพาพนาราม วัดหนองปรือ วัดพิกุลทอง วัดไทรย้อย โบราณสถานโคกพระ โบราณสถานต้นโพธิ์ เป็นต้น

1. ชุมชนโบราณบ้านหัวถนน อยู่ในเขตบ้านหัวถนน ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง จากการสำรวจทางโบราณคดีของรองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ได้พบร่องรอยชุมชนโบราณที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก ภายในบริเวณส่วนใหญ่กลายเป็นที่นา พบซากวัดที่มีเจดีย์ขนาดเล็กแต่ว่าถูกทำลายจนเดาไม่ออกว่าเป็นรูปร่างอะไร พบเศษภาชนะดินเผาเคลือบและแบบเผาแกร่งแบบทางสุโขทัยตามผิวดินในบางบริเวณ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2552, หน้า 167)

2. วัดหนองปรือ อยู่ในเขตบ้านหนองปรือ ตำบลคลองสมบูรณ์ อำเภอคลองขลุง มีการพบก้อนศิลาแลงที่ใช้ทำเป็นส่วนประกอบเสาอาคารและเศษอิฐเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นฐานวิหาร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก แต่ไม่ปรากฏขนาดชัดเจนเนื่องจากถูกขุดทำลายเป็นอย่างมาก และมีการขุดพบชิ้นส่วนศิลาแลงที่เป็นโกลนพระพุทธรูปในบริเวณซาก

โบราณสถานนี้หลายชิ้น (พระครูกิตติวชิรโสภิต, สัมภาษณ์) ปัจจุบันทางวัดได้สร้างวิหารครอบทับซากวิหารเดิมแล้ว

3. วัดพิกุลทอง อยู่ในเขตบ้านหัวถนน ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุงภายในวัดมีการพบฐานวิหารก่อด้วยอิฐ และใช้ก้อนศิลาแลงเรียงเป็นเสาอาคาร แต่ปัจจุบันทางวัดได้มีการสร้างโบสถ์หลังใหม่ครอบทับแล้ว

ภายในวัดยังเป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่อดอกรัก” ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น แต่เดิมอยู่ในสภาพชำรุด โกลนทำด้วยศิลาแลง ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 2 เมตร สูง 2.50 เมตร เนื่องจากองค์พระได้รับการซ่อมแซมบูรณะใหม่ทำให้กำหนดอายุทางศิลปะได้ลำบาก แต่จากลักษณะพุทธศิลป์ที่ปรากฏค่อนข้างใกล้เคียงกับศิลปะสุโขทัย สกุลช่างกำแพงเพชร เดิมนั้นประดิษฐานอยู่กลางทุ่งนาบริเวณบ่อฆ้อง ในเขตบ้านโนนทัน ตำบลหัวถนน ต่อมาชาวบ้านจึงอัญเชิญมาเป็นพระประธานในอุโบสถเก่าวัดพิกุลทอง เป็นที่เคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในละแวกนี้เป็นอย่างมาก มีการจัดงานปิดทองสักการะเป็นประจำทุกปี (พระสอาด ภูริปญฺโญ, สัมภาษณ์) ปัจจุบันถูกอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่วิหารใหม่เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้บูชาโดยสะดวก

ภาพที่ 5 พระพุทธรูปหลวงพ่อดอกรัก วัดพิกุลทอง
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

4. วัดไทรย้อย เป็นวัดร้างอยู่กลางป่าอ้อย ในเขตตำบลโพธิ์ทองอำเภอคลองขลุง มีการพบก้อนศิลาแลงและเศษอิฐเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นฐานวิหาร แต่ไม่ปรากฏขนาดชัดเจนเนื่องจากถูกขุดทำลายเป็นอย่างมาก (พระครูกิตติวชิรโสภิต, สัมภาษณ์)

5. โบราณสถานโคกพระ ถือเป็นโบราณสถานที่อยู่ใกล้เคียงกับวัดอัมพาพนารามมากที่สุด เป็นวัดร้างอยู่กลางทุ่งนาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านวังไทร ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง มีการพบก้อนศิลาแลงและเศษอิฐเป็นจำนวนมาก แต่เดิมยังปรากฏแนวอิฐซึ่งเป็นผนังอาคารทางด้านทิศเหนือหลงเหลืออยู่ แต่ไม่ปรากฏขนาดชัดเจน (กลีบ ครุฑธานุวัฒน์, สัมภาษณ์) ปัจจุบันพังทลายไปแล้วเนื่องจากถูกขุดทำลายเป็นอย่างมาก และเคยมีการขุดพบพระพุทธรูปสำริดขนาดหน้าตัก 3 นิ้วและ 5 นิ้วหลายองค์ (พระครูกิตติวชิรโสภิต, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 6 เศษอิฐที่กระจายอยู่ในบริเวณโบราณสถานโคกพระ
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

6. โบราณสถานต้นโพธิ์ เป็นวัดร้างอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านวังไทร ในเขตบ้านหนองขาม ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง มีการพบก้อนศิลาแลงและเศษอิฐเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นฐานวิหาร แต่ไม่ปรากฏขนาดชัดเจนเนื่องจากถูกขุดทำลายเป็นอย่างมาก เคยมีการขุดพบพระพุทธรูปสำริดขนาดเล็กที่เรียกว่า “พระกำแพงสามขา” ในบริเวณซากโบราณสถานนี้หลายองค์ ภาชนะดินเผาที่ภายในบรรจุเถ้ากระดูกและเต้าปูนสำริด และรูปครุฑที่ทำด้วยโลหะขนาดเล็กซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นส่วนประกอบของอาคารหรือโขนเรือด้วย (พระครูกิตติวชิรโสภิต, สัมภาษณ์)

7. โบราณสถานแท่นพระ อยู่ในเขตบ้านป่าขนุน ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง เป็นเนินดินขนาดใหญ่ มีต้นไม้ปกคลุมทั้งเนิน มีการพบก้อนศิลาแลงที่ใช้ทำเป็นส่วนประกอบเสาอาคาร เศษอิฐและเศษกระเบื้องหลังคาดิน

เผาเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นฐานวิหาร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก แต่ไม่ปรากฏขนาดชัดเจนเนื่องจากถูกขุดทำลายเป็นอย่างมาก แต่เดิมเคยมีแท่นพระประธานขนาดใหญ่อยู่เหนือฐานวิหารนี้ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “แท่นพระ” (พระสอาด ภูริปญโญ, สัมภาษณ์) จากการพิจารณาลักษณะของก้อนอิฐที่พบในบริเวณโบราณสถาน ผู้เขียนสันนิษฐานว่ามีการสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 20-21

ภาพที่ 7 ชิ้นส่วนเสาศิลาแลง เศษอิฐและกระเบื้องดินเผาในบริเวณโบราณสถานแท่นพระ
ที่มา (ภาพถ่ายโดย ธีระวัฒน์ แสนคำ)

การพบร่องรอยชุมชนโบราณ ซากโบราณสถานและร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในเขตชุมชนบ้านวังไทรและใกล้เคียง ถือเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเก่าแก่ของท้องถิ่นบ้านวังไทร และวัดอัมพาพนาราม อันจะนำไปสู่การศึกษาสืบค้นเพื่อเติมเต็มให้กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านวังไทรในกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองกำแพงเพชร: ข้อสังเกตและข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ในพระไอยการเก่าตำแหน่งนาทหารหัวเมือง ฉบับอยุธยา ที่ตราขึ้นประมาณปี พ.ศ. 1997 รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ระบุว่าเมืองกำแพงเพชรมีเมืองขึ้นทั้งสิ้น 9 เมือง ได้แก่ เมืองไตรตรึงษ์ เมืองโบราณราฐ เมืองสพานบุรี เมืองเทพบุรี เมืองนารถบุรี เมืองเชียงเงิน เมืองเชียงทอง เมืองตาก และเมืองโกสำพินิน (ศุภวัฒย์ เกษมศรี, พลตรีหม่อมราชวงศ์, 2552,

หน้า 105) ส่วนทำเนียบหัวเมืองครั้งรัชกาลที่ 3 ในจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร ซึ่งทำขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ระบุว่าเมืองกำแพงเพชรมีเมืองขึ้นทั้งสิ้น 5 เมือง ได้แก่ เมืองโกสามพิน เมืองบงการบุรี เมืองโบราณราช เมืองนาถบุรี และเมืองไตรตรึงษ์ (ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน, 2544, หน้า 281)

ชุมชนโบราณเมืองตาก (เมืองตากเก่า) ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลเกาะตะเภา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ชุมชนโบราณเมืองเชียงเงินปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลเชียงเงิน อำเภอเมืองตาก และชุมชนโบราณเมืองเชียงทองปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ซึ่งภายหลังตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายเป็นต้นมา เมืองเชียงเงินและเมืองเชียงทองได้ขึ้นอยู่กับเมืองตาก

ชุมชนโบราณเมืองไตรตรึงษ์ ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมืองกำแพงเพชร ยังปรากฏร่องรอยคูน้ำคันดินและโบราณสถานสำคัญอยู่จนถึงปัจจุบัน (จิตร ภูมิศักดิ์, 2547, หน้า 127-139) ชุมชนโบราณเมืองสพานบุรีและเมืองบงการบุรี พลตรีหม่อมราชวงศ์ศุภวัฒย์ เกษมศรี สันนิษฐานว่าน่าจะตรงกับชุมชนโบราณเมืองบางพาน (ศุภวัฒย์ เกษมศรี, พลตรีหม่อมราชวงศ์, 2552, หน้า 105) ซึ่งอยู่ในเขตตำบลเขาคีรีส อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ยังปรากฏร่องรอยคูน้ำคันดินและโบราณสถานสำคัญบนยอดเขานางทองจนถึงปัจจุบัน (ธีระวัฒน์ แสนคำ, 2554, หน้า 1-10) และภายหลังสันนิษฐานน่าจะมีการอพยพเคลื่อนย้ายมาตั้งชุมชนที่บ้านพรานกระต่าย (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2526, หน้า 44) และชุมชนโบราณเมืองโกสำพินินหรือเมืองโกสำพินนั้น สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนโบราณเดียวกับชุมชนโบราณบ้านคลองเมือง เขตอำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร (ธีระวัฒน์ แสนคำ, 2555, หน้า 91-107)

เมืองที่ยังไม่ปรากฏข้อมูลหรือข้อสันนิษฐานว่าตั้งอยู่ตำแหน่งใด คือ เมืองโบราณราชกับเมืองนารถบุรี (นาถบุรี)

จากข้อมูลและหลักฐานประวัติศาสตร์โบราณคดีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้เขียนมีความเห็นว่าบริเวณชุมชนบ้านวังไทร วัดอัมพาพนาราม ชุมชนโบราณ

ที่มีคูน้ำคันดินที่บ้านหัวถนน และซากโบราณสถานในบริเวณใกล้เคียงในเขตที่ราบลุ่มคลองวังไทรตอนกลาง อาจจะเป็นที่ตั้งของเมืองบริวารหรือเมืองขึ้นเมืองใดเมืองหนึ่งของเมืองกำแพงเพชรที่ยังไม่ปรากฏข้อมูลหรือข้อสันนิษฐานว่าตั้งอยู่ตำแหน่งใด ระหว่าง “**เมืองโบราณราช**” กับ “**เมืองนาถบุรี**”

เพราะหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในบริเวณบ้านวังไทรและใกล้เคียงดังกล่าวล้วนแต่แสดงให้เห็นว่า บริเวณนี้เคยเป็นชุมชนโบราณระดับเมืองมาก่อน แต่คงเป็นเมืองขนาดเล็ก ดังปรากฏว่ามีร่อยรอยชุมชนโบราณที่มีคูน้ำคันดินขนาดเล็กล้อมรอบที่บ้านหัวถนน การที่จะเรียกชุมชนโบราณแห่งนี้ว่าเป็นเมืองขึ้นเมืองหนึ่งของเมืองกำแพงเพชรก็คงไม่ขัดกับหลักฐานทางโบราณคดี

ที่สำคัญคือ จากการศึกษาของรองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม พบว่ามีแนวคันดินถนนโบราณเชื่อมต่อมาจากเมืองไตรตรึงษ์ไปทางบ้านปากดง ตัดลงสู่ที่ราบลุ่มลงไปทางใต้ ผ่านลำน้ำและที่ลุ่มต่ำไปราว 3 กิโลเมตร ก็ค่อยเลือนหายไป (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2552, หน้า 164) ซึ่งแนวคันดินถนนโบราณนี้ได้มีลักษณะชี้ตรงไปทางชุมชนโบราณที่บ้านหัวถนน ซึ่งก็สอดคล้องกับชื่อชุมชนบ้านหัวถนนที่สันนิษฐานว่าบรรพบุรุษคงตั้งชื่อตามแนวคันดินถนนโบราณดังกล่าวนี้ สำหรับเมืองไตรตรึงษ์นั้นเป็นเมืองขึ้นสำคัญเมืองหนึ่งของเมืองกำแพงเพชร และปรากฏชื่อเมืองร่วมสมัยกันกับเมืองโบราณราชและเมืองนาถบุรีทั้งในสมัยกรุงศรีอยุธยา และต้นกรุงรัตนโกสินทร์

แสดงให้เห็นว่า เมืองไตรตรึงษ์กับชุมชนโบราณที่บ้านหัวถนนตลอดจนโบราณสถานในบริเวณใกล้เคียงกับบ้านวังไทรนั้นมีการอยู่อาศัยของผู้คนและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ร่วมกันหรือร่วมสมัยกัน จึงมีความเป็นไปได้สูงว่าชุมชนโบราณที่บ้านหัวถนนนั้นจะเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณราชหรือเมืองนาถบุรีเมืองใดเมืองหนึ่ง ก่อนที่จะเกิดการทิ้งร้างในต้นพุทธศตวรรษที่ 22 และภายหลังน่าจะมีการย้ายไปตั้งถิ่นฐานที่ตำแหน่งริมคลองวังไทรแทนตำแหน่งที่ตั้งชุมชนเดิม ซึ่งสภาพคูน้ำอาจตื้นเขิน และลำน้ำอาจเปลี่ยนทางเดินมาทางที่ตั้งชุมชนบ้านวังไทร เพราะปรากฏหลักฐานว่าในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ลำน้ำในบริเวณภูมิภาคนี้มักจะมีการเปลี่ยนทางเดินน้ำอยู่บ่อย ๆ เกิดทางน้ำสายใหม่ ส่วนสายเก่าก็ตื้นเขินไปตามกาลเวลา (จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,

พระบาทสมเด็จพระ, 2549, หน้า 164-165) และศาสนาต่าง ๆ ที่เคยสร้างไว้ก็คงชำรุดทรุดพังไปในที่สุด เพราะขาดผู้คนดูแลรักษา ภายหลังการกวาดต้อนเทครัวชาวหัวเมืองเหนือลงไปอยู่กรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2127 ในรัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช (กรมศิลปากร, 2542, หน้า 287-288) ก็อาจทำให้ชุมชนโบราณดังกล่าวถูกทิ้งร้าง

เมื่อบ้านเมืองสงบก็คงมีผู้คนกลับขึ้นมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเมืองเดิม ทั้งเพื่อหาพื้นที่ทำการเพาะปลูก แต่การตั้งชุมชนคงขยับไปใกล้คลองวังไทรมากยิ่งขึ้น ทิ้งบริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งชุมชนมาอยู่พื้นที่ใหม่แต่ใกล้เคียงกัน เพราะเส้นทางน้ำอาจเปลี่ยนทางเดิน หรือเป็นแหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์กว่า และเป็นเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมระหว่างชุมชนตอนในและแหล่งของป่าที่อยู่ทางทิวเขาทางทิศตะวันตกกับชุมชนริมแม่น้ำปิงที่อยู่ทางตะวันออก ตำแหน่งที่ตั้งชุมชนบ้านวังไทรจึงเหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ก็พบว่ามีการทำป่าไม้และล่องซุงในคลองวังไทร ดังปรากฏหลักฐานในบันทึกระยะทางสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จตรวจการคณะสงฆ์ในมณฑลฝ่ายเหนือ พ.ศ. 2456 ว่ามีชาวพม่ามาทำป่าไม้แล้วปลูกเรือนเป็นหมู่บ้านอยู่แถวปากคลอง แล้วพวกผู้ชายพม่าก็ขึ้นไปตัดไม้ทำงานในป่า และใช้คลองนี้เป็นทางเข็นไม้สักลงมาจากป่าทางตอนใน (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จตรวจการคณะสงฆ์, 2526, หน้า 117)

แต่การกลับเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนครั้งใหม่น่าจะยังคงมีการเรียกชื่อเมืองตามชื่อเดิม ก่อนที่จะมีการยุบเมืองขนาดเล็กเป็นอำเภอ ตำบลหรือหมู่บ้าน มีการตั้งชื่อหรือเปลี่ยนชื่ออำเภอหรือตำบลใหม่ตามตำแหน่งที่ตั้งเมืองและจัดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นใหม่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา

จึงมีความเป็นได้ว่า เมืองโบราณราชหรือเมืองนาถบุรี เมืองใด เมืองหนึ่งอาจถูกลดฐานะลงเป็นเพียงตำบล แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นตำบลวังไทรตามตำแหน่งภูมิศาสตร์ที่ตั้งเมืองในขณะนั้นก็เป็นได้ ด้วยชุมชนบ้านวังไทรซึ่ง

เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบริเวณนี้ตั้งอยู่ริมคลองวังไทรและมีความเป็นไปได้ว่า อาจมีการย้ายตำแหน่งที่ตั้งศูนย์กลางอำนาจของเมืองโบราณราชหรือเมืองนาถบุรี เมืองใดเมืองหนึ่ง ขยับออกมาอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง บริเวณบ้านคลองขลุง ซึ่งมีผู้คนส่วนหนึ่งอพยพหนีไข้ชุมจากเมืองขาณุวรลักษบุรีขึ้นมาอยู่ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จตรวจการคณะสงฆ์, 2526, หน้า 76) และเป็นจุดที่คลองวังไทรหรือคลองขลุงไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิงทางฝั่งตะวันตก และอาจเปลี่ยนชื่อเมือง ให้สอดคลองกับชุมชนที่ตั้งศูนย์กลางอำนาจเมือง จากชื่อเมืองโบราณราชหรือเมืองนาถบุรีเมืองใดเมืองหนึ่งมาเป็นชื่อคลองขลุง และกลายเป็นตัวอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบันก็เป็นได้

แต่อย่างไรก็ดี ข้อมูลและประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของผู้เขียน จากหลักฐานประวัติศาสตร์ที่มีอยู่อย่างค่อนข้างจำกัด ยังจำเป็นต้องช่วยกันศึกษาค้นคว้าและขบคิดหาข้อเท็จจริง ทางประวัติศาสตร์ต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้เขียนนำเสนอมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัดอัมพาพนารามถือเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชรในสมัยรัตนโกสินทร์ ดังปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่พบอยู่ภายในบริเวณวัดและบริเวณชุมชนบ้านวังไทร นอกจากนี้ ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนบ้านวังไทรก็ยังมีการพบร่องรอยของชุมชนโบราณ โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 19-22 จนทำให้เกิดการสงสัยและข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของผู้เขียนว่า บริเวณชุมชนบ้านวังไทรและใกล้เคียงอาจเคยเป็นบริเวณที่ตั้งของชุมชนโบราณเมืองใดเมืองหนึ่ง ระหว่างเมืองโบราณราชกับเมืองนาถบุรี ซึ่งเป็นเมืองบริวารของเมืองกำแพงเพชร ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและต้นกรุงรัตนโกสินทร์

องค์ความรู้หรือข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของวัดอัมพาพนาราม ชุมชนบ้านวังไทรและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านวังไทร ไม่ว่าจะเป็นจากเนื้อหาวิธีการที่ผู้เขียนศึกษา จากเจ้าหน้าที่กรมศิลปากร จากนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านวังไทรควรนำไปต่อยอดการศึกษาและบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น แต่ไม่ใช่ว่าจะยึดเอาความคิดเห็นของผู้เขียนหรือของผู้ใดผู้หนึ่งมาใช้เสมอไป หากแต่ท้องถิ่นเองควรนำข้อเสนอเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับความคิดเห็น อื่นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างที่ควรจะเป็น

คำว่า “บูรณาการ” ในปัจจุบันนี้เป็นที่ได้ยินกันบ่อยมากทั้งจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามหน่วยงานราชการ การบูรณาการคือการประยุกต์องค์ความรู้ที่มีอยู่แต่เดิมให้เพิ่มคุณค่าและเชื่อมโยงสิ่งอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์ความรู้เกี่ยวกับวัดอัมพาพนารามและชุมชนบ้านวังไทรที่ผู้เขียนได้รวบรวมและนำเสนอในส่วนต่าง ๆ ที่ผ่านมานั้น ก็สามารถนำองค์ความรู้มาบูรณาการได้ เพื่อให้สอดรับกับนโยบายทางการศึกษาและการท่องเที่ยวของรัฐบาล อันจะเป็นการนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น มีความมั่นคงทางด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมและนำรายได้เข้ามาสู่ท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

การศาสนา, กรม. (2530). **ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 6**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ. (2544). **วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2549). **พระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้สำรวจลำน้ำเก่า. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ครบ 100 ปี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จ**

ประพาสต้นเมืองกำแพงเพชร วันที่ 18 สิงหาคม พุทธศักราช 2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร.

จิตร ภูมิศักดิ์. (2547). **สังคมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนสมัยศรีอยุธยา**. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.

ธีระวัฒน์ แสนคำ. (2554). เมืองบางพาน: พัฒนาการของเมืองขนาดเล็กตามเส้นทางถนนพระร่วง. **วารสารพิกุล**. **9**(2), 1-10.

ธีระวัฒน์ แสนคำ. (2555). เมืองโกสัมพี: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชุมชนโบราณบ้านคลองเมือง อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร. **วารสารพิกุล**. **10**(2), 91-107.

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน. (2544). วัดพระเชตุพนจัดพิมพ์เป็นที่ระลึกสมโภชหิรัญบัฏและฉลองอายุวัฒนมงคล 85 ปี พระธรรมปัญญาบดี.

พระมหาสมณเจ้า, สมเด็จ. **กรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสด็จตรวจการคณะสงฆ์.** (2526). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2526). **เที่ยวเมืองพระร่วง**. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

วัน นุ่มวงษ์. (ม.ป.ป.). **ประวัติบ้านวังไทร**. บันทึกลายมือเอกสารอัดสำเนา.

ศิลปากร, กรม. (2542). **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 3**. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2552). **เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2554). **พระพุทธรูปสำคัญและพุทธศิลป์ในดินแดนไทย**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ศุภวัฒย์ เกษมศรี, พลตรีหม่อมราชวงศ์. (2552). **พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับเยเรเมียส ฟานฟลีต และผลงานคัดสรร พลตรีหม่อมราชวงศ์ศุภวัฒย์ เกษมศรี**. กรุงเทพฯ: สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี.

สมชาย ณ นครพนม. บรรณาธิการ. (2557). **นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สัมภาษณ์บุคคล

กลีบ ครุฑธานุวัฒน์. (2557, กันยายน 30). บ้านเลขที่ 17/1 หมู่ที่ 1 ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์.**

ประจวบ พันธุ์พิชัย. (2557, กันยายน 29). บ้านเลขที่ 73 หมู่ที่ 2 ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์**.

พระครูกิตติวชิรโสภิต. (2557, กันยายน 30). เจ้าอาวาสวัดอัมพาพนาราม ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์.**

พระปลัดอาจินต์ อกิญฺจโน. (2557, กันยายน 30). ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอัมพาพนาราม ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์.**

พระสอาด ภูริปญฺโญ. (2557, กันยายน 30). ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพิกุลทอง ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์.**

มาก สืบวงษ์รอด. (2557, กันยายน 29). บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 2 ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. **สัมภาษณ์.**

วิเทศสัมพันธ์: กาลเวลาที่ต้อง “ลอกคราบ”

International Relations: Time for Change

ชฎาพร โชติรดาภาณ์[1]

Chadaporn Chotiradapa

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ต้องการวิเคราะห์ถึงภาพฉายของงานวิเทศสัมพันธ์ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิเทศสัมพันธ์ บทบาทและภารกิจงานวิเทศสัมพันธ์ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงและภาวการณ์ในการแข่งขันทางการศึกษา งานวิเทศสัมพันธ์ที่ฉายภาพนักการทูต (Diplomat) จำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เจรจา และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ขององค์กร ขณะเดียวกันก็ต้องเป็นเสาอากาศที่คมชัดเพื่อกระตุ้นเตือนถึงแนวโน้มและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งในเชิงบวกและลบ เพื่อการทำงานที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นักวิเทศสัมพันธ์จึงคือภาพฉายของผู้ที่ต้องรอบรู้ การมีทักษะภาษาและการเจรจาที่เป็นเลิศ พร้อมทั้งต้องแสดงถึงความเรียนรู้และสร้างวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เป็นตัวแสดง (Actor) ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีอุดมการณ์ และรักความก้าวหน้า มองการณ์ไกลอย่างมีเป้าหมายและที่สำคัญที่สุด คือ ต้องกล้า “เปลี่ยน” เพื่อ “ลอกคราบ” เปลือกเก่า ๆ แนวทางเดิม ๆ ไปสู่เปลือกใหม่ ๆ บนพื้นฐานของโลกความเป็นจริงในปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับปัจจัยทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเป็น “แสงและความสว่าง” ให้องค์กรต่อไป

คำสำคัญ: วิเทศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

Abstract

---

[1]นักวิเทศสัมพันธ์ งานวิเทศสัมพันธ์และกิจการอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The purpose of this academic paper was to review the concepts of “ International Relations” through the people who are involved with an international relations path, role and missions of international relations under the world change and education competition. An International Relations (IR) staff functions as like a diplomat who coordinates, negotiates, and builds up collaborations for the organizations’ development. At the same time, IR acts as a very clear antenna that reports both positive and negative trends happening around the world. This will lead the organization going forward and maintain the same tracks and goals. In addition, an IR staff has to be knowledgeable and should be skilled in English and negotiations skill. Moreover, he should be willing to learn new ways of working to be ready for a changing world, be a diplamat on the international stage, and possess a progressive mentality. (The important thing is dare to do a new thing,) based on the changing current reality of political, social and cultural factors. This will create the “lightness and brightness” of an outstanding organization.

Keywords: International relations, International collaborations

บทนำ

กระแสความเปลี่ยนแปลงและภาวการณ์แข่งขันด้านการศึกษา ส่งผลต่อการกำหนดบทบาทของอุดมศึกษาในทุกด้าน การเปิดเสรีทางการศึกษาและการเข้าสู่สังคมการเรียนรู้ (Knowledge - based society) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการปรับตัว ตลอดจนการยกระดับคุณภาพหรือการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ให้เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและมั่นคง การเน้นคุณภาพและกิจกรรมที่จะพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการ

มากกว่าตัวเลขของความร่วมมือที่มีเพียงอย่างเดียว สิ่งเหล่านี้ เป็นหน้าที่ของงานวิเทศสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่จะขับเคลื่อนภารกิจความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพื่อนำพาสถาบันอุดมศึกษาของตน สามารถเข้าสู่การแข่งขันในบทบาทเวทีนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิเทศสัมพันธ์: ภาพฉายนักการทูต (Diplomat)

งานวิเทศสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับกิจการด้านต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการและวัฒนธรรมให้เกิดความก้าวหน้าและนำมาซึ่งประสิทธิภาพและคุณภาพในการแข่งขันหรือเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์จึงต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งการแลกเปลี่ยนนักศึกษา บุคลากร ฝึกอบรม ประชุมสัมมนา การวิจัยหรือทุนการศึกษาในต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศด้วยความละเอียดรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถาบันการศึกษาของตนเอง สิ่งสำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือเริ่มต้นนั้นเป็นเรื่องง่าย แต่การรักษาและสานต่อความร่วมมือให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานความเข้าใจซึ่งกันและกันนั้นยากยิ่งกว่า สิ่งนี้จึงเป็นเสมือนภาพฉายของการเป็นนักการทูตที่จะต้องเจรจาผ่านวิธีการในหลากหลายรูปแบบเพื่อรักษาผลประโยชน์และความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันอย่างยั่งยืน การทำงานจึงต้องมีการเชื่อมโยงกับปัจจัยทางการเมืองและสังคมมากขึ้น นักการทูตหรือนักวิเทศสัมพันธ์ต่างก็ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหรือผู้แทนเจรจาระหว่างรัฐกับรัฐ หรือรัฐกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ เช่นเดียวกับการสนับสนุนข้อมูลและความสัมพันธ์ฉันมิตร ดังนั้น ภายฉายของนักวิเทศสัมพันธ์ จึงต้องประกอบไปด้วย

1. รู้เรา เข้าใจเขา ซึ่งหมายความว่า วิเทศสัมพันธ์จำเป็นต้องเข้าใจและรู้บริบทตัวเองว่าเราสามารถสร้างความร่วมมือทางวิชาการได้ในระดับใด เข้าใจเขาว่ามีความโดดเด่นและชำนาญสาขาวิชาใด หรือหลักสูตรใดที่สนใจ

2. ภาษาดี แน่นอนว่าภาษาอังกฤษเป็นเรื่องสำคัญมาก นักวิเทศสัมพันธ์จำเป็นต้องฟัง เข้าใจและสื่อสารภาษาอังกฤษกับหน่วยงานและองค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนแขกผู้มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปรับตัวได้ดีและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ การทำงานด้านวิเทศสัมพันธ์คือการปรับตัวเองเพื่อให้เข้าใจและอยู่ได้ในทุกสภาวะแวดล้อมของแต่ละประเทศที่เดินทางไปเจรจาความร่วมมือ ขณะเดียวกันต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ องค์ความรู้ วัฒนธรรมและภาษาอื่น ๆ เพื่อเสริมทัพกำลังให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

4. มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพราะนักวิเทศสัมพันธ์ก็เสมือนนักการทูตที่มีหน้าที่ต้องดูแลผลประโยชน์สูงสุดของชาติ ต้องสามารถโน้มน้าวให้อีกฝ่ายคิดไปทางเดียวกับเรา หรืออยู่ในสถานการณ์ที่ Win-Win ทั้งสองฝ่าย

5. รอบรู้ นักวิเทศสัมพันธ์ต้องขวนขวายหาความรู้ วิเคราะห์สถานการณ์จับประเด็นได้ มีความรู้รอบตัวดีเยี่ยม ทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในทุกมุมโลก รวมไปถึงการรับรู้เรื่องราวภายในองค์กรหรือในประเทศ ซึ่งทุก ๆ เรื่องราวบนโลกใบนี้ต่างสามารถส่งผลกระทบต่อสถานการณ์อื่น ๆ ได้เสมอ การเป็นคนรอบรู้จึงมีความสำคัญมากต่อบทบาทการทำหน้าที่นักวิเทศสัมพันธ์

การทูต (Diplomacy)

การทูต (Diplomacy) เป็นศิลปะและทักษะการเจรจา สนทนา สื่อสาร รวมถึงการติดต่อธุระต่าง ๆ ระหว่างบุคคลที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการให้เป็นตัวแทนการเจรจาขององค์กรหรือประเทศ

นอกจากนี้ การทูตยังเป็นการแสดงถึงการเชื่อมสัมพันธไมตรีระหว่างกัน ให้มีความสัมพันธ์ทางด้านต่าง ๆ ที่ประเทศนั้น ๆ มีต่ออีกประเทศหนึ่ง โดยจะมีข้อตกลงร่วมกันที่เป็นลายลักษณ์อักษร

นักการทูต (Diplomat)

เจ้าหน้าที่การทูต หรือ นักการทูต (Diplomat) เป็นบุคคลที่รัฐแต่งตั้งให้ดำเนินกิจการทางการทูตกับรัฐอื่นหรือองค์การระหว่างประเทศ หน้าที่หลักของนักการทูต คือ การเป็นผู้แทนเจรจาและปกป้องผลกระโยชน์ ตลอดจนปกป้องประเทศนั้น ๆ เช่นเดียวกับการสนับสนุนข้อมูลและความสัมพันธ์ฉันมิตร นักการทูตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือกฎหมาย

การใช้ทูต หรือนักการทูต ถือเป็นรูปแบบที่เก่าแก่ที่สุดของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศของรัฐ โดยเกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานรัฐบาลในรูปแบบของกระทรวงในสมัยปัจจุบันเป็นเวลาหลายศตวรรษ ในกรณีของประเทศไทย มีการใช้ทูตสื่อสารไปมาระหว่างกษัตริย์ต่อกษัตริย์ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ในยุคนั้น กระทรวงการต่างประเทศได้มีการสถาปนาขึ้นตามพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2418 โดยที่พระองค์ได้ทรงจัดตั้งระบบบริหารราชการแผ่นดินแบบกระทรวง

ลำดับชั้นของนักการทูต อาทิ เอกอัครราชทูต ผู้แทนทางทูต อัครราชทูต และอุปทูต ล้วนกำหนดขึ้นโดยกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาในปี ค.ศ. 1961 ชื่อว่า อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต

ตามธรรมเนียมการทูตสากล ลำดับชั้นของนักการทูตเป็นดังนี้ (Abba, 1998, P. 92)

หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต (Head of Diplomatic Mission) แบ่งเป็นสามชั้นคือ

1. เอกอัครราชทูต (Ambassador) หรือ เอกอัครสมณทูต (Nuncio)
2. รัฐทูต (Envoy)
3. อัครราชทูต (Minister) หรือ อัครสมณทูต (Internuncio)
4. อุปทูต (Chargé d'affaires)

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทูต (Diplomatic Staff) ในคณะผู้แทนทางทูตประกอบด้วย

1. อัครราชทูตที่ปรึกษา (Minister - Counsellor)
2. ผู้ช่วยทูต (Attaché)
3. ที่ปรึกษา (Counsellor)
4. เลขานุการ (Secretary) แบ่งเป็น เลขานุการเอก (First Secretary), เลขานุการโท (Second Secretary) และ เลขานุการตรี (Third Secretary)

พึงสังเกตว่า คำว่า Minister ในภาษาอังกฤษนั้นมีได้หลายความหมาย ความหมายที่เป็นที่รู้จักกันมากที่สุดคือ รัฐมนตรี และยังสามารถหมายถึงระดับตำแหน่งทางทูตที่รองลงมาจากเอกอัครราชทูตก็ได้ ในกรณีหลังสุดนี้ศัพท์บัญญัติภาษาไทยกำหนดให้เรียกว่า "อัครราชทูต" ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ มิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกคณะรัฐบาลแต่อย่างใด ตำแหน่งนี้ตามระบบราชการไทยเทียบได้กับรองอธิบดี

ตำแหน่ง counsellor ซึ่งศัพท์ทางทูตภาษาไทยกำหนดให้เรียกว่าที่ปรึกษา นั้น เป็นชื่อตำแหน่งทางทูตที่เรียกเช่นนั้นเอง ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการประจำที่ทำงานปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา มิได้มีสถานะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำหรือเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์แต่ประการใด ตามระบบราชการไทยพอเทียบได้กับข้าราชการระดับ 7 เดิม หรือนักการทูตชำนาญการในปัจจุบันนี้ เทียบได้กับระดับรองผู้อำนวยการกอง (Abba, 1998, p.92)

นักการทูตสามารถเปรียบเทียบได้ว่ามีความแตกต่างจากกงสุล หรือผู้ช่วยทูต ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐในด้านการบริหารหลายด้าน แต่ไม่มีหน้าที่ทางการเมืองเช่นเดียวกับนักการทูต

นักการทูตมีหน้าที่รวบรวมและรายงานข้อมูลซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งบ่อยครั้งมักเป็นการแนะนำเกี่ยวกับมาตรการรับมือให้แก่รัฐบาลของประเทศแม่ จากนั้น เมื่อมีนโยบายรับมือออกมาจากรัฐบาลแล้ว นักการทูตจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่การทูตยังมีหน้าที่ในการถ่ายทอด สื่อสารด้วยวิธีการที่เชิญชวนมากที่สุด แสดงมุมมองของรัฐบาลประเทศแม่ให้แก่รัฐบาลประเทศที่ประจำอยู่นั้น เพื่อพยายามโน้มน้าวให้รัฐบาลเหล่านั้นดำเนินการให้เหมาะสมกับผลประโยชน์ของ

ประเทศแม่ ด้วยวิธีการดังนี้ นักการทูตจึงเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของวงจรในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศ ซึ่งเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต มีดังนี้

1. ห้ามผู้ใดกระทำการละเมิดต่อสถานทูต เอกสารราชการ และบุคคลในคณะทูต

2. ได้รับการยกเว้นจากการเก็บภาษีของท้องถิ่น หรือของเทศบาล เว้นแต่จะเป็นอากรเฉพาะอย่าง

3. ให้การอำนวยความสะดวกแก่การเดินทางในดินแดนของตน

4. บุคคลในคณะทูตได้รับความคุ้มครองทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง

โลกาวิภัตน์ (Globalization)

โลกาวิภัตน์ (Globalization) หมายถึง การแผ่ขยายของสินค้า บริการ บุคลากร และค่านิยมไปสู่จุดต่าง ๆ ของโลก ซึ่งกระบวนการของโลกาภิวัตน์นำไปสู่ปรากฏการณ์ของโลกไร้พรมแดน (Borderless world) ซึ่งทำให้ตัวขับเคลื่อนหนึ่งที่สำคัญ (Core driver) ก็คือบุคลากรในชาติหรือองค์กรที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการคิด (Paradigm shift) หรือที่ Thomas Friedman เรียกว่า “โลกแบน (The world is flat)” ซึ่งหมายถึงสภาวะแวดล้อมแห่งการแข่งขันเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาระบบคิด (Mindset) ให้รวดเร็วและเห็นทั้งโลก ซึ่งประเทศหรือองค์กรที่มีโครงสร้างระบบปิดหรือไม่เปิดกว้างสู่โลกภายนอกและขาดการพัฒนาบุคลากรที่ทันต่อโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ย่อมนำไปสู่การล่มสลายหรือตายจากไป

ทัศนคติประชาสังคม

พลวัตที่สำคัญในการนำพาองค์กรหรือประเทศชาติก้าวผ่านปัญหาต่าง ๆ ได้ นั่นคือ ทัศนคติของผู้นำองค์กรหรือประเทศ ยกตัวอย่างเช่น Lee Kuan Yew ผู้นำประเทศสิงค์โปร์ ที่มีทัศนคติที่ดีในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อย่างจริงจัง ทำให้ประชากรสิงค์โปร์ทุกคนสามารถสื่อสารและพูดภาษาอังกฤษได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งนั่นเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีความได้เปรียบในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ บนโลกใบนี้ ดังนี้ อาจกล่าวสรุปได้ว่า ดัชนีชี้วัดความเจริญของประเทศและองค์กร สิ่งสำคัญที่สุด คือ ทัศนคติของประชาสังคม ที่เราต้องฝึกฝนอย่างจริงจังเพื่อสร้างทรัพยากรคนรุ่นใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกระดองทัศนคติเดิมๆ แต่ต้องรู้จักกระดองสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่เป็นมืออาชีพและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การเป็นนักวิเทศสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน

ระบบระหว่างประเทศ (International System)

ระบบระหว่างประเทศ (International System) หมายถึง การกระทำซึ่งกันและกันของผู้แสดงบทบาทระหว่างประเทศที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดหรือมีความเชื่อมโยงกันจนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากผู้แสดงบทบาทหนึ่งกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ก็จะส่งผลกระทบต่อผู้แสดงบทบาทอื่นทั้งหมด และโลกก็เปรียบเสมือนหนึ่งระบบระหว่างประเทศ ประกอบด้วยผู้แสดงบทบาททั้งที่เป็นรัฐและไม่ใช่รัฐ ซึ่งจะว่าไปแล้ว นักวิเทศสัมพันธ์ก็เปรียบได้กับผู้แสดงบทบาทระหว่างประเทศ (International actors) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่องค์กรใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ หรือ เครื่องมือทางการทูต (Diplomatic Instrument) ขององค์กร ซึ่งบทบาททูต (Diplomat) เริ่มต้นขึ้นครั้งแรกในศตวรรษที่ 13 โดยรัฐอิตาลีและนครเวนิสเป็นผู้เริ่มต้นด้วยการแต่งตั้งผู้แทนของตนให้ประจำอยู่ในนครของอีกฝ่ายหนึ่ง และในศตวรรษที่ 15 รัฐเหล่านั้นก็เริ่มแต่งตั้งทูตของตนไปประจำประเทศต่าง ๆ และสืบทอดแผ่ขยายไปยังประเทศอื่น ๆ มาจนปัจจุบัน ซึ่งบทบาทและหน้าที่หลักของทูตตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1961 ข้อ 3 ได้ระบุไว้ดังนี้ (ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร, 2554)

1) เป็นตัวแทนของรัฐที่แต่งตั้ง
2) ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐและชนชาติของตน
3) เจรจากับรัฐที่ตนประจำอยู่

4) หาข่าว (Intelligence) และรายงานต่อประเทศของตน

5) ส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีและดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ทางด้านการเมือง การทูต เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์กับต่างชาตินานาประเทศ

องค์การระหว่างประเทศ (International Organizations) และตัวแสดง (Actor) ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นัยสำคัญโดยรวมขององค์การระหว่างประเทศและตัวแสดง (Actor) ในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นั้น ประกอบด้วย 1) รัฐหรือองค์กร ซึ่งเป็นตัวแสดงบทบาทที่มีความสำคัญมากที่สุด และ 2) บุคคลและกลุ่มบุคคลระหว่างประเทศ เป็นตัวแสดงที่ต่ำกว่ารัฐ แต่ภารกิจนั้นคือ การทำหน้าที่เสมือนตัวแทนรัฐ นั้นเอง (ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร, 2554) ซึ่งปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน บางกรณีและบางประเด็นไม่สามารถแก้ไขหรือดำเนินให้ประสบความสำเร็จได้โดยลำพังเพียงรัฐเดียว แต่ต้องอาศัยกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาคมาช่วยในการขับเคลื่อนและพัฒนา แก้ไข หรือนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

สิงคโปร์ต้นแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations)

สิงคโปร์ ไม่ได้เป็นเพียงเมืองที่มีประชากรหนาแน่นมากเป็นอันดับ 3 ของโลก แต่สิงคโปร์เป็นเมืองที่ “รวยที่สุด การศึกษาดีที่สุด ที่อยู่อาศัยดีที่สุด สุขภาพดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Neher, 2002, p. 161) สิงคโปร์จึงถูกขนานนามว่า “เกาะมหัศจรรย์” ที่สำคัญ พบว่าสิงคโปร์ มีดัชนีการพัฒนาของมนุษย์ (HDI) สูงเป็นอันดับที่ 27 ของโลก อัตราการรู้หนังสือสูงถึง 92.5 เปอร์เซ็นต์ พลเมืองที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีอัตราการรู้หนังสือเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงไม่แปลกที่สิงคโปร์จะเป็นหนึ่งใน “สี่เสือแห่งเอเชีย” (Four

Asian Tigers) (นอกเหนือจากฮ่องกง ไต้หวันและเกาหลีใต้) ประเทศกำลังพัฒนาที่ใช้แนวทางพัฒนาของตะวันตกได้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง (โครินเฟื่องเกษม, 2554, หน้า 3-4)

ลักษณะพิเศษของสิงคโปร์ คือ การเป็น “พหุสังคม (Multi - Cultural Society)” สังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และศาสนา มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและมีความสลับซับซ้อนด้านแรงงานและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติมาทำงานในสาขาที่ขาดแคลน โดยจะเห็นว่าประชากรร้อยละ 40 เป็นชาวต่างชาติ (โครินเฟื่องเกษม, 2554, หน้า 4-5)

โดยตัวแปรสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์มีความโดดเด่นและเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกนั้นคือผู้นำของประเทศที่อยู่ในอำนาจยาวนานและมีขีดความสามารถสูง (โครินเฟื่องเกษม, 2554, หน้า 7) ซึ่งพบว่า ในปี ค.ศ. 1965 ที่สิงคโปร์เริ่มก่อตั้งสาธารณรัฐใหม่ ผู้นำประเทศมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศเนื่องจากสังคมพหุสังคม ภัยคุกคามจากภายนอกประเทศที่ใหญ่โตกว่า และภายใต้สภาวะที่ล่อแหลมต่อภยันตรายเหล่านี้ ทำให้ผู้นำสิงคโปร์มีมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมองว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติต่อประเทศเล็ก ๆ ที่มีอำนาจจำกัด เช่น สิงคโปร์ ซึ่งสอดคล้องกับปลัดกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ที่มองว่า “นโยบายต่างประเทศที่มีประสิทธิผลต้องประกอบด้วย เสาอากาศที่กระตุ้นเตือนให้บรรดาผู้กำหนดนโยบายรู้ถึงแนวโน้มและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งที่มีผลในเชิงบวกและเชิงลบ สำหรับประเทศที่เล็กและล่อแหลมต่อภยันตรายอย่างเช่นสิงคโปร์ และยังต้องพึ่งพิงการติดต่อเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างสูงนั้น ยิ่งจำเป็นต้องปรับเสาอากาศให้คมชัดอยู่ตลอดเวลา” (Ibid, 1980, p. 71)

ดังนั้น จึงเห็นว่า นโยบายต่างประเทศของสิงคโปร์ในช่วง 30 ปีแรกจึงถูกจัดให้เป็น “นโยบายยุคความอยู่รอด (Survivalist phase)” โดยจะเห็นว่าภายใต้ภาวะสงครามและการแข่งขันแบบสองขั้วอำนาจระหว่างฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายโลกคอมมิวนิสต์ สิงคโปร์ได้ปรับวิกฤติให้เป็นโอกาส โดยรักษาความอยู่รอดและสร้างความอยู่ดีกินดีโดยอาศัยระบบดุลแห่งอำนาจในภูมิภาค (Regional

Balance of Power) โดยเชื่อว่า การมีมหาอำนาจหลาย ๆ ฝ่ายจากภายนอกภูมิภาคมาคานอำนาจซึ่งกันและกัน จะก่อให้เกิดเสถียรภาพแก่ประเทศ ที่สำคัญยังช่วยประกันความปลอดภัยและมั่นคงให้ประเทศสิงคโปร์ได้ ขณะเดียวกันก็ฉวยโอกาสสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจด้วยนโยบายต่างประเทศในทิศทางต่อต้านคอมมิวนิสต์ ทำให้สามารถดึงการลงทุนและเข้าถึงตลาดการค้าเสรีของโลกตะวันตกได้อย่างง่ายดาย ในขณะที่ประเทศบ้านยังอยู่ในภาวะหวาดระแวงเรื่องการลงทุนจากต่างชาติอยู่

จึงเห็นได้ว่า สิงคโปร์สร้างความสัมพันธ์กับนานาชาติทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยใช้การทูตและการป้องปราม (Deterrence) ควบคู่กัน ซึ่งสิงคโปร์ไม่เน้นนโยบายเชิงรุกหรือมองว่าประเทศอื่นใดเป็นศัตรู แต่เปรียบตัวเองเป็น “กุ้งที่มีพิษ (Poison shrimp)” ซึ่งหมายถึง หากใครคิดจะกินกุ้งก็ต้องตายด้วย (Diane, 1995, p. 170)

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบนี้ของสิงคโปร์ ทำให้ประเทศเล็ก ๆ ประเทศนี้ ปลอดภัยจากการรุกรานของประเทศมหาอำนาจ ขณะเดียวกัน สิงคโปร์ก็ยังคงดำเนินนโนบายต่างประเทศกับภูมิภาคอาเซียนและเล่นบทบาทอย่างสร้างสรรค์ เน้นการสร้างระบบดุลอำนาจภายในภูมิภาคและคงไว้ซึ่งหลักการไม่แทรกแซงในนโยบายภายในของสมาชิกอาเซียน

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสิงคโปร์พยายามอธิบายให้โลกได้รู้ว่า ความสัมพันธ์พิเศษต่าง ๆ ระหว่างสิงคโปร์และประเทศมหาอำนาจนั้นเป็นไปในรูปแบบ “ที่ลึกซึ้งกว่าความเป็นเพื่อนแต่มิได้เป็นพันธมิตร”

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า สิงคโปร์พร้อมที่จะเป็นเพื่อนกับประเทศใด ๆ ก็ได้ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและคงไว้ซึ่งความอยู่รอดของประเทศเล็ก ๆ ที่ต้องการการปกป้องคุ้มครองจากประเทศที่ใหญ่โตและมากด้วยอำนาจ ขณะเดียวกัน ก็ไม่ทิ้งความกระหายและตัวตนของการเป็นสิงคโปร์ ซึ่งสิงคโปร์พยายามหลีกเลี่ยง “การทูตด้วยเครื่องกระจายเสียง (Megaphone diplomacy)” ซึ่งเป็นวิธีการกระจายข่าวในประเด็นที่อ่อนไหวและเกี่ยวกับความร่วมมือในอนาคตผ่านสื่อมวลชนและการประกาศ หรือวิพากษ์วิจารณ์กันไปมาอย่างเสีย ๆ หาย ๆ แต่สิงคโปร์เน้นแนวทางความร่วมมือแบบ “เก็บเกี่ยวผลไม้ที่ห้อยต่ำ ๆ เสียก่อน

(Pluck the low-hanging fruits first)" (Acharya, 2008, p.110) ทำให้สิงคโปร์สามารถเจรจาความร่วมมือและยุติข้อพิพาทต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ สิงคโปร์พยายามเป็นผู้นำในการผลักดันการสร้างเอกลักษณ์ร่วมกันภายใต้อาเซียน

แนวคิดและนโยบายความมั่นคงของชาติ

เพื่อให้ประเทศอยู่รอดปลอดภัยได้ในสภาวะที่ล่อแหลมต่อภยันตราย ผู้นำสิงคโปร์จึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองให้ได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านการป้องกันประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมได้มีส่วนร่วมภายใต้แนวคิดเรื่อง "การป้องกันแบบเบ็ดเสร็จ (Total Defense)" ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (โครินเฟื่องเกษม, 2554, หน้า 292-304)

1) การป้องกันทางด้านจิตวิทยา โดยมีความจงรักภักดีและผูกพันต่อประเทศและมีความเชื่อมั่นในอนาคตของชาติ

2) การป้องกันทางด้านสังคม โดยให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่และทำงานร่วมกันอย่างกลมเกลียว และช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าตน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ภาษาหรือศาสนา

3) การป้องกันทางด้านเศรษฐกิจ โดยช่วยกันรักษาระบบเศรษฐกิจให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเผชิญกับแรงกดดันจากภายนอก และไม่แตกสลายในช่วงสงครามหรือในช่วงถูกคุกคามจากภัยสงคราม

4) การป้องกันทางด้านพลเรือน โดยจัดการด้านความปลอดภัยและสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชาวสิงคโปร์ได้ในยามที่ประเทศประสบปัญหาสำคัญ ๆ และทำให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตตามปกติธรรมดาต่อไปได้

5) การป้องกันทางด้านทหาร โดยการมีกองทัพที่เข้มแข้ง สามารถป้องปรามผู้ที่จะมารุกรานและหากไม่สามารถป้องกันข้าศึกได้ ก็สามารถต่อสู้จนมีชัยชนะอย่างรวดเร็วและเด็ดขาด

นายลี กวน ยิว ผู้ลอกคราบสิงคโปร์สู่กระดองที่ยิ่งใหญ่

ลี กวน ยิว (Lee Kuan Yew) แปลว่า “แสงและความสว่าง” หรือชื่อเต็มว่า แฮรี่ ลี กวน ยิว ซึ่งตั้งโดยปู่ซึ่งชื่นชอบชาวอังกฤษ (Yew, 2000, pp. 25-28) ลีเกิดในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย แต่ครอบครัวก็เริ่มตกต่ำลงเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ลีไม่ติดยึดกับความร่ำรวยและเริ่มมีบุคลิกภาพที่มุ่งมั่น ลีจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University) และผ่านการสอบอาชีพทนายความที่กรุงลอนดอน และเดินทางกลับสิงคโปร์ในปลายปี 1950 และทำงานเป็นทนายความกว่า 9 ปี ณ บริษัทเลย์ค็อคและออง (Laycock & Ong)ขณะเดียวกันก็รับเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายของสหภาพต่าง ๆ (Yew, 1998, p. 135)

ลีเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นเลขาธิการพรรคกิจประชา (People’s action party) ในปี ค.ศ 1954-1992 และได้รับการจัดตั้งรัฐบาลจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม 1959 ทำให้นายลี กวน ยิว เป็นนายรัฐมนตรีคนแรกของสาธารณรัฐสิงคโปร์และเป็นนายกรัฐมนตรีต่อเนื่อง 6 วาระ เป็นเวลา 25 ปี โดยลีลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี 1990

ลี เป็นบุรุษที่มีลักษณะของปัญญาชนอย่างเต็มตัว รู้ภาษาอังกฤษอย่างลึกซึ้งและสามารถอภิปรายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยมโดยใช้ภาษาอังกฤษ (Ibid, 1980, p. 26) ลีเป็นคนทำงานหนัก คิดเร็วแต่ไม่รีบตัดสินใจ ช่างคิดและมองโลกมองชีวิตอย่างจริงจัง ลีโกรธเคืองกับการทอดทิ้งหน้าที่ การไม่ไว้วางใจ การฉวยโอกาสและใช้ประโยชน์จากความเชื่อและความศรัทธา (Ibid, 1980, p. 24) ลีมีความสามารถในการทำงานภายใต้ความกดดันได้เป็นเวลายาวนาน เขาสามารถคาดคะเนพฤติกรรมมนุษย์ โดยมองว่ามนุษย์อ่อนแอและไว้วางใจไม่ได้เสมอไป ทำให้เขากำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยม มีวิธีป้องกันและเตรียมรับความผิดพลาดและความเสียหายไว้ล่วงหน้าเสมอ ทำให้กลยุทธ์ของลีบรรลุเป้าหมายและบางครั้งดีกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งลีทำงานภายใต้กรอบของกฎหมาย ใช้หลักการของกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมกับการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

ลีเป็นผู้มองการณ์ไกล มีสัญชาติญาณ ลีเป็นคนที่รักความหน้าและปรารถนาความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในชีวิต ซึ่งลีสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมักแสวงหาความคิดใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ ดังที่กล่าวไว้ว่า “ท่านต้องมีใจเปิดกว้าง และไม่ปล่อยให้อุดมการณ์ ความเชื่อทางศาสนา อคติทางสังคมหรือวัฒนธรรม ปิดกั้นการพิจารณาปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหา สิ่งที่เคยเป็นความจริงที่เป็นที่ยอมรับกันมา อาจถูกโต้เถียงได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากสภาพความเป็นจริง ดังนั้น ท่านต้องพร้อมที่จะทบทวนสมมติฐานเดิม ๆ ของท่าน” (Michael, 2000, pp. 243-245)

อุดมการณ์รักความหน้านิยมของลี มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมของตะวันตกที่สนับสนุนให้สังคมต้องก้าวไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลาและมีความจำเป็นที่จะต้องบรรลุความสำเร็จ ซึ่งลีเคยพูดถึง “จิตใจที่ก้าวหน้า (Mentality of progress)” ว่าหมายถึง “ความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเองเสมอ โดยต้องทำวันนี้ให้ดีกว่าเมื่อวาน และให้ดีน้อยกว่าวันพรุ่งนี้” และด้วยหลักการนี้เองที่ทำให้เขาสามารถนำพาประเทศสิงคโปร์ก้าวผ่านและเปลี่ยนสถานภาพหลุดพ้นจากฐานะประเทศโลกที่สาม (Ibid, 1980, p. 244)

ตามความคิดของผู้นำสิงคโปร์นั้นจึงเน้นการทำงานหนัก ประหยัด ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการค้าขาย ห่วงใยเสถียรภาพของครอบครัว (Dianem, Mauzy & Milne, 2002, p. 57)

จะเห็นว่า แนวคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ต่าง ๆ มีอิทธิพลอย่างมากในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง (Political socialization) การส่งเสริมความรักชาติ การคำนึงถึงความเป็นพลเมืองร่วมกันที่มีชะตากรรมร่วมกันในพหุสังคมที่หลากหลาย การส่งเสริมการปกครองที่ดี (Good governance) ภายใต้รัฐบาลอำนาจนิยมแบบพ่อปกครองลูก (Ibid, 1980, p. 59) ซึ่งเป็นความพยายามเปลี่ยนแปลงและนำพาประเทศสิงคโปร์เปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม โดยกำหนดเป้าหมายในเชิงอุดมคติพร้อมกับวิธีการและแนวทางที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ผนวก บวกกับความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และอำนาจในการชักจูงหรือดลใจให้ประชาชนยอมรับการเปลี่ยนแปลงและร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายชาติของผู้นำ ดังที่นายลี ได้กล่าวว่า

"ไม่ว่าท่านจะเป็นคนเชื้อสายจีน อินเดีย มาเลย์ ยูเรเซียน หรือศรีลังกา ก็ตาม เมื่อใดที่ต้องเผชิญกับปัญหาความอยู่รอดของสิงคโปร์ ท่านก็ต้องร่วมเป็นหนึ่งเดียว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิงคโปร์จะต้องได้รับการปกป้องและผลประโยชน์ของชาติต้องได้รับการคุ้มครองเพื่อเป็นผลดีสำหรับทุกคน" (Alex Josey. Ibid, 1980, pp. 90-97)

นักวิเทศสัมพันธ์กับภารกิจที่หลากหลาย

นักวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษา จึงเป็นภารกิจที่มีหลายมิติ ภารกิจที่ต้องดึงศักยภาพของมนุษย์ในการแสวงหาความรู้ให้ออกมาอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างข้อต่อที่แข็งแกร่งระหว่างการรู้จักโลกกับการนำพาองค์กร ให้สามารถดำรงอยู่อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการที่งานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาจะมีวิวัฒนาการต่อไปจนเต็มศักยภาพของตัวเองได้นั้น ต้องมีคนที่อุทิศตนให้กับงานวิเทศสัมพันธ์อย่างยิ่ง ถึงขนาดทะเลาะกับสถาบันได้ด้วยความรัก เมื่อเห็นว่าศักยภาพของสถาบันไม่เป็นไปตามที่คิด แล้วตั้งใจแปลการทะเลาะนั้นไปเป็นการปฏิบัติเชิงบวก เราต้องเผยและทำให้หัวใจของงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาเข้มแข็งในตัวนักวิเทศสัมพันธ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยผู้มีวิสัยทัศน์ในการฟื้นฟูศักยภาพที่ยังไม่ถูกใช้งานในตัวมนุษย์และดีเอ็นเอของประวัติศาสตร์ที่ก่อให้เกิดชีวิตเชิงวิชาการ

หัวใจสำคัญของงานวิเทศสัมพันธ์และภาพฉายนักการทูตจึงเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ของธรรมชาติในระบบนิเวศ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์และความสัมพันธ์มากกว่าจะเป็นสสารที่แยกขาดจากกัน ดังที่เจมส์ โอ ฟรีดแมน (James O. Freedman) อดีตอธิการบดีวิทยาลัยดาร์ทเม้าท์ (Dartmouth College) ซึ่งเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเมื่อปี 2006 ซึ่งเขาได้กล่าวว่า "ชีวิตคือกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเราไม่อาจเตรียมพร้อมได้อย่างสมบูรณ์พอ" ดังนั้น การเป็นนักวิเทศสัมพันธ์จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องตื่นตัวและรู้เท่าทันโลกในทุกขณะเวลาซึ่งอาจไม่

สมบูรณ์แต่ต้องคอยเติมเต็มความรอบรู้และพร้อมกับทุกสถานการณ์ ที่สำคัญต้องนำพาตัวเองออกจากภัยคุกคามจินตนาการ หรือที่ไว้ท์ เฮด (Alfred North Whitehead) เรียกว่า “แนวคิดเฉื่อย” (Inert idea) หรือความรู้ที่ตายแล้ว ซึ่งก็หมายถึง แนวคิดที่รับบางอย่างเข้ามาในจิตใจโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือทดสอบ หรือผนวกเข้าสู่ความรู้ใหม่ การทำงานที่มีแนวคิดเฉื่อยไม่เพียงแต่ไร้ประโยชน์เท่านั้น แต่มันยังเป็นอันตรายต่อการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความยิ่งใหญ่ด้วย ส่งผลทำให้มนุษย์กลายเป็นเพียงสัตว์เศรษฐกิจ (Homo economics) ในอุดมคติตามหลักเศรษฐศาสตร์ เท่านั้น

การเป็นนักวิเทศสัมพันธ์จึงจำเป็นต้องขยายมุมมองที่มีต่อมนุษย์และกระชับความสัมพันธ์ของเราต่อโลกที่เราอาศัยอยู่รอบด้าน แม้บทบาทและหน้าที่ของงานวิเทศสัมพันธ์จะเปรียบเสมือน “สระน้ำแข็ง” ซึ่งสระน้ำของสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นน้ำแข็งต่อไปในแง่ของการก้าวข้าต่อความเปลี่ยนแปลง แต่การลงมือทำงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ย่อมสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ท้าทายและภาพฉายที่มีศักยภาพที่จะช่วยละลายน้ำแข็งนั้นได้ วิเทศสัมพันธ์ถึงกาลเวลาที่ต้องลากคราบแล้ว โดยหลังจากผู้เขียนศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์เบื้องต้นจากเอกสารต่าง ๆ แล้ว ผู้เขียนยังได้ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์จากเอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ และประสบการณ์ของผู้เขียนในการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์แนวทางเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นภาพฉายที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. การลอกคราบความคิดนักวิเทศสัมพันธ์ การทำงานด้านวิเทศสัมพันธ์ เครื่องมือสำคัญ คือหัวใจที่รักในงาน และความมุ่งมั่น ประกอบกับความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่ต้องการผลักดันให้งานวิเทศสัมพันธ์มีความเป็นสากลและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของตัวแสดงบทบาทใดๆ ในโลกนี้

2. การลอกคราบองค์ความรู้/ ข้อความรู้ที่เคยเป็นอยู่ในอดีต โดยเฉพาะการผลิตองค์ความรู้/ ข้อความรู้เพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทุกด้าน เพราะที่ผ่านมาองค์ความรู้ด้านวิเทศสัมพันธ์ปรากฏผ่านตัวหนังสือและการเล่าผ่านเรื่องราวมีน้อยมาก ทำให้มีการหลงลืม ไม่ใส่ใจ

ขาดความเข้าใจจากองค์กรและสังคม สุดท้ายกลายเป็นเพียงภาพฝันและงานในโลกจิตนาการ ไม่มีภาพฉายที่ชัดเจน รวมทั้งขาดการพัฒนาสายงานที่จริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๆ ที่เป็นเสาหลักที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการยอมรับแก่องค์กรในระดับนานาชาติ

3. ต้องลอกคราบ “คนทำงาน” ที่ไม่ชอบลงมือปฏิบัติให้ลงมือทำงานอย่างจริงจัง การทำงานตามระบบและขั้นตอนทางราชการถือเป็นเรื่องดี แต่อาจไม่ทัน “คนอื่น” ในยุคที่ทุกอย่างต้องวัดกันที่ “ความเร็ว” และ “ความมุ่งมั่น” ดังนั้น องค์กรที่ประสบความสำเร็จในงานวิเทศสัมพันธ์จำเป็นต้องบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ที่รักในสาขาวิชาชีพนักวิเทศสัมพันธ์ รอบรู้ รอบด้าน รอบคอบและรอบโลก

ดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และทันต่อความเปลี่ยนแปลงนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่ ความคิดของผู้ปฏิบัติงาน องค์ความรู้ และการลงมือปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มุ่งมั่น และรักในการพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างจริงจัง

แนวทางการสร้าง “เปลือก” เพื่อ “คราบใหม่” ของงานวิเทศสัมพันธ์

เราต่างรู้ดีว่าสิ่งมีชีวิตเมื่อมีอายุมากขึ้น ร่างกายจะเจริญเติบโตขยายขนาดใหญ่ขึ้น เนื้อเยื่อภายในก็จะเริ่มสร้างโครงร่างใหม่ หรือผิวหนังใหม่โดยเติบโตอยู่ใต้โครงร่างเดิม เรียกว่า การลอกคราบ หรือ การสลัดขน (Sloughing หรือ Shedding) ซึ่งการลอกคราบเป็นกระบวนการเพื่อที่จะทำให้สัตว์นั้น ๆ เจริญเติบโตต่อไป นั่นหมายถึง การพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่า งานวิเทศสัมพันธ์ก็เช่นกันเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิต มีเกิด แก่ เจ็บ และตาย แต่หากมีการดูแลเอาใจใส่และนำไปสู่การลอกคราบไปสู่เปลือกใหม่ ๆ ที่โตขึ้นและแกร่งขึ้นก็ย่อมเป็น “เครื่องมือ” เป็นนักการทูตคนเก่ง ของการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เช่นกัน แนวทางในการสร้าง “เปลือก” ต้องมีลักษณะดังนี้

1. จัดตั้งหน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเอกภาพและมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดในสายการบังคับบัญชาควรเป็นผู้อำนวยการและมีรองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เป็นตำแหน่งบริหารในระดับนโยบายและแผน

2. “ผู้คน” ในงานวิเทศสัมพันธ์ ต้องมีอุดมการณ์และทัศนคติเดียวกัน มีวิธีการและนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารองค์กร มีภาระงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร ตลอดจนสอดคล้องกับทิศทางที่จะก้าวต่อไปในอนาคตขององค์กรและความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมโลก

3. การพัฒนาตนเอง บุคลากรในสายงานวิเทศสัมพันธ์ต้องได้รับโอกาสเพื่อการพัฒนาตนเองในศาสตร์ที่ต่อเนื่องและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสายงานอย่างแท้จริง ซึ่งอดีตสอนให้เราเห็นว่า ผู้ที่ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองยังคง “เงียบ” ในการ “ต่อยอด” หรือ “ถ่ายทอด” ข้อความรู้ในศาสตร์งานวิเทศสัมพันธ์ ดังนั้น ความรู้ใหม่ที่ได้มาและบังเกิดขึ้นจึงไม่ลุ่มลึกพอสำหรับผู้รับสารรุ่นหลัง

4. องค์กรต้องมีการศึกษาถึงสถานการณ์ของโลก (Global situation) ว่าเป็นอย่างไร (How the others do?) ต้องมีการประชุมสัมมนาหาทิศทางการก้าวเดินและรับมือ บนพื้นฐานความเข้าใจและปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน มิใช่ “ต่างคนต่างทำ” มิใช่สร้างกระแสนิยม ซึ่งสุดท้าย งานวิเทศสัมพันธ์ก็กลายเป็นเพียง “สินค้านำเสนอขาย” “กลวง” และ “ถูกละเลย” ไปในที่สุด

บทสรุป

การทำงานในฐานะนักวิเทศสัมพันธ์จึงต้องฉายภาพแห่งความกระตือรือร้นต่อสถานการณ์โลก ปัจจัยทางการเมืองและสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคที่ไร้พรมแดนเปิดกว้างและมีเสรีมากขึ้น สามารถเชื่อมต่อ รวบยอด และพัฒนาในทุกด้านอย่างรวดเร็ว การนำพา

สถาบันอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นสากล จึงไม่อาจอยู่นิ่งเพื่อรอใครก็ตามเดินเข้ามาและขอลงนามสร้างความร่วมมือหรือพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการร่วมกันอีกต่อไป แต่เป็น “เรา” ที่ต้องออกไปเลือกและค้นหาสถาบันที่มีศักยภาพและพร้อมเป็นมิตรสหายในการสร้างความร่วมมือทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่การเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติร่วมกัน ทักษะความสามารถในการฉายภาพและประสานงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ จึงไม่ใช่การรอ “คำสั่ง” แต่เพียงอย่างเดียว เหมือนองค์กรราชการในอดีต แต่นักวิเทศสัมพันธ์ต้องเรียนรู้ที่จะหาแนวทางและลอกคราบเปลือกการทำงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์อันจะทำให้ได้มาซึ่ง “ความร่วมมือ” (Collaborations) และ “มิตรภาพ” (Relationship) ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นสากลที่ยั่งยืนต่อไป

นักวิเทศสัมพันธ์ต้องมีหัวใจที่รักความก้าวหน้า มองการณ์ไกล มีเป้าหมาย และแสวงหาความคิดใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ ทำงานและมองโลกจากสิ่งที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน มีอุดมการณ์ของความมุ่งมั่นและจริงจัง เพื่อเป็น “แสงและความสว่าง” สำหรับการก้าวไปต่อของงานวิเทศสัมพันธ์ เพื่อผลัดเปลี่ยนกระดองเป็นเสาอากาศที่คมชัดอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ คารมปราชญ์ และคนอื่นๆ. (2554). กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองด้านจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 17**(2), หน้า 31-54.

โครินเฟื่องเกษม. (2554). **สิงคโปร์ภายใต้สามผู้นำ.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจ้าหน้าที่การทูต. (2559). เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม, 25, 2559, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/เจ้าหน้าที่การทูต/

ทองดี ชีวพฤกษ์. (2553). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2554). **รัฐศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลี กวน ยิว. (2558). **15 เรื่องราวดี ๆ ของผู้ชายคนนี้ 'ลี กวน ยู' นายกฯ คนแรกของสิงคโปร์.** เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม, 27, 2559, จาก https://www.dek-d.com

วัลลภ ลำพาย. (2549). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิชุตา ติ่งต้อย. (2551). **การเข้าถึงข่าวสารการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ภายใต้กฎอัยการศึก.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุนทร ตรีนันทวัน. (2557). **ทำไมสัตว์จึงต้องลอกคราบ.** เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม 26, 2559, จาก http://edtech.ipst.ac.th

อรวิจิตร ชูเพชร. (2554). เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม 27, 2559, จาก https://www.dek-d.com

Almond, G., et al. (2006). **Comparative politics today: A world view.** New York:, London: Pearson Longman.

Abba, E. (1998). **Diplomacy for the Next Century.** New Haven, CT: Yale University Press.

Acharya, A. (2008). **Singapore's Foreign Policy: The Search for Regional Order.** Singapore: World Scientific.

Michael, B. D. & Yew, K. L. (2000). **The Beliefs Behind the Man.** Richmond: Curzon.

Josey, A. (1998). **Lee Kuan Yew.** Singapore: Times Book International,

_____. (2000). **From Third World to First: The Singapore Story 1965-2000.** Singapore: Times Media Private.

Mauzy, D. K. (1995, February). Singapore in 1994: Plus Ca Change. Asian Survey. **Journals Univrrsity of California Press. 35**(2), 171–185.

Mauzy, D. K. & Milne, R. S. (2002). **Singapore Politics Under the People's Action Party.** London: Routledge.

Neher, C. (2002). **Southeast Asia in the New International Era.** Colorado: Westview.

Yew, L. K. **The Singapore Story: Memories of Lee Kuan Yew.** Singapore: Times Editions.

วารสารพิกุล

ประวัติผู้แต่ง

อาจารย์อรทัย ชัยญา จรูญธวัชชัย

อาจารย์อรทัยชัญญา จรูญธวัชชัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา Applied Linguistics for Language Teaching จาก University of Southampton สหราชอาณาจักร และสาขาการสอนภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

Orathai Chaiya Jarunthawatchai obtained her M.A. in Applied Linguistics for Language Teaching from the University of Southampton, U.K. and M.Ed. in English Language Teaching from Chiang Mai University. She is a full-time lecturer for the Department of English, Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom, Thailand.

ดร.บุญญาบารมี สว่างวงศ์

ดร.บุญญาบารมี สว่างวงศ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยปทุมธานี และปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยปทุมธานี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Boonyabaramee Sawangwong obtained his Ph.D. (Public Administration) from Prathumtanee University, Thailand. He is Currently a lecturer in the Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphang Phet Rajaphat University, Thailand

อาจารย์ณัฐนันท์ ทองทรัพย์

อาจารย์ณัฐนันท์ ทองทรัพย์ สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต และปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผ่านการอบรมอนุญาตให้เป็นทนายความ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 ปัจจุบันเป็นอาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จังหวัดปทุมธานี มีความสนใจด้านการวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินและกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

Nattanan Thongsub received her Masters and Bachelor degrees in Law from Ramkhamhaeng University, Thailand. She is currently a lecturer and a teacher at Phitsanulok University. Her research interests involve with studying property law and international commercial law.

อาจารย์ปริชาติ สุทธิเจษฎาโรจน์

อาจารย์ปริชาติ สุทธิเจษฎาโรจน์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์สังกัดโครงการจัดตั้งภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีความสนใจในการวิจัย ด้านภาษาศาสตร์จิตวิทยา ภาษาศาสตร์สังคม และการเรียนรู้ภาษาที่สอง

Parichart Sutthijetsadarot graduated in M.A. (Linguistics for Communication) from Thammasat University, Thailand. She is currently a lecturer in the English Department, Faculty of Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhonpathom, Thailand. Her research interests involve Psycholinguistics, Sociolinguistics and Second Language Acquisition.

รองศาสตาจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Yapadee Panarach received her Doctoral degree (Ph.D.) in Applied Behavioral Science Research from Srinakharinwirot University, Tea Master for Educational Administration. University, Vongchavalitkul and Mathematics Education Chulalongkorn University, Thailand. She is currenty a lecturer in the Mathematics Department, Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University, Thailand.

นายอานนท์ ปลื้มเนตร

นายอานนท์ ปลื้มเนตร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปัจจุบันเป็นบุคลากรสายสนับสนุน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Arnon Pleumnett received his Master Degree in Business Administration from Ramkhamhaeng University Thailand. He currently holds a supporter personnel for Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University, Thailand.

อาจารย์สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง

อาจารย์สุภาสพงษ์ รู้ทำนอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยนเรศวร สาขาวิชาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์โปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ด้านการวิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการจัดการท้องถิ่นด้านต่าง ๆ อาทิ การบริหารจัดการน้ำ การจัดการภัยธรรมชาติ การจัดการด้านการเกษตร และการจัดการไฟในพื้นที่เกษตรกรรรม

Suphatphong Ruthamnong obtained his M.Sc. (Geo-Informatics and Space Technology) from the Narasuan University, Thailand. At present, he is studying Ph.D. at Suranaree University of Technology. He is currently a lecturer in Department of Geoinformatics, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University. His research interests involve the application of Geomatics for Local Supporting, local water management, natural disaster management, agricultural area management and agricultural fire management.

อาจารย์ปนัดดา พาณิชยพันธุ์

อาจารย์ปนัดดา พาณิชยพันธุ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์โปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ด้านการวิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการจัดการด้านการเกษตร และภูมิศาสตร์เมือง

Panatda Phanitchayaphan obtained her M.Sc. (Geography) from Chiang Mai University, Thailand. She is currently a lecturer in the Department of Geoinformatics, Faculty of Humanities and Social

Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University. Her research interests involve agricultural area management and urban geography.

อาจารย์ธีระวัฒน์ แสนคำ

อาจารย์ธีระวัฒน์ แสนคำ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สังกัดวิทยาลัยสงฆ์เลย จังหวัดเลย

Teerawatt Sankom obtained his M.A. in History from Chiang Mai University, Thailand. Bachelor of Arts Department of History and Administration Department of Tourism Naresuan University He is currently a teacher for Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University, Loei Buddhist College, Loei, Thailand.

นางสาวชฎาพร โชติรดาภาณ์

นางสาวชฎาพร โชติรดาภาณ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ปัจจุบันเป็นนักวิเทศสัมพันธ์ สังกัดงานวิเทศสัมพันธ์และกิจการอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีความสนใจด้านการวิจัยเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์และความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ

Chadaporn Chotiradapa obtained her Master Degree in Public Administration and Bachelor of Arts in English from Mae Fah Luang University, Thailand. She is currently an International Relations Officer, International Relations & ASEAN Affairs, Kamphaeng Phet Rajabhat University. His research interests involve International Relations and Collaboration.

หลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ

วารสารพิกุล เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม) โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

1. ประเภทของบทความ

1.1 บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้แก่บุคคลทั่วไป

1.2 บทความวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ เป็นบทความที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ กล่าวคือ มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนระบุวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลตีความและสรุปผลตรงตามวัตถุประสงค์

2. รูปแบบของบทความ

2.1 ลักษณะโดยทั่วไป ต้นฉบับของบทความควรมีความยาว 15-20 (รวมภาพประกอบ) หน้าขนาดกระดาษ A5 แบบอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 ระยะขอบด้านบน 2.41 ซม.ด้านล่าง 1.70 ซม. ด้านซ้าย 2.41 ซม. ด้านขวา 1.70 ซม. (สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่เว็บไซต์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ http://huso.kpru.ac.th/)

2.2 ภาษา เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ

2.3 ชื่อเรื่อง ควรกะทัดรัด ไม่ยาวเกินไปชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้นฉบับ ให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทย ตามด้วยภาษาอังกฤษ ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 20 ตัวหนา

2.4 ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อ แต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรรถ

2.5 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-250 คำ ควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำกระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น ไม่ควรเขียนตามบทคัดย่อตามแบบที่เขียนในงานวิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

2.6 คำสำคัญ กำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล ที่ผู้ค้นหาบทความสามารถหาได้ง่าย ให้ระบุคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษาอย่างละไม่เกิน 5 คำสำคัญ

2.7 บทนำ อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา กรณีที่เป็นบทความวิจัยให้แสดงเหตุผลที่นำไปสู่การศึกษาวิจัยพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.8 วิธีการวิจัย เครื่องมือการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้อธิบายกระบวนการดำเนินการวิจัยวิธีการศึกษาสิ่งที่นำมาศึกษา จำนวน ขนาด ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาอธิบายแบบแผนการวิจัย การเลือกตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.9 ผลการวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้เสนอผลวิจัยอย่างชัดเจนตรงประเด็น ตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย โดยต้องมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบและสรุปเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ถ้ามี)

2.10 การอภิปรายผล การวิพากษ์ วิจารณ์ สรุป และข้อเสนอแนะ (สำหรับบทความวิจัย) ให้ชี้แจงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สมมติฐาน หรือข้อคำถามวิจัย อภิปรายให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลวิจัยของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และให้จบด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยต่อไป เป็นต้น

2.11 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ให้ระบุสั้น ๆ ถึงผู้ให้การสนับสนุนหรือผู้มีส่วนช่วยทำให้งานวิจัยหรือบทความสำเร็จสมบูรณ์

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ภาษาไทย (ชื่อ นามสกุล, ปีพ.ศ., หน้า)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.1.1 อ้างอิงในเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

<u>ผู้แต่งคนเดียว</u>

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือนามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิง ใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 57)

- กรณีที่สรุปเนื้อหามาหมดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า เช่น

(บุญศักดิ์ แสงระวี, 2546)

- กรณีที่ผู้แต่ง ใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2540)

- กรณีผู้แต่งมียศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็น

(ประเวศ วะสี, 2540)

- การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก เช่น

(ประเวศ วะสี, 2544; 2545)

ผู้แต่ง 2-3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ นามสกุล ของผู้แต่งทั้ง 2-3 คน เช่น

(พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, 2545)

(Shah & Ratcliffe, 2003)

(วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์, อมรรัตน์ พันธ์งาม และชนาธิป ทุ้ยแป, 2545)

(Kotler, Bowen & Makens, 1999)

Page & Dowling (2002) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ได้อย่างน่าสนใจว่า.....

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งคนแรกและตามด้วยคำว่า “คนอื่น ๆ ” หรือ “et al” ในภาษาอังกฤษ เช่น

(พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคนอื่น ๆ, 2545)

(Shah, et al, 2003)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วยหน่วยงานระดับรองลงมา เช่น

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, 2544)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อเรื่องแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า เช่น

(การค้าชายแดน, 2544, หน้า 15)

ไม่ใช่ผู้เขียน

กรณีเป็นผู้รวบรวม ผู้เรียบเรียง ผู้แปล หรือบรรณาธิการ ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และบอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม” “เรียบเรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล” เช่น

(ดวงสมร อรพินท์, บรรณาธิการ, 2546)

(Frase & Rose, editor, 1980)

3.1.2 อ้างอิงในเนื้อหา จากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ผลิต เช่น

(สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ, 2544)

3.1.3 การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (www.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้นข้อมูล เช่น

(มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547)

(Singh, 2002)

3.1.4 การอ้างอิงเสริมความ

ในกรณีที่จะอธิบายหรือขยายความเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งเพื่อให้รายละเอียดขยายความเพิ่มเติม ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) หรือตัวเลขยก ($^{1\,2\,3}$ ...) ไว้ท้ายข้อความนั้น และอธิบายหรือขยายความ เพิ่มเติมไว้ในเชิงอรรถท้ายหน้านั้น เช่น

การค้าชายแดนที่มีรอยต่อกับประเทศในกลุ่มลุ่มน้ำโขง[1] ในปีที่ 2540 ที่ผ่านมา.....

[1]การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านจังหวัดเชียงรายที่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ในปี 2540 มีมูลค่ารวม ทั้งสิ้น 3,306.17 ล้านบาท

3.2 บรรณานุกรม/ เอกสารอ้างอิง

บรรณานุกรม หรือเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ มีแบบแผนการลงรายการอ้างอิงโดยใช้ระบบแบบ American Psychological Association (APA) ดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อเรื่อง./** (ครั้งที่พิมพ์)./ ชื่อเมืองที่พิมพ์:/ //////// สำนักพิมพ์.

วารสารพิกุล

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล,/ อักษรย่อชื่อแรก./ ตัวอักษรย่อชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อเรื่อง./** //////// (ครั้งที่พิมพ์)./ ชื่อเมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

3.2.1 การใช้ลงรายการชื่อผู้แต่ง

<u>ผู้แต่งที่เป็นบุคคล</u>

- สำหรับผู้แต่งคนไทย ให้ใส่ชื่อ-นามสกุล ไม่ว่าผลงานจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม เช่น นาย นาง นางสาว ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. ฯลฯ *ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้คงไว้ และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เช่น

แม้นมาส ชวลิต, คุณหญิง.

- สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อต้น ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อกลาง (ถ้ามี) คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างนามสกุล และชื่อต้น เครื่องหมาย (.) และชื่อกลาง เครื่องหมาย (.) เช่น

Hackett, D. A.

- สำหรับหนังสือที่ผู้แต่งใช้นามย่อ หรือ นามแฝง ให้ใช้ตามที่ปรากฏในหน้าปกใน หากทราบชื่อจริงให้วงเล็บต่อท้าย เช่น

ทมยันตี (วิมล ศิริไพบูลย์)

<u>ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน</u>

- ผู้แต่งที่ปรากฏชื่อเป็นหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ สมาคม โรงพยาบาล ธนาคาร ฯลฯ ให้ลงรายการชื่อหน่วยงานใหญ่ก่อนและตามด้วยหน่วยงานย่อย โดยให้ลงชื่อตามด้วยประเภทหน่วยงาน เช่น

แม่ฟ้าหลวง, มหาวิทยาลัย. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง.

<u>ไม่ทราบผู้แต่ง</u>

- ให้ลงรายการแรกด้วยชื่อหนังสือหรือชื่อบทความแทน

3.2.2 การลงรายการปีที่พิมพ์

ให้ใส่ปีที่พิมพ์ล่าสุดที่ปรากฏในหนังสือในวงเล็บตามหลังชื่อผู้แต่ง และตามด้วยเครื่องหมายจุด (.) ถ้าหนังสือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) หรือ n.d. (no date) เช่น

(2446).

(ม.ป.ป.).

(n.d.)

3.2.3 การลงรายการชื่อหนังสือ ตำรา เอกสาร

ให้เขียนตามที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ ทั้งชื่อเรื่องหลักและชื่อรอง จบข้อความให้ใส่เครื่องหมายจุด (.) และให้ทำตัวเป็นตัวอักษรเข้ม เช่น

ศาสตร์-ศิลป์ การเขียนผลงานทางวิชาการ.

3.2.4 สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

ให้ระบุเมืองที่พิมพ์ตามที่ปรากฏในหนังสือ ตามด้วยสำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์ หากมีทั้งสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ให้ใส่สำนักพิมพ์แต่ถ้ามีโรงพิมพ์อย่างเดียว ใส่ชื่อโรงพิมพ์ ถ้าไม่ปรากฏทั้งสถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ ให้ใส่ว่า ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์) หรือ N.P. (No Place) และ ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์) หรือ n.p. (no publisher) หลังสถานที่พิมพ์ให้ใส่เครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) หลังสำนักพิมพ์ให้ใช้เครื่องหมายจุด (.) เช่น

กรุงเทพฯ: นานมีพับลิชชิ่ง.

London: Financial Times.

New York: n.p.

กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. หรือ ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษใช้ N.P.: n.p.

ตัวอย่างการลงรายการเอกสารอ้างอิง/ บรรณานุกรม

1. อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อเรื่อง./** (ครั้งที่พิมพ์)./ เมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

เช่น

ศักดา ธนิตกุล. (2544). **กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์: ทรัพย์สิน สัญญา และละเมิด.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

Marek, P. (1996). **Simulation-based Reliability Assessment for Structural Engineers/ Pavel Marek, Mialan Gubstar, Thalia Anagnos.** New Delhi: New light.

2. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง./ (ปี,/ เดือน,/ วันที่)./ ชื่อบทความ./ **ชื่อวารสาร,/ ปีที่**(ฉบับที่), เลขหน้า.

เช่น

มลฤดี ใจม่วง. (2555, สิงหาคม 5). มะเร็ง. **วารสารหมอชาวบ้าน, 2**(112), 21-30.

Bekerian, D. A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American Psychologist, 48**, 574-576.

3. อ้างอิงจากรายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่ประชุม)./ **ชื่อเรื่อง**./ วันที่ เดือน พ.ศ.(หน้า)./ เมืองที่พิมพ์: ////////สำนักพิมพ์.

เช่น

นิทัศน์ ภัทรโยธิน. (2540). **ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15**. วันที่ 27-28 มิถุนายน พ.ศ. 2540 (หน้า 19-35). กรุงเทพฯ: สมาคมนักบัญชี.

Sinlarat, P. (1995). **Success and failure of facility in Thai University. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds), Preparing teachers for all the World's children: Proceedings of International Conference, Bangkok.** August 24, 1992 (pp. 217-233). Bangkok: UNICEF.

4. การอ้างอิงจากเว็บไซต์ (WWW.)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล)./ **ชื่อเรื่อง.**/ เข้าถึงเมื่อ/ เดือน/ วันที่,/ ปีพ.ศ., //////// จาก http://www.

เช่น

การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้, ศูนย์. (2555). **กล้วยไม้**. เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม 5, 2556, จาก http://www.orchidtropical.com.

Education, Ministry of. (2005,). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries.** Retrieved January 5, 2012, from http:// www.inter.mua.go.th.

5. อ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อคอลัมน์./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ **ชื่อหนังสือพิมพ์**,/ //////// วันที่/ เดือน/ ปี./ หน้า.

เช่น

ดิเรก นำชัย. (2556). การเมืองการปกครองของไทยในยุคปัจจุบัน. **ไทยรัฐ,** 20 สิงหาคม 2556. หน้า 5.

Krishman, E. (2007). Rebuilding self-esteem. **Bangkok Post,** 26 June 2007. pp. 12.

6. อ้างอิงจากจุลสาร

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต./ (ปี)./ **ชื่อเรื่อง**./ [แผ่นพับ]./ สถานที่พิมพ์: /////// ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต.

เช่น

สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ. (2556). **หลักการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย**. [แผ่นพับ]. กำแพงเพชร: สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence: Research and Training Center on Independent Living.

7. การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี,/ เดือน/ วันที่)./ ตำแหน่ง./ สัมภาษณ์.

เช่น

วิทยา นาคสม. (2556, มกราคม 9). นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทรา. สัมภาษณ์.

Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peary State University. Interview.

8. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์/ ปริญญานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อเรื่อง./** วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ ชื่อปริญญา ///////สาขาวิชา(ถ้ามี) ชื่อสถาบันหรือมหาวิทยาลัย./ เมืองที่พิมพ์:/ ///////ชื่อมหาวิทยาลัยผู้รับผิดชอบ.

เช่น

สุกัญญา คมสัน. (2540). **กลวิธีเผชิญภาวะเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Suppasetseree, S. (2005). **The development of an Internet-based instructional system for teaching remedial English to First-year university students**. Ph.D. Thesis (ELS) Suranaree University of Technology. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology.

ระเบียบการตีพิมพ์วารสารพิกุล

ตามที่ กองบรรณาธิการวารสารพิกุลได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้เขียนแล้วนั้น เพื่อให้การพิจารณาบทความที่จะตีพิมพ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย กองบรรณาธิการวารสารพิกุล จึงกำหนดระเบียบการตีพิมพ์วารสารพิกุลไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ หรือบทวิจารณ์หนังสือ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่รวมถึง บทความด้านการศึกษา เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ เป็นต้น

2. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น

3. ต้องเป็นบทความที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับวารสารพิกุล กรณีกองบรรณาธิการได้รับบทความและได้ตรวจสอบพบว่ายังไม่ถูกต้องตามรูปแบบ กองบรรณาธิการจะส่งคืนให้ผู้เขียนไปทำการแก้ไขให้ถูกต้องก่อนการตีพิมพ์

4. กรณีที่กองบรรณาธิการเห็นว่าบทความมีความถูกต้องตามรูปแบบแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณากลั่นกรองและประเมินคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินที่กองบรรณาธิการกำหนด

5. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองและประเมินคุณภาพเสร็จแล้ว หากมีการแก้ไขใด ๆ กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดระยะเวลาภายใน 7 วัน

6. กองบรรณาธิการจะตอบรับให้ผู้เขียนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่กองบรรณาธิการได้รับบทความที่ได้ดำเนินการแก้ไข ตามข้อ 5. เรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการจะตีพิมพ์บทความนั้นในฉบับปัจจุบันหรือฉบับถัดไปตามลำดับของการได้รับบทความที่สมบูรณ์

แบบเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารพิกุล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ชื่อปริญญา.....
สถานที่ทำงาน.....
ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอเสนอ

( ) บทความวิชาการ ( ) บทความวิจัย
( ) บทความวิทยานิพนธ์ ( ) บทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อเรื่อง (ไทย).....
ชื่อเรื่อง (อังกฤษ).....

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. ต้นฉบับบทความ ในรูปแบบเอกสาร จำนวน 1 ชุด
2. แผ่นบันทึกข้อมูล (CD)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความที่เสนอมานี้

( ) เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว
( ) เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงาน
ตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงชื่อ.....
(.....)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

วารสารพิกุล ยินดีรับบทความจากท่าน โดยสามารถส่งมาทางไปรษณีย์ถึง **บรรณาธิการวารสารพิกุล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 69 หมู่ 1 ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000** หรือส่งบทความออนไลน์ที่เว็บไซต์วารสารพิกุล
http://huso.kpru.ac.th/phikun-journal/ ติดต่อ 055-706-555 ต่อ 3010 มือถือ 086-4489918

ตัวอย่าง

ใบสมัครสมาชิกวารสารพิกุล

ข้าพเจ้า.....

ที่อยู่.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารพิกุล

☐ ปีที่..... พ.ศ. ..... อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (2 เล่ม) เป็นเงิน 250 บาท

☐ เล่มที่ 1 พ.ศ. ..... อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท

☐ เล่มที่ 2 พ.ศ. ..... อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท

โดยข้าพเจ้าได้จัดส่ง

☐ ผ่านบัญชีธนาคาร เลขที่บัญชี.....

☐ ธนาณัติ เลขที่.....

☐ เงินสด ให้กับผู้รับชื่อ.....

การจัดส่งใบเสร็จรับเงินในนาม

☐ ข้าพเจ้า

☐ หน่วยงานราชการ/ นิติบุคคล

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

.....

การจัดส่งวารสารในนาม.....

ที่อยู่.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัครสมาชิก

(.....)...../ .....

อาสาสมัคร

PHIKUN JOURNAL

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES,
KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY

Vol. 14 No. 1 January - June 2016 ISSN 0858-527X

Communicative Language Teaching: Teachers' Perceptions of its Implementation in Thai Higher Education Context
Orathai Chaiya Jarunthawatchai

Transitional Communication Systems that Reflects the Public Policy of the State
Boonyabaramee Swangwong

Problem Relating to the Criminal Procedure for Child and Juvenile
Nattanan Thongsup

A Comparison of Literal and Inferential Comprehension Reading of Students Aged 9 – 10, from Wat Prammanee School
Parichart Sutthijetsadarot

Students' Requirements toward Students' Quality Development and Physical Factors of Faculty of Education, Kamphaengphet Rajabhat University
Arnon Pleumnett andYupadee Panarach

Geographic Information System to Support the Strategic Issues Operations of Kamphaeng Phet Province
Suphatphong Ruthamnong and Panatda Phanitchayaphan

History Archaeology of Ampaphanaram Temple Area Nearby Khlong Khlung District, Kamphaeng Phet Province
Teerawatt Sankom

International Relations: Time for Change
Chadaporn Chotiradapa